ŽIVOT

BLAŽENE DJEVICE MARIJE

PRESVETE MATERE BOŽJE.

Napisao

Dr. JOSIP PAZMAN.

Na svijet izdalo

DRUŠTVO SV. JERONIMA.

Svezak II.

U ZAGREBU.
Tisak Dioničke tiskare.
1899.

PUČKA KNJIŽNICA

izdavana

DRUŠTVOM SVETOJERONIMSKIM.

KNJIGA CXIV.

ŽIVOT BLAŽENE DJEVICE MARIJE

PRESVETE MATERE BOŽJE.

SVEZAK II.

OD

DRA. JOSIPA PAZMANA.

ZAGREB.
TISAK DIONIČKE TISKARE.
1899.

ŽIVOT
BLAŽENE DJEVICE MARIJE
PRESVETE MATERE BOŽJE.

NAPISAO

DR. JOSIP PAZMAN.

NA SVIJET IZDALO

DRUŠTVO SV. JERONIMA.

ZAGREB.
TISAK DIONIČKE TISKARE.
1899.

B. D. Marija, Majka dobroga savjeta.

Čudotvorna ova slika, iz Skadra u Albaniji po andjelima prenesena u Italiju, čuva se i časti u crkvi redovnikâ Augustinaca u gradiću Genezzano.

Poglavlje dvadeset drugo.

Marija na bijegu u Egipat.

Mudraci od istoka klanjajući se božanskomu Djetetu nijesu mislili, da imade ljudi, koji znajući za narodjenje Djeteta ne će ipak da mu se poklone niti da se vesele, što se rodilo. Dobroćudni kako bijahu i radosna srca, bili su nakanili vratiti se k Herodu i javiti mu, gdje su našli novorodjenoga kralja, ne dvojeći ni malo, da će se on radovati toj vijesti i njihovomu dolasku, pa da će onda, kako je bio rekao, i sam poći u Betlehem poklonit se Isusu. No kralj Herod mislio je zlo u svom srcu o božanskom Djetešcu. Za to dobiše mudraci u snu nalog od Boga, neka se ne vraćaju više k njemu, dapače niti u Jeruzalem, nego da drugim putem otidju u svoju zemlju.

Pa što je Herod mislio, kad su mudraci otišli od njega u Betlehem? Kakovo je zlo u svom srcu zasnovao? Ni više ni manje, nego da Dijete ubije. Okrutnik je obikao na ovakova krvoprolića; nije to njemu prvi put smaknuti nedužno čeljade. To dijete, tako misli on u svojem oholom i vladohlepnom srcu, moglo bi mu danas sutra oteti prijestolje, koje i onako nije njegovo, niti si ga je stekao pravednim načinom. Za to se on boji i za to on zamislio da smakne ne samo novorodjenoga kralja, nego svu mušku djecu od dvije godine i ispod te dobe u samom Betlehemu i u njegovoj okolici, misleći jadan, da će tako sigurno ukloniti s puta i svoga umišljenoga protivnika.

Herodu su slični i današnji bezbošci. Dakako on tobož ne vjeruje u Mesiju, već se ruga Židovima, što vjeruju i daju se zavaravati; ali ipak u duši vjeruje i boji se Mesije i odlučuje se na gadan zločin. Jer ako ne vjeruje u Mesiju, čemu ga ubijat, kad ga nema? Tako i danas rade ljudi opaki, koji ustima tvrde, da ne vjeruju u Boga, u Isusa Krista, ali djelom ipak vjeruju i od zlovolje neke, što su prisiljeni vjerovati, daju se na kletve, hule, praznovjerja i druge grijehe.

Herodu medjutim nije pošlo za rukom, što je naumio. Čovjek može uvijek zlo misliti, na zlo biti spreman, o zlu snovati, ali ne može svaki put namišljeno zlo izvesti. Prije nego li je Herod izdao svoju nečovječnu zapovijed, ukaza se andjeo Gospodnji sv. Josipu u snu, dok je spavao, i reče mu: *„Ustani i uzmi dječaka i mater njegovu i bježi u Egipat“*, u zemlju naime, u kojoj nema vlasti Herod, *„i ostani ondje, dok ti ne javim, jer će Herod tražiti dječaka, da ga pogubi.“* (Mat. 2. 13.)

Ta vijest iznenadi sv. Josipa i veoma rastuži. I za to on *„ustade, uze dječaka i mater njegovu noću“* t. j. još iste noći, kada mu se ukazao andjeo, i *„ode u Egipat“*, ne oklijevajući ni časka i ne kazujući nikomu ni riječi, da ga ne bi tko izdao i Herod potjeru za njim poslao.

Kolike li promjene! Prije kraljevi dodjoše iz tudjine i pokloniše se Isusu, a sada ga već u njegovoj vlastitoj domovini mrze i na smrt ištu. Pravo je prorekao Simeon: *„Gle, postavljen je ovaj na propast i na ustanak mnogima u Izraelu, i na znak, proti kojemu će se govoriti; a i tebi samoj probost će mač dušu, da se otkriju misli mnogih srdaca“*. (Luk. 2. 34. i sl.) To se proročanstvo već sad počelo obistinjivati. Ubogo Djetešce! Istom što se rodilo, već nema za nj sigurna mjesta na zemlji. I to je samo početak onoga progona, koji ga pratijaše kroz cio život. S jedne strane imade, koji mu se klanjaju i koji

ga ljube, s druge strane opet mrze ga i progone. Sveti Ivan veli: *„U svoje je došao i njegovi ga ne primiše“*. (Iv. 1. 14.) Njegov vlastiti narod tjera ga od sebe, a tudji ga prima.

Promislimo, kolika je to žalost bila po srce Marijino. Bojala se doduše nije za Dijete, jer je znala, da protiv Boga nitko na svijetu ništa ne može, a u drugu ruku bilo je čvrsto njezino pouzdanje u Boga, koji će čuvati svoga Jedinorodjenca. Spavaj mirno, spavaj slatko, mogla je govoriti miljenku svomu, ne treba da se ti ikoga bojiš. Neka se grozi krvnik tvomu životu, moćna je ruka Svemogućega. Ali žalost je ipak napunjala njezino prečisto srce videći, da Sin Svevišnjega bježati mora pred jednim Herodom; da sin Davidov ostavlja svoju kraljevinu, da u tudjini zakloni glavu. Sjetila se k tomu i riječî starca Simeona, što ih reče u hramu jeruzalemskom. No u svem tom upoznala je ona svetu volju Božju i dragovoljno joj se pokorila. Pomislila je i na to, da je narod izraelski boravio kao tudjinac u Egiptu, pa je ipak došlo vrijeme, da se je preselio u obećanu zemlju i postao narod velik i moćan. Tako će se eto dogoditi i s kraljem izraelskim: i on sada ide kao tudjinac u Egipat, ali će se opet vratiti u svoju rodnu zemlju i voditi narod svoj hrabrom rukom.

Što se samoga putovanja tiče, bilo je tu mnogo poteškoća. Ponajprije bilo je tada još hladno — moglo je biti oko polovice veljače — kad je sveta Obitelj krenula na put. Noć mrka i neprijazna, zrak oštar i studen, a kako stara predaja kaže, nije udario sv. Josip običnim putem preko Hebrona, kuda je vodila glavna cesta, nego odabra puteve samotne i neprohodne. Na tim putevima nije bilo gostionica ni ljudskih stanova, da u kojem od njih prenoće, ili se odmore od dugotrajna putovanja. U Egipat su već više puta išli patrijarsi staroga zavjeta.

Onamo su, kako je poznato, odveli trgovci Josipa egipatskoga; u Egipat su išla braća njegova po žito, i tim istim putem išao je Abraham sa ženom svojom Sarom, a kasnije došao je i patrijarha Jakob svojemu sinu Josipu. U opće bijaše Egipat usko spojen s Palestinom, i povjest naroda židovskoga preplića se s povješću Egipta. Osobito u vrijeme kakove nevolje bio je Egipat utočišće i zaklon prognanicima odabranoga naroda. U tu dakle zemlju putuje po odredbi Božjoj i sv. Obitelj. Put je to bio dalek: imade preko 600 kilometara, za koji put treba najmanje 150 sati hoda. Osim daljine tegotan je to bio put: većinom tužna, nepregledna pustara, more od pijeska, koji je po danu vruć kao žera, a po noći studen kao led. Već sam pogled na tu pustinju zadaje straha. Nigdje ni traga drvetu osim ovdje ondje po koja travčica na hrpi pijeska, što ga vjetar zgrnuo. Nigdje ni kapi vode, osim rijetko gdje izvor slane i zamuljene vode. Nema drugoga krova osim hasure od sita, kojom se svaki putnik mora opskrbiti, prije nego stupi u one puste predjele, da ima na što leći po noći pod vedrim nebom. Osim toga ne rijetko se dogadja, da onaj kukavni počinak prekine iznenada kakov strahoviti napadaj. Arapi naime napadaju iz zasjede na karavane, te ih orobe i otmu sve što imadu. U takovim prilikama putuju Marija i Josip s djetetom Isusom više dana po onoj pustinji, prinoseći Bogu žrtvu pokornosti, strpljivosti i odanosti u njegovu svetu volju.

O tom putovanju nije nam zabilježeno u sv. Pismu upravo ništa. Nego po predaji doznajemo, da je sv. Obitelj prispjela u Heliopolje — grad sunčev — gdje se je nekada rodio Mojsija i gdje je bilo mnogo Židova, koji su se ondje naselili. Ondje je dapače bio hram židovski, koji krasotom nije zaostajao za hramom jeruzalemskim. Na ruševinama toga grada sagradjen je današnji glavni grad Egipta Kairo. Ali u tom gradu ne ostade dugo sv. Obitelj, nego

se nastani u bližnjem seocu, koje se zvalo Matarieh. Tude i danas jošte kazuju prastaru baziliku, podignutu još u VI. vijeku Gospi u čast nad onom kućicom, u kojoj je negda stanovala sv. Obitelj, tako te ta kućica sada sačinjava kryptu ili dolnji dio one crkve. Osim spomenute crkve imadu još dvije mile uspomene na sv. Obitelj u tome mjestancu. U bašći naime potkralja egipatskoga imade drvo, granata i omašna vrst smokovine, koje je drvenim plotom ogradjeno, a zove se „Marijino drvo". Desetak koračaja odavle imade zdenac, koji zovu „Marijinim vrelom", jedino slatko vrelo u dolnjem Egiptu. Po predaji naime došla je sv. Obitelj, prije nego li si je našla stalno obitavalište, jednoga dana sva izmorena pod drvo i krijepila se s ono malo hrane, što joj providnost Božja priskrbila. Istrošeno tijelo poželilo napitka, ali sv. Josip ne može nigdje blizu naći vode. Tada na prošnju Marijinu prodre vrelo i sv. se Obitelj okrijepila.

I tako spasi nebeski Otac svoga Sina u Egiptu od okrutnosti Herodove na onom istom mjestu, gdje je pred 1500 god. bio spasio Mojsiju od progonstva Faraonova u pletenoj košarici. I tako postoji u tom velika sličnost izmedju utemeljitelja staroga zavjeta — Mojsije i utemeljitelja novoga zavjeta — Isusa Krista. I kano što je Mojsija iz Egipta izveo odabrani narod izraelski, tako dolazi i Isus Sin Božji iz Egipta, da spasi rod ljudski. I tako se ispuni proročanstvo proroka Ozee: *„Iz Egipta pozvah sina svoga"*. (Os. 9. 1.)

Kad si predočimo u jednu ruku B. D. Mariju, kako ju progoni zloba, te je prisiljena s djetetom svojim bježati u tudju zemlju, a u drugu tolike matere, koje sa svojom djecom u sigurnoj zemlji živu i svaku udobnost uživaju: onda mora da nam se porodi u srcu sažaljenje nad progonjenom Majkom Božjom. „Bog učini u ovom slučaju, veli sv. Ivan Zlatousni (Hom. 8. in Matth.), kao

što sa svim Svecima, kojima ne daje postojano ni žalosti ni radosti, već im je život divno isprepleten žalošću i radošću". Iza radosti o narodjenju dolazi strah pred Herodom; iza radosti zbog poklona mudraca slijedi tužni bijeg u Egipat i t. d. Ako li se pak dogodi ovoj ili onoj materi, da i nju progone, recimo da kojom nesrećom u tudjini boravi, da nema kuće svoje, da je prinuždena prosjačiti; da pritiskuje čedo svoje na prsa i zabrinuta ne zna, kuda da krene, komu da se uteče: — onda neka se sjeti B. D. Marije u progonstvu i neka se u nju pouzda i nju za pomoć zamoli. Danas nema doduše Heroda, koji bi djeci radili o glavi i žedjali nevinu krv, akoprem se opet nadje ljudi, koji bi htjeli koje dijete ukloniti s puta, ako im ono smeta, da ne dodju do bogate baštine ili do kakove izdašne službe. No ipak možemo reći, da i danas mnogo dijete imade svoga Heroda na drugi način. Mnogo naime dijete nadje prije ili kasnije čovjeka, koji mu oduzme nedužnost, ili mu je barem nastoji oteti. Ako mu to podje za rukom, počinja veći zločin nego li bi bilo ubijstvo djeteta, jer mu tako ubija dušu. Zato ti, o kršćanska majko, kad svoga sinčića ili kćerčicu radosno na svojem krilu držiš, pomisli i reci: Tko je tvoj Herod, sinko, kćerko, koji traži život tvoje duše? A za tim zavapi ka Gospodu: Bože, opčuvaj mi ovo nevino stvorenje tvoje od zasjeda djavolskih; daj mi da upoznam i saznadem, kad se napasnik oko djeteta moga šulja, pa da pobjegnem. Ali to još nije dosta. Moliti se moraš često i uvijek za svoje čedo, nu i pazi i budi oprezna. Jao si ga tebi, ako ne pobjegneš s djetetom svojim, nego ga sama k ubojici vodiš. A to činiš, kad dijete svoje puštaš da ide, kamo hoće, da se druži s kojim ga volja; kad kćerku svoju vodiš na ples ili u kazalište i u kojekakova društva, kao da je nudjaš na prodaju. Dakako taj Herod nema krvavih ruku ni krvju omašćene odjeće, već je često

mladac prijazna lica i posmjeha. Samo u jednoj stvari naliči Herodu, a to je — pretvaranje. Pazi dakle na djecu svoju i nemoj da si okaljaš duše tudjim grijehom.

U ono isto vrijeme, dok je sv. Obitelj putovala u Egipat i onamo stigla, ispunilo se i drugo proročanstvo proroka Jeremije (Jer. 31. 15.): „*Glas u Rami ču se, plač i jaukanje mnogo; Rahela plače za djecom svojom i ne će da se utješi, jer ih nema*". Herod naime kad vidje, da su ga mudraci prevarili i nijesu se više k njemu povrnuli, razgnjevi se vrlo. Židovi su ga i onako mrzili već dugo vremena, a on je tu mržnju još većma uspirivao svojom okrutnošću. Šest tisuća farizeja urotiše se proti njemu, uskrativši mu pokornost i prorekoše mu smiono, da će doskora pasti, a na njegovo mjesto da će doći novi kralj židovski, koji će raširiti svoje kraljevstvo po cijelom svijetu. To Heroda u toliko razjari, da je dao poubijati sve kolovodje ustanka i sve one, na koje bi posumnjao. Dapače on htjede još većma očitovati svoju okrutnost. Srdilo ga je sada i to, što su u vijeću židovskom iz sv. knjiga saznali, da se je Mesija rodio u Betlehemu; što se mudraci nisu k njemu povratili; za tim su ga bunile i one vijesti, koje mu stigoše iz Hebrona o čudesima, koja se dogodiše, kad se je rodio sv. Ivan. „*I po svim gorama judejskim razglasiše se sve riječi ove*". (Luk. 1. 65.) Napokon i riječi, što ih je Simeon izrekao u hramu, pa oni govori, koje je širila po Jeruzalemu proročica Ana, doprli su Herodu do ušiju. Sve ga je to tako smutilo i u strah i zavist natjeralo, da je izdao zapovijed, „*neka se poubijaju svi dječaci, koji bijahu u Betlehemu i u svim krajevima njegovim od dvije godine i niže po vremenu, koje je bio doznao od mudraca.*" Vjerojatno je, da je Herod samoga Isusa tražio, da ga smakne, a kad ga nije mogao naći, da je onda istom izaslao krvnike i svu djecu dao poubijati, samo da ne

umakne djetešce Isus, koje je tražio. Da bude što sigurniji, dao je pogubiti ne samo mušku djecu ispod dvije godine u Betlehemu, nego i onu u okolici betlehemskoj. Izadjoše dakle krvnici i započeše svoj tužni posao. Sv. Augustin (Sermo 1. de Innocentibus) ovako opisuje taj dogodjaj:

„Nevina dječica imala su biti žrtva onomu, koji je došao da odsudi zlobu svijeta. Jagnjići su se imali zaklati, jer se je Jaganjac imao na križ pribiti, koji odnima grijeh svijeta. Ali matere jauču kao ovce, jer gube jaganjce, koji neznajući govoriti samo plaču. Velika li mučeništva, okrutna li prizora! . . Mati je rada da na svaki način sakrije dijete svoje, ali se ono samo javlja i odaje. Nije znalo mučati, jer se jošte nije naučilo bojati. Bori se mati s krvnikom: on vuče a ona drži. Krvniku mati dovikuje: Što rastavljaš od mene, koga sam rodila iz sebe? Rodila sam sina, ali mi nije ostao na životu, da mi sisa mlijeko iz prsiju mojih. Brižljivo sam ga nosila, koga vidim, gdje ga okrutnom rukom bacaš . . . Druga mati vikaše, kad krvnik lupež nije dao, da se ubije zajedno s djetetom i mati: Tä što me ostavljaš bez djeteta? Ako imade kakove krivnje na njemu, moja je; ako li nema krivnje, spoji smrt i oslobodi mater. — Druga govoraše: Što tražite? Jednoga tražite, a mnoge ubijate; i do onoga, koji je jedan, ne možete doći. — Druga opet vikaše: Dodji već jednom, dodji Spasitelju svijeta, kako te dugo već traže? Nikoga se ne bojiš: neka te vidi vojnik, pa neka naše djece ne ubija . . .“ Plač je dakle silni nastao i jauk mnogi u Betlehemu i u njegovoj okolici, gdje je bila pokojna Rahela, mati Josipa egipatskoga i Benjamina, najmladjega sina patrijarhe Jakova. I za to veli prorok, da Rahela plače, jer u jednu ruku ljepše je reći, da Rahela plače, nego li da je rečeno, da Betlehem plače; a u drugu ruku prorok hoće da istakne, kako će tolika

žalost biti, te ne će biti majke, koja ne bi zaplakala, nego će biti od potrebe i mrtve još pozvati, neka i one zaplaču.

Da je Herod u istinu to krvavo djelo počinio, svjedoče nam osim sv. Pisma i sv. Oci iz prvih stoljećâ kršćanstva, pisci židovski i poganski kao n. pr. Makrobij. Ubijanje one nedužne djece nije Herodu ništa koristilo, nego pače škodilo; dok su one nevine žrtve poput krasnih pupoljaka, koje je prvi mraz progonstva pofurio, kako veli sv. Augustin, poprskane vlastitom krvlju kao prvi mučenici za Krista i mjesto Krista poginuli i tako mnogo doprinijele k slavi Božjoj. Tu nevinu dječicu slavi Crkva kao mučenike četvrti dan po božiću. U njima nazrijevahu sv. Oci početak progonstva kršćanâ. I tako osnove neprijateljâ Boga i njegove Crkve, naperene na razorenje Božjih djela, ispanu uvijek na veću slavu njegovu i na veće poniženje pakla, koje ovakove bojeve diže.

Kad je B. D. Marija začula za taj krvavi pokolj, ražalostila se i zgrozila njezina duša, to većma što je znala, da je bilo sve poradi Krista, i da bi on tako bio nastradao, da ga nije čuvala ruka Svemogućega. Ponajprije dakle zahvaljivala je od srca g. Bogu na njegovoj očinskoj dobroti i brizi. Žalila je za tim dukoko nad okrutnom smrti djece i nad nesrećom tužnih onih matera. Molila je Boga, neka utješi srce njihovo, i nagradi njihovu bol blagom svoje milosti.

Mnogim roditeljima grabi i danas nemila smrt njihovo milo čedo. Rijetko imade gdje koja obitelj, koja ne bi oplakivala jedno ili više nevine dječice. Mnogo se puta može vidjeti, da razcviljena majka kleči pokraj groba, koji joj krije njezina andjelka, i gorko plače. Neka plače; to je majci prirodjeno, jer je ljubila dijete svoje. Ali neka se sjeti i onoga, što sv. vjera uči. Ponajprije da je njezino dijete čovjek, koji mora jednom umrijeti. Hoće li

prije ili kasnije, to je u odredbi Božjoj, kojoj se valja pokoriti i pokloniti. Blago si ga pak onomu, koji umire u ono doba, kad još ne zna, što je grijeh. Neka se sjeti, da je i ona čovjek, pa da će i ona jednom morati umrijeti. Kad joj je dijete umiralo, i ona je donekle smrt pretrpjela s njim. Moguće da će ta bol, koju trpi kod smrti djeteta, biti njoj uračunana i mjesto teške zapast će nju lagana smrt. — Neka se nadalje i toga sjeti, kamo je njezino dijete otišlo? Neka se sjeti, da nije djeteta za uvijek izgubila, nego se je preselilo u vječnost? Ono uživa vječnu sreću i blaženstvo. Neka se dakle veseli njegovoj sreći. I koja se ne će da utješi, ona ili pravo ne vjeruje, da ima život vječni u nebu, ili više drži do svoje tuge, nego li do sreće djeteta. — Zatim neka i na to pomisli, da Bog sve što čini, u mudrosti svojoj čini i dobroti. — Ako je mati kriva smrti svoga djeteta, onda neka plače i tuži. Ali ako ga je Bog dragi k sebi pozvao, onda neka se pokori njegovoj svetoj volji. Nijedna mati ne zna, što čeka u budućnosti njezino dijete. I kad bi znala, da ga čeka grješni život, nesretna smrt i vječno prokletstvo, sigurno bi Bogu molila, neka ga uzme, dok je još nedužno. Bog znade pako, što bi se djetetu dogodilo; i za to ga u dobroti svojoj ranije k sebi uzima, „*da zloća ne pokvari razum njegov, i da himba ne prevari dušu njegovu*“, kako je pisano u sv. Pismu. (Mudr. 4. 11.) Neka mu prinese dakle tu žrtvu, kad mu je povoljna, kao što je Abraham Izaka Bogu za žrtvu prikazao i bio pripravan svojom rukom zaklati vlastitoga sina. Bog je dao, Bog uzeo; neka bude blagoslovljeno njegovo ime. B. D. Marija nije doduše sada tu žrtvu Bogu prinijela, ali će poslije, kad bude teža. Nijedna mati nije bolja ni preča od matere Božje; nijedan sin bolji ni preči od Sina Božjega. Ako dakle mati Božja predaje na smrt sina svoga, ne smije ni drugima ta žrtva biti preteška.

Poglavlje dvadeset i treće.

Marija boravi u Egiptu i vraća se u domovinu.

Kako je dugo u Egiptu boravila B. D. Marija sa sinom svojim Isusom i sa zaručnikom svojim sv. Josipom, zaklonivši se onamo ispred bijesa kralja Heroda, ne doznajemo iz sv. Pisma. Ono nam samo to spominje, da se je andjeo Gospodnji, pošto su poumrli progonitelji Isusovi, opet ukazao Josipu u snu, kako mu je bio obećao, i rekao mu, neka se mirne duše vrati u svoj kraj. „*A po smrti Herodovoj*", tako sv. Pismo, „*gle andjeo Gospodnji u snu javi se Josipu u Egiptu i reče: Ustani i uzmi dječaka i mater njegovu i idi u zemlju Izraelovu; jer su pomrli, koji su tražili dušu djetinju*". (Mat. 2, 19 i sl.) Iz povjesti doznajemo, da je Herod kraljevao trideset i sedam godina, a Isus se je rodio trideset prve ili trideset druge godine vladanja Herodova. Uzme li se još i to u pretres, da Herod nije odmah iza odlaska mudracâ izdao svoju okrutnu zapovijed, već istom onda, pošto je najprije uzalud tražio Isusa, da ga smakne: — onda izlazi, da sv. Obitelj nije dulje boravila u Egiptu od sedam godina, ali ni manje od četiri godine.

Što se je za to vrijeme dogodilo u Egiptu, pokriveno je tajnom. Sv. Oci ipak spominju po koji znamenitiji dogodjaj, kako su čuli po predaji. Kad je sv. Obitelj stigla u Egipat, porušili se kumiri egipatski, a naročito kip

sunca, koji obožavahu u starodrevnom svećeničkom gradu Heliopolju. I tako se ispuniše riječi proroka Izaije: „*Gle Gospodin dolazi na laganom oblaku u Egipat; i pred njegovim se licem tresu kumiri Egipta*". (Is. 19, 1.) U glavnom može se ustvrditi, da su mnogi Egipćani, videći zamjernu svetost Marijinu i vanredne vrline njezina zaručnika Josipa, rasvijetljeni milošću Božjom i ganuti njihovim dobrim primjerom, upoznali i vjerovali u Isusa, da je Sin Božji. Tako je naime premudri Bog uredio, da Židovi, mudraci na istoku i sada eto Egipćani saznadu za Spasitelja svijeta, da se kasnije tim laglje rasprostrani sv. evandjelje u onim krajevima. I doista u nijednoj se drugoj zemlji nije tako brzo prihvatilo sv. evandjelje, tako široko rasprostranilo i tako duboko uvriježilo, kao u Egiptu. Tude su bili prvi pustinjaci i samostanci, koji su onu pustinju u brzo pretvorili u raj. I druga je korist potekla od te Božje uredbe: da se je o boravku Sina Božjega u onim krajevima sačuvala uspomena i živo spominjanje do dana današnjega, što je nakon dvadeset vijekova nov dokaz protiv onih, koji bi hotjeli vjeru u Krista Boga izagnati iz ljudskoga društva.

Dok je Sin Božji u zabiti i samoći provodio dane u tudjini, dotle se dušman njegov okrutni Herod približavao kraju svoga života. Bilo je to po prilici šeste godine iza Kristova narodjenja, kad je Herod, sedamdesetgodišnji starac, goreći od mržnje protiv Boga i protiv ljudi, ležao u Jerihu pateći od teške bolesti. Vrućica ga izjedaše iznutra i neutaživi glad mučio mu utrobu, u koju ipak od silne boli ništa ne mogaše primiti. Crijeva mu i čitavo tijelo bijahu puna čirova; noge modre i natekle, crvi navrjeli mu u rane, a bol ga ne izrečena mučila. Dah ga izdavaše, a grčevi razdiraše. Premda ga tištilo takovo zlo, nije ipak u svojoj nadutosti i oholosti vjerovao, da mu je smrt blizu. Nego dozvavši liječnike sa sviju strana,

preseli se po njihovom savjetu s onu stranu Jordana u vruće sumporne kupke Kallirrhoe. A kad mu ni to nije pomoglo, vrati se u Jeriho, gdje pokuša kidisati na se. Kad mu to nije pošlo za rukom, jer mu oteše nož iz ruku, dade pet dana prije svoje smrti smaknuti u bjesnilu svoga prvorodjenca Antipatra, čim je za to stigla dozvola od cara iz Rima. Ne zasitivši se jošte dosta krvi odredi, da se svi prvaci židovski pod smrtnu kazan moraju sakupiti u Jerihu. Kad su onamo došli, dade ih zatvoriti u cirkus. A onda dozvavši svoju sestru Salomu reče joj, da je on izumio način, kako bi Židovi po cijeloj zemlji žalili, kad on umre. Svi će plakati, kad ja umrem, reče i dade sestri nalog, da vojnici, čim on izdahne, nahrupe na cirkus i postrijeljaju sve Židove, koliko ih god ondje bude. Napokon umrije taj opaki kralj, pošto je izdao zadnju svoju nečovječnu zapovijed, koja naravski nije bila izvršena.

Poslije smrti Herodove znatno se promijeniše prilike u zemlji židovskoj. Kraljevstvo, kojim dosada vladaše jedan kralj ovisan od Rimljana, razdijeli car Augusto po smrti Herodovoj medju tri njegova sina. Polovicu kraljevstva, naime pokrajinu Judeju i Idumeju dade Arhelaju pod imenom ne kralja, već četverovlasnika i obeća mu, da će ga učiniti kraljem, ako se vrijednim iskaže. Drugu polovicu kraljevstva Herodova razdijeli Augusto opet na dvoje: Heroda Antipu dopade Galileja, Filipa Itureja i Trahonitski kraj.

Dok se je ovo dogadjalo u zemlji židovskoj, ukaza se andjeo Gospodnji Josipu u snu i zapovjedi mu, da se vrati u zemlju izraelovu, jer da su umrli oni, koji su tražili dušu t. j. život djeteta; a to je bio Herod, svećenici i književnici naroda židovskoga. Josip i Marija pokoriše se zapovijedi Božjoj. Josip se spremi na put, uze dječaka Isusa i mater njegovu i podje iz Matarieha po

svoj prilici prema Memfisu i preko Peluzija dospije na granicu. Sv. Obitelj vjerojatno nije išla istim putem natrag, kojim u Egipat, jer sad nitko ne progoni Djeteta. I za to je povratak bio laglji, budući se vratiše po glavnoj cesti preko Gaze, starinskoga grada i slavnoga po junaku Samsonu, koji je tude svojom jakošću srušio hram kumira Dagona.

„Čuvši sv. Josip, da Arhelaj kraljuje u Judeji mjesto Heroda oca svojega“, koji je takve okrutne ćudi bio, kao što i otac njegov, *„poboja se onamo ići; nego opomenut u snu otidje u krajeve galilejske,“* udarivši valjda onim putem, koji vodi u Tir. Prodjoše dakle kroz neke gradove filistejske, zatim dolinom Saron stigoše u Cesareju. Odavle krenuše dalje kroz dolinu Mageddo sve do Nazareta. *„I došavši prebivaše u gradu, koji se zove Nazaret, da se zbude, što su kazali proroci: da će se Nazarećanin zvati.“* (Mat. 2. 22. i sl.)

Grad Nazaret, — danas se kaže en-Násira, — kamo je došla sv. Obitelj na povratku iz Egipta i gdje je Isus proveo malne cio svoj život, jest u pokrajini Galileji plemena Zabulon. Zove se Nazaret, što u hebrejskom jeziku znači cvijetan ili cvatući, jer su njegove poljane u svako doba godine u cvijetu. I doista na divnom je mjestu sagradjen taj grad. Leži na krasnom brežuljku, koji je opet opkoljen drugim višim brježuljcima, s kojih je lijep vidik na okolicu. Prema istoku se vidi brdo Tabor, prema sjeveru u daljini gora Karmel, koja kano da propada u more. Izmedju gore Karmela i na sjeveru gore Libanona cakli se more oplákujući ruševine feničkih gradova. Prema jugu se otvara dolina ezdrelonska, okružena brdima Mageddo, Sichem, Gelboe i krasnim Hermonom. Osim toga podneblje blago, zrak čist, toplina umjerena, plodne poljane davaju gradu prednost nad mnogim gradovima. Kuće su u tom gradu doduše siromašne, jednostavne i zlo

gradjene, kao u svim gotovo gradovima semitskim, bez umjetnog oblika, ali po položaju svojemu, budući nanizane po obronku brda, pružaju lijepu sliku. K tomu plodni, ubavi vrtovi i polja čine mjesto još ljepšim. Stanovnika nije bilo mnogo, jer se u starom zavjetu to mjesto kao neznatno nigdje ni ne spominje. A u novom zavjetu čitamo, da je Natanael apostol čuvši, da je Isus iz Nazareta, rekao: *„Zar može što dobra biti iz Nazareta?“* (Iv. 1, 46.) A protivnici Kristovi, farizeji, nazivahu njega podrugljivo Nazarećanom. Medjutim radi položaja svoga, radi krasne okolice i plodovitosti bio je Nazaret pravi zemaljski raj. No za B. D. Mariju bio je više nego zemaljski raj, jer je tude Sin Božji u njezinoj utrobi postao čovjekom i tude je ona nuz njega provodila svoje sretne dane.

Lako je razumjeti, da je B. D. Marija oćutjela veliku radost u svome srcu, kad se je povratila iz poganske one zemlje u svoj rodni kraj. No toj radosti pridruži se odmah i neka sjeta radi rasula, u kojem zateče svoju kućicu. Krov bijaše na mnogo mjesta podrt; nutrina od kiše, koja prodiraše kroz podrti krov, vlažna, hladna i neprijazna; dvorište obraslo korovom i trnjem. U kratko: usred krasne prirode pogled na gotovo razvaljenu kućicu još jače čovjeka boli, nego li inače. Trebalo je dakle mnogo truda i strpljivosti, da se je cijelo stanje po malo popravilo i priudesilo za stanovanje, i dok je sv. Josip privrijedio ostalo nužno pokućtvo i poskrbio se za druge potreboće. Sv. Josip dao se je po tom odmah na posao, a cijela sv. Obitelj uzor nam je siromaštva, kako treba živjeti po duhu sv. evandjelja.

Što sv. Luka (2, 40.) veli za Isusa: *„A dijete rastijaše i jačaše puno mudrosti, i milost Božja bješe u njem“*, to se može donekle reći i za Mariju. Ona milosti puna, ali opet sposobna za sve veće savršenstvo, nastojaše u sebe

primiti od Isusove punoće, koja se od dana do dana sve većma pokazivaše. Uzdignuta nad svako stvorenje postavši materom Božjom imala je duh vanredno rasvijetljen i srce, koje je Boga nada sve ljubilo. Pazila je sebi na pouku na svaku riječ Isusovu, na svaki kretaj, na svaki pogled oka njegova s počitanjem neopisivim. Život provodeći domaći i skroman, ali iznutra krjepostan i svet, napredovala je presveta Majka u savršenstvu na način, koji nadilazi mjeru i koji se perom opisati ne da. Iz primjera Isusova, koji joj on davaše kroz tolike godine, naučila je premudra Djevica više, nego li riječ ljudska izreći može. U kratko: što obično biva kod drugih ljudi, da sin postane sličan ocu, kći materi, to je kod sv. Obitelji obratno bilo, jer Marija i Josip postadoše Isusu najsličniji.

Gospodin Isus, udostojavši se postati čovjekom i uzeti na se podobu ljudsku, hotio je da nam bude sličan u svemu osim grijeha. Rodio se, hranio se, rastao je izvana kao i druga djeca. Htio je zato da bude i u tom sličan svojim sugradjanima, da uči kakav obrt ili zanat, jer je običaj bio u židovskom narodu, da se svatko, bio on tko mu drago, razumije u kakav obrt. Isus odabra si tesarski obrt, koji je tjerao i njegov othranitelj sv. Josip. U ono vrijeme nije se smatrao obrt zanimanjem nedostojnim ili niskim, nego dapače smatrao je svatko da je dužan, da nauči bilo koji obrt, da si znade svojim rukama sticati kruh. I naobraženi ljudi kao n. pr. književnici i pismoznanci, kojih je posao bio naučati zakon i pismo i onda drugima tumačiti, nijesu se ustručavali učiti i baviti ovakovim radom ručnim, koji se danas, kad su se prilike znatno promijenile, smatra uz ovakovu odličnu službu nepristojnim. Gospodin Isus dakle, dok u jednu ruku ne odstupa od običaja svoga naroda, lativši se tesarskoga posla, posvetio je u drugu ruku obrtnički stalež i počeo pri-

bližavati se sve većma priprostomu puku, koji odličnici prezirahu, i ljubavlju si ga prikupljavati. Došavši da spasi sio rod ljudski, sjedinjuje u sebi sve staleže i sve službe, da sve blagoslovi i posveti.

Takav život provodila je sv. Obitelj u svojoj kućici malne neprekidno do tridesete godine Isusove. Dvije samo zgode prekidaju tu jednoličnost: jedna se poslije dogadja, moguće zadnje godine Isusova sukromna života, a druga se dogadja, kad je Isusu bilo dvanest godina.

Poglavlje dvadeset četvrto.

Marija ide s dječakom Isusom u hram.

Iz onoga vremena, kad je sv. Obitelj boravila u Nazaretu, kako već bijaše spomenuto, ne nalazimo u sv. Pismu nikakovih vijesti, premda je to doba u životu B. D. Marije po vremenu najdulje. Samo jedan dogodjaj proviruje i prekida dugotrajnu šutnju, koji nam zabilježio sv. Luka, a u crkvi se čita kao sv. evandjelje u nedjelju poslije bogojavljenja. Imade doduše više starinskih spisa, u kojima se pripovijeda mnogo toga o životu Isusovom i Marijinom, ali ti spisi nisu vjerodostojni. Jer u jednu ruku niti se pravo znade, tko ih je sastavio, a u drugu ruku puni su kojekakovih izmišljenih pričâ, kako to znadu pripovijedati oni ljudi, koji niti ne slute, koliko je dostojanstvo, kakav je duh i koja zadaća Bogom opredijeljena sv. Obitelji na ovoj zemlji. I za to mnogo toga, što se u tim spisima pripovijeda, više je na obeščašćenje sv. Obitelji, nego li na slavu njezinu. Ne ćemo se dakle na to obazirati, nego na ono, što nam je Bog dragi izvolio objaviti u sv. Pismu, i što nam zabilježiše sv. Oci i crkveni pisci.

Sv. Luka, pripovijedajući nam tu jednu jedinu zgodu iz mladjahne dobe Isusove, počima ovako: „*Roditelji njegovi idjahu svake godine u Jerusalem o svečanom danu pashe*“. (Luk. 2. 41.) Po zakonu morali su svi muškarci tri puta na godinu doći pred Gospodina Boga svojega u

hram jeruzalemski: i to na praznik beskvasnih hljebova ili na pashu, što odgovara Uskrsu, zatim na praznik sedmica, što odgovara Duhovima, i treće na praznik sjenica ili šatora; jer ta tri praznika najveće su i najglavnije svetkovine naroda izraelskoga. Žene toga nijesu bile dužne činiti, već samo muškarci, ali su ipak smjele i one ići, kao što su to pobožne žene i običavale. Tako je eto običavala činiti i B. D. Marija. Samo se sobom razumijeva da je sv. Josip tri puta na godinu išao u hram po propisu, premda sv. evandjelje govori samo o pashi (Uskrsu). Ono spominje samo jednu svetkovinu, jer se je dogodjaj, o kojem kani evandjelist pripovijedati, dogodio baš o toj svetkovini, naime o svetkovini pashe.

Ovo je lijepa pohvala i dično svjedočanstvo o sv. Obitelji. Tako i treba da su otac i majka pobožni, da zajedno obavljaju one dužnosti, koje od njih ište Bog. Naročito u novom zavjetu treba da roditelji idu nedjeljom i svetkovinama u crkvu k sv. misi i, kad treba, da pristupe k sv. sakramentima. Ako se mužu ne će, žena treba da ga na lijep način na to navede. Oboje će u toliko biti sretno, u koliko bude pobožno. Ljubav će medjusobna biti čvršća i čišća, što budu pobožniji. Vjernost će biti trajnija i stalnija, što se budu više Boga bojali. U neprilikama i nevoljama bit će odaniji u volju Božju i strpljiviji, što veća bude u njima pobožnost. Nema doista sretnije ženidbe ni blagoslovljenije, nego li je ona, koja se temelji na pobožnosti. A pobožan je onaj, koji je spreman dragovoljno učiniti ono, što Bog od njega traži. Ako su roditelji pobožni, to je ujedno i dobar primjer za djecu i najbolji odgoj.

Kad je Isusu bilo dvanaest godina, podje i on s roditeljima svojim u Jeruzalem po običaju svečanoga dana. Da li je Isus i prije svake godine išao u Jeruzalem, ili je te godine počeo ići, ne zna se za stalno. Zakonom nije

bilo izrično ustanovljeno, od koje godine počima za muškarca dužnost da ide u hram. Svatko se je smatrao na to obvezanim, čim je stupio u dvadesetu godinu, kad je Izraelac stupao medju vojnike; no poslije došlo je u običaj, da se je dječak, čim je navršio dvanaest godina, zvao „sinom zakona", t. j. obvezanim da vrši zakon. Taj je običaj vladao i u vrijeme Isusovo. Držeći se dakle Isus običaja, pošao je i on u hram, „*kad mu bi dvanaest godina*". (Luk. 2. 42.) Iz riječi sv. Pisma možemo razabrati, da je sv. Obitelj, prije nego li se je to dogodilo, boravila već nekoliko godina u Nazaretu i da je običavala ići na svečane dane u hram jeruzalemski. No ne možemo zaključiti, da nije Isus i prijašnjih godina išao s roditeljima svojim u hram. A to za to, jer evandjelist nema nakane, da nam pripovijeda, da je Isus u godine išao u Jeruzalem, česa izrično ni ne spominje, nego to samo ističe, da je ondje zaostao, što se drugih godina poslije nije dogodilo. Podje on dakle s Marijom i s Josipom te godine, koja bijaše godina 760. poslije sagradjenja Rima, pod konac mjeseca travnja u vrijeme proljetno, nekoliko dana prije pashe u Jeruzalem. Nije sv. Obitelj išla sama, nego se putovalo četimice. Bio je običaj, da su muškarci išli za se, a žene za se; jedni i drugi opet u manjim četama; rodjaci, prijatelji, znanci i vršnjaci našli bi se obično u jednoj te istoj četici. Dječaci su takodjer mogli ići kao posebni odio, ali je ipak mogao i otac i mati dijete zadržati kod sebe.

Kao što je B. D. Marija kod kuće često, tako se je i sada putem razgovarala s Isusom o svetom gradu Jeruzalemu, o hramu, o divoti i krasoti njegovoj, o divnom pjevanju himana i psalama, o žrtvama, koje se prinose u hramu u slavu Božju. Možemo si misliti, kako je dječak Isus uvijek takove razgovore radosno slušao. Ta razgovor se vodi o hramu, koji je podignut u slavu njegova Oca

nebeskog; o žrtvama i molitvama i poklonstvima, kojima ljudi Boga časte. I za to jamačno nije bilo za nj ugodnijega razgovora, uz koji je svom dušom prijanjao, nego li razgovor o gradu Jeruzalemu i hramu njegovog Oca.

Slično se može reći i za obično kršćansko dijete, prije nego li ga zao primjer pokvari. Ono je po naravi svojoj pobožno. Ako mu pripovijedaš o Bogu, ono te rado sluša; ako mu govoriš o malom Isusu, srce mu skače od radosti; ako mu pričaš štogod iz biblije, ne će skinut s tebe oka, dok ne prestaneš kazivati; uzmeš li mu govoriti o Crkvi, o dragom Spasitelju, što je sve za nas učinio, što li trpio, kako svoju ljubav napram nama zasvjedočio, opazit ćeš često, kako mu se suzica spušta niz trepavicu. I što mu majka više govori o tim najuzvišenijim stvarima, tim se njegovoj pameti namiće više pitanja, i tim mu je draže, kad čuje odgovor. Ej, kad bi matere to uvidjele, iskusile i po tom radile!

Koliko ih imade, koji sa svojim djetetom ne znadu razgovarati pametno, već tepaju s njim istom o čemu god, a ponajviše bajaju mu lažne i nespretno izmišljene priče i bajke. Dakako tim kvare svoje dijete; jer mjesto da ga podignu, da napreduje i pametnije postane, ono postaje sve djetinjastije i ludje. Srce kršćanske majke moralo bi biti puno vjere, ljubavi i straha Božjega; a čega je srce puno, to se i na usta prelijeva. Govori, majko kršćanska, s tvojim djetetom o Bogu, govori o Isusu, o crkvi, o službi Božjoj; uči ga za rana već moliti, prekrstit se, na Boga misliti. Takovi će razgovori tvoje dijete vanredno oplemenit i probudit će u njegovoj duši čuvstvo pobožnosti i razvit će ga. Ono će u potaji mnogo puta na ono misliti, što je od tebe čulo, i tako će duhovno napredovati. A pobožno dijete je uvijek umiljato.

Ako uzmemo, da je to bilo prvi put, što Isus ide u hram, onda lako pojmimo, kolika je bila ona radost, koju

osjećaše B. D. Marija na tom putu, vodeći Sinka svoga Bogu u njegov hram, da onoga, kojeg je prije dvanaest godina od Boga primila, opet pred njega dovede, pošto je napredovao dobom i mudrosti i pobožnosti. Pa i kršćansku majku mora da vrlo veseli, kad su joj djeca već tako napredovala dobom i razvitkom uma, da ih mogu sa sobom povesti u crkvu, a osobito kad ih vode na prvu svetu pričest ili na svetu potvrdu. Mnogo vremena prije tako svečanog čina govori ona djeci svojoj o toj njihovoj prevelikoj sreći. Ona opominje djecu svoju, da budu dobra, da pred Gospodina svoga i Spasitelja dodju čistim srcem, da njemu prikažu sebe i život svoj, da njega s velikim strahopočitanjem i ljubavi u svoje srce prime. A kad osvane taj sretni dan, raduje se ona i svi ukućani, što je dijete toliko napredovalo, da već pozna Spasitelja svoga, da ga ljubi i da se s njime sjedinjuje u presv. oltarskom Sakramentu. Kad se sveta pričest dijeli, rastapa se majka od milinja gledajući svoje dijete kod onoga sv. čina. O da je komu onda zaviriti u majčino srce! Ona Bogu hvali na tolikoj milosti; ona smatra sreću svoga djeteta svojom srećom; boli ju, kad se sjeti, da je odgajajući dijete svoje u mnogo čemu pogriješila, pa obećaje Gospodinu, da će odsele bolje paziti i revnija biti s ostalom mladjom djecom. Takova bi eto imala biti svaka kršćanska majka.

Vodi dakle, majko kršćanska, s radošću i s veseljem čedo svoje k stolu Gospodnjem. Razumijeva se po sebi, da ćeš za tu zgodu svečanije obući svoje dijete u čisto ruho. Ali pazi, da ne bude preveć nacifrano i nakićeno, da se samo u sebe ne zaljubi i ne precijeni, a drugu djecu, koja nijesu tako lijepo obučena, da ne prezre. Ne može se dosta izreći, koliko bi takav postupak bio neumjestan i koliko bi si time pokvarila dijete. Sve ono dobro sjeme, što u srce djeteta usadi kateheta, župnik,

sestra milosrdnica, valjan učitelj i valjana učiteljica, ubija luda mati i ništi, probudjujući u srcu miljenice svoje duh taštine i gizde, a njezino srce mjesto da teži k Spasitelju svojem, odvraća se od njega i obraća se k svijetu i ništavilu svjetskom. S tako načičkanim djetetom neka ne ide mati ni u crkvu, a kamo li na sv. pričest, jer ne će ugoditi Bogu, nego ga većma još ozlovoljiti. Sto jednostavnije i čednije obučeš si dijete, to djetetu i bolje pristoji. To vrijedi i za dijete carsko i za dijete prosjačko.

Što se je više sv. Obitelj približavala k Jeruzalemu, to je sve veća postajala radost njihova. I kad su već iz daleka opazili sv. hram, zapjevala je negdje duša njihova one riječi iz Psalma 84.: „*Kako su mili stanovi tvoji, Gospodine silni! Duša moja gine i žudi za dvorima Gospodnjim. Srce moje i tijelo moje otima se k Bogu živome*". Tom zgodom sjetila se po svoj prilici preblažena Djeva onih dana mladosti svoje, što ih je ondje provela, i milòstî, što ih je ondje dobila. I doista nema ugodnije misli od one na mladost svoju, ako si je proveo u nedužnosti i čistoći, u pobožnosti i strahu Božjem.

Kad su napokon sretno prispjeli u sv. grad, sastadoše se čete zajedno i tada svaka obitelj zasebice idjaše u hram. I prečista Djeva i sv. Josip s Isusom ravno podjoše u hram, da se najprije poklone Gospodinu, zatim da budu kod blagoslova vazmenih jaganjaca, koje je svaka obitelj zasebice blagovala po obredu sa beskvasnim hljebom i s divljom loćikom. Kakovom je pobožnošću sv. Obitelj molila u hramu; kakovim je srcem pratila ostale svete obrede i žrtve, koje se kroz osam dana Gospodinu prikazivahu; što si je mislio dječak Isus blagujući vazmeno janje, koje je predstavljalo njega; kako se je bolno dojmilo sv. Obitelji, videći kraj velike pobožnosti naroda onaj nered u predvorju hrama, gdje su se prodavali jagnjići, ovce i golubovi za žrtvu, pa ono pohlepno lihva-

renje mjenjača; — o tom možemo tek naslućivati, ali opisati se ne da. Toliko ipak znademo, da je kuća nebeskoga Oca toli silno vukla Isusa, da je i poslije vazmene svetkovine u njoj ostao, ne slučajno ili možda s neopreznosti, nego po vlastitoj odluci svojoj.

Kad se naime svršiše svečani dan i sveti obredi, spremaše se narod pod večer kući svaki u svoj kraj. Svijeta je moglo biti jako mnogo. I Marija i Josip odrediše, da podju kući zajedno s drugima iz istoga kraja. Sama Galileja brojila je do milijun duša u ono vrijeme; prema tomu jamačno je bilo iz same Galileje više tisuća muškaraca i priličan broj žena. Bila je dakle vreva velika, premda su se razilazili u redu uz pjevanje psalama i himana. Djeca, kako je već spomenuto, mogla su ići s majkom ili s ocem ili s vršnjacima ili s ostalom rodbinom. Žene pak išle su za se, a muškarci za se. I tako se dogodi, da su čete pobožnih hodočasnika ostavile u lijepom redu Jeruzalem, krenule put sjevera i dospjele već do postaje, gdje se obično noćivalo. Po predaji zaustavila se četa, s kojom je išla Marija i Josip, u gradiću Beeroth, četir ure daleko od Jeruzalema. Došavši u to mjesto, sastadoše se pojedine obitelji, da podju zajedno u gostionicu na počinak. Tom zgodom opaziše Marija i Josip, da nema Isusa. Marija misleći, da ide s Josipom, išla je bez njega sa svojom četom, a Josip opet misleći, da je Isus s Marijom, krenuo je bez njega sa svojim društvom. Kad opaziše dakle da ga nema, pomisliše, nije li možda s rodjacima krenuo ili s drugim poznatima, te ga stadoše tražiti. Ali nigdje ga ne nadjoše. Nije bilo druge nego vratiti se natrag u Jeruzalem i tražiti ga, dok ga ne nadju. Prošao je cio slijedeći dan u traženju, dok ga napokon treći dan ne nadjoše u jeruzalemskom hramu.

Tko da promjeri onaj strah i onu bol, koju je u tim prilikama oćutjelo prenježno srce majke Marije. Nema dvojbe, da je ona od onoga časa, kad je opazila, da dječaka nema, pa sve do onoga časa, kad ga je opet našla, pretrpjela neizrečene muke. I ova misao: da nije možda Herodov sin Arhelaj uvrebao tu zgodu, te Isusa dao potajno uloviti, da ga smakne, — mogla se je k drugima pridružiti i povećati strah majčin i sv. Josipa. Znala je ona doduše, da je Isus Bog i da će jednom trpjeti i da će ga jednom izgubiti, ali nije znala **kada** će se to dogoditi; i za to joj je sada tako teško bilo u pomisli, da je to čas, da se s njim rastane. No Bog nikada ne daje tuge bez utjehe; tako je i B. D. Marija nakon žalosti dočekala takovu utjehu i radost, da joj je obilno nadoknadila onu bol, što ju bijaše pretrpjela.

Kako već spomenusmo, Isus ostade u hramu a da toga *„ne znadoše roditelji njegovi"*. (Luk. 2. 43.) Za što je Gospodin tako učinio, tomu imade više razloga. U Kristu kao što su dvije naravi, božanska i ljudska narav, dvije volje, Božja i čovječja volja, tako je i dvoje djelovanje u njemu. Jedno bijaše zajedničko njemu i ostalim ljudima, t. j. činio je ono, što i ostali ljudi moraju činiti, kao n. pr. roditelje svoje slušati. Drugo bijaše njemu vlastito, t. j. što je on sam mogao činiti, kao n. pr. čudesa tvoriti, riječ Božju propovijedati, ljude spasavati. Što se prve vrsti tiče, u takovim se je poslovima pokoravao svojim roditeljima, ne od nužde, nego od drage volje. U poslovima druge vrsti bijaše poslušan samo svomu nebeskomu Ocu. Ostade dakle Isus u hramu bez znanja svojih roditelja, da pokaže, da on, koji se je dosada u mnogim stvarima njima pokoravao, imade i drugih posala, u kojima se njima ne pokorava, pa za to smije to raditi i bez njihova pitanja. I kao što je Isus kasnije naučao, da oni, koji ne ostave radi njega oca svoga i

mater svoju, ne mogu biti njegovi učenici; tako sada već primjerom svojim isti nauk uči i ostavlja majku svoju i othranitelja svoga radi svoga nebeskoga Oca i radi hrama njegova.

Tim je Gospodin i sadanjim mladićima i djevojkama ostavio krasan primjer, kako treba da i oni drage volje dolaze u kuću Božju, da pobožno slušaju sv. misu i strpljivo ustraju do konca; dapače da i nakon dovršene službe Božje rado ostanu koji čas u crkvi zadubljeni u pobožno razmišljanje. Ako je komu u crkvi dosadno, ako jedva čeka, da se sv. misa svrši, ako i prije izlazi, nego li je gotov sv. čin, taj neka bude uvjeren, da mu je vjera slaba, da pobožnosti nema ni ljubavi spram Boga. A kakav je tko u tim stvarima, takav je obično i u cijelom svojem vladanju.

Čujmo sada, gdje je ostao Isus? B. D. Marija tražila ga je medju rodbinom i znancima, ali ga nije našla medju njima. Nije se nalazio u društvu ljudi na kakovoj zabavi, nego u kući Božjoj medju učiteljima, gdje sluša riječ Božju. Tude neka Isusa traži, tkogod ga treba, i naći će ga. U hramu židovskom pokraj onoga mjesta, koje je bilo odredjeno za žrtve i za svete obrede, bilo je više pokrajnih dvorana, od kojih je jedna bila opredijeljena za školu. U toj se je školi tumačio Mojsijev zakon, ta dika i ponos naroda izraelskoga. Tu se sakupljahu najznamenitiji učitelji, medju njima mnogi od svećenika, koji su učili mladež i odraslije poznavat propise zakona, da ga znadu vršiti. U istom mjestu obdržavalo je i visoko vijeće svoje sjednice, redovito subotom i u svečane dane. Iz takove sjednice n. pr. doznao je i Herod, gdje se je rodio Mesija, kad su ga pitali mudraci od istoka. Medju ove učitelje dakle i u tu školu dodje i Isus. On ih je slušao i ispitivao; dakako ne za to, da štogod od njih nauči, nego da pitajući njih poduči. Drugoga možeš pod-

učiti tumačeći mu stvar i razglabajući, ali ga možeš naučiti i pitanjima. Ovo posljednje više je dolikovalo dječaku Isusu, da na taj način starce uči. Opazivši učitelji, kako Isus mudro odgovara, *„divili su se svi, koji ga slušahu, razumu i odgovorima njegovim“*. O čem se je razgovarao Isus s učiteljima, nije nam zabilježeno u sv. Pismu, ali možemo nagadjati, da se je razgovor vodio o Mesiji, i da je tude mnogo zrnce palo na dobro tlo, i da je mnogima ostalo duboko utisnuto u dušu, što su čuli od ovoga Dječaka.

U toj dvorani, gdje se je zakon tumačio, učitelji su sjedili, a učenici i ostali slušatelji stojali. Nu videći oni u Isusu toliku mudrost, posadiše ga na stolicu pokraj sebe, da ga bolje vide i laglje čuju. Dok je tako sjedio pitajući učitelje i odgovarajući im, i dok su se tako svi divili njegovoj mudrosti, iznenadi sve prisutne dolazak B. D. Marije i sv. Josipa. Tražeći ga eto već treći dan od polaska svoga iz hrama i u pokrajnim dvoranama, nadje ga napokon *„gdje sjedi u sredini učiteljâ, i sluša ih i pita ih“*. (Luk. 2. 46.) Pa ako je njezina tuga kroz zadnja tri dana sve veća postajala, to je sada i radost njezina, kad je Sinka svoga našla, bila neopisiva. Od radosti, koja joj obuzimaše dušu i srce, prodje ona sa sv. Josipom kroz guste redove slušatelja, prodje mimo sjedalâ, gdje su bili učitelji, približi se s nekom smionošću k stolici, na kojoj je sjedio Isus, i reče ove riječi: *„Sinko, šta učini nama tako? Evo otac tvoj i ja sa žalošću tražili smo tebe“*. (Luk. 2. 48.) Ne pita, za što je ostao, niti za što se razgovara s učiteljima, niti prigovara tim riječima Isusu, niti ga kara; nego izrazuje samo svoju bol. Ona tim riječima pokazuje, koli bolnim srcem ga je tražila, te sve to kao majka i pouzdano i ponizno i čuvstveno kazuje. Slično čitamo u životopisu mnogih svetaca i svetica Božjih, gdje se tuže na Gospo-

dina, kad im što neugodna pošalje, ili bolje da reknem, gdje mu iskreno otkrivaju srce svoje onako, kako je već što ćutjelo u sebi. To je znak osobite i nježne ljubavi k Isusu Gospodinu, s kojim običavahu u svemu prijateljski i pouzdano općiti. To valja u puno većoj mjeri kazati o majci Mariji, koja mu je kao majka i čuvstva majčina smjela otkriti. Znala je ona, da Isus nije ostao slučajno, već svojevoljno u hramu, ali razlog joj bijaše nepoznat. Za taj razlog pita, za što učini tako, jer majka koja ljubi rada bi znala sve, što se sina tiče. I za to njezino pitanje proizlazi od ljubavi, a nipošto od radoznalosti. Pitajući pak Isusa služi se majčinom vlašću i veli mu: Sinko! No i zaručnika svoga poštuje, jer njega prije spominje, nego li sebe, i ocem ga Isusovim nazivlje, jer ga za takova drugi smatrahu i jer je bio zakoniti muž i po tom uživao sva očinska prava na Isusa. U svojoj ljubavi očituje ona, da je Isusa *„sa žalošću“* tražila. Žalila je za njim, jer nije imao njezine podvorbe i njege, kojom je udostojao služiti se poput ine djece, koja trebaju tudje podvorbe. No još većma je za to žalila, jer nije znala, gdje je Isus ni kako će dugo izbivati; kao što je i nama teško, ako na pr. čitajući sv. Pismo ne možemo naći smisla u njemu, ne kao da mislimo, da je pogrješka kakova u sv. Pismu, ili da je što krivo zabilježeno, već za to, što ne možemo naći ono, što tražimo. I ta je žalost bila to veća, što je ljubav bila jača.

Na te nježne riječi majčine odgovori Isus: *„Šta je da me tražaste? Zar ne znate, da meni treba u onom biti, što je Oca mojega?“* (Luk. 2. 49.) Tim riječima, koje ne sadržavaju ukora, očituje božanski Dječak svoju uzvišenu misiju, koju mu namijenio njegov nebeski Otac, da proširi slavu njegovu na zemlji. To je jedina svrha, radi koje bijaše došao na ovaj svijet. Njegove su riječi

izraz posvemašnje neodvisnosti Sina Božjega od svakoga stvora; on hoće da ispuni volju onoga, koji ga je poslao, i prema tomu se imade sve ostalo ravnati. No kraj svega toga ne zanemaruje on ni svojih dužnosti kao sin Marijin.

Ali najdivnije su Isusove riječi u toliko, jer sadržavaju božansku nauku. Isus nas tim svojim odgovorom uči, da imade Oca, ne kao što ga imadu drugi ljudi, već Oca nebeskoga, vječnoga, neumrloga Boga. Hram je kuća nebeskoga Oca. Tomu se nebeskomu Ocu valja više pokoravati, nego li roditeljima na zemlji. Tu je nauku prva čula B. D. Marija i primila je iz ustiju svoga Sinka sa svom poniznošću i usrdnošću, i pružila nam lijep primjer, kako se imademo mi svi ponesti naprama našem Stvoritelju i Gospodinu, ako želimo, da mu budemo mili i dragi na ovom svijetu i u vječnosti.

Taj nenadani dolazak B. D. Marije i sv. Josipa, riječi, što no ih reče Marija a onda Isus, zadiviše u velike sve, koji bijahu ondje sakupljeni, jer si ne mogoše istumačiti sav taj dogodjaj, a još manje razumjeti one riječi i njihov uzvišeni smisao. U tom odgovoru Isusovom i u cijelom tom vladanju njegovom pokazala se poput munje prva zrāka božanstva Sina Marijina. On govori o svome Ocu, koji nije bio kao što su oci ostalih ljudi; on reče, da je hram jeruzalemski kuća njegova Oca; on izjavi, da se mora većma pokoravati Ocu svomu nebeskomu nego li i samoj svojoj presvetoj materi. U opće on se vlada ne kao dijete, već kao Sin Božji, Spasitelj svijeta. B. D. Marija začudi se nad tim tako izrečenim riječima, jer nije nikada prije vidjela Isusa, da bi takova što učinio. No još se većma začudiše svi prisutnici, kad opaziše, da se Dječak za kratko vrijeme sav promijenio, kao da nije više onaj, koji je prije bio. On se pokori svojim roditeljima, ustane i ostavi učitelje i sve slušaoce

i podje s Marijom i Josipom. Kako je svojim mudrim odgovorima i pitanjima zadivio sve učitelje i tako pokazao, da je Bog; tako je sada slušajući svoje roditelje zemaljske pokazao, da je čovjek i nama ostavio lijep primjer, kako treba da mi slušamo i poštivamo svoje roditelje.

Kad čovjek ozbiljno razmišlja o vladanju Isusa u toj zgodi, gubi se čovječja pamet i ne može da shvati te tajne života Isusova. On nije hotio na svijet doći kao potpun i od drugih neodvisan čovjek, nego kao siromašno maleno dijete, koje je o brižljivosti i odgoju svoje svete matere ovisilo. On, beskrajna mudrost, koji neizmjerno za tim teži, da Boga Oca proslavi i ljude spasi, nije pronašao savršenijega načina ni kraćega puta do slave očeve, nego se u svemu B. D. Mariji podvrći ne samo kroz prvih sedam osam godina svojega života, nego kroz trideset godina. On je Bogu svojemu Ocu za sve to vrijeme podložnosti i ovisnosti o B. D. Mariji isto tako čast iskazivao, kao što bi mu iskazao, da je trideset godina čudesa tvorio, propovijedao svemu svijetu i sve ljude obratio. On, pravi Sin Božji, ostavlja kuću Oca svoga nebeskoga, te ide u siromašnu kuću ljudsku u Nazaret, da ondje ljudima bude podložan od srca i na najsavršeniji način. Prvi je Adam u oholosti svojoj uskratio Bogu posluh i tako rinuo cio ljudski rod u propast; a sada drugi Adam, da izbavi rod ljudski od propasti, u poniznosti svojoj ne uskraćuje posluha ni ljudima. To je primjer i nauka božanskoga učitelja.

Pomislimo i mi često na taj primjer Isusov. Sjetimo se, da smo bili ništa, a sada da smo slabi i kukavni stvorovi. Pa ako je Isus bio podložan, kako da mi ne budemo! Svladavajmo svoju oholost i svoje častohleplje, pa tako i djecu odgajajmo. Ako je dijete oholo i gizdavo, ljubi samo sebe, te ne ljubi ni svojih roditelja, a

kamo li ostale bližnje. Dijete je onda najumiljatije, kad ne zna za svoju ljepotu i umiljatost. Dijete je od naravi nesebično, iskreno, uslužno i ne pozna pravo sebe. Kad bi tako uvijek bilo! *„Takovih je kraljevstvo nebesko“*. Ne treba zato djeci o tom govoriti, da su visoka roda, ili da su im roditelji bogati, da ih čeka sjajna budućnost, da će uživati sreću i slavu i što sve ne. Dijete neka osjeća, da je još nezrelo i nemoćno, pa neka teži za znanjem i krjepošću i postane vrijedno drugih vanjskih dobara. Samo jednom stvari slobodno neka se ponosi, a ta jest: neka znade, da je ono dijete Božje, i da ga Isus ljubi. U crkvi, kod stola Gospodnjega neka znade, da se nalazi u kući Oca svoga nebeskoga, u stanu Isusa Krista, koji u crkvi obitava u presv. oltarskom Otajstvu.

*

Poglavlje dvadeset peto.

Marija poslije povratka iz hrama u Nazaretu.

„**I** *sidje s njima i dodje u Nazaret, i bješe im pokoran . . . A Isus napredovaše u Mudrosti i u dobi i u milosti kod Boga i kod ljudi.*“ (Luk. 2. 51. i 52.)

Od ovoga vremena boravi opet sv. Obitelj u Nazaretu. To nam očito pokazuju navedene riječi iz sv. evandjelja. Sve do tridesete godine neprekidno boravio je Isus u tom mjestu uz svoju majku Mariju i sv. Josipa. Za to i nazivahu Gospodina našega Isusom *Nazarejinom*, ter je najveći dio svoga života sproveo u Nazaretu. Život je to bio sproveden u siromaštvu i oskudici, ali opet ne u takovoj, da se je moralo prosjačiti. Sv. Josip je naime obavljao tesarski obrt, kojim se je dalo toliko zaslužiti, da se uzdržaje malobrojna obitelj. A ne bi ni dolikovalo Materi Božjoj, da milostinju prosi od kuće do kuće, niti bi se u takovim prilikama mogao mirno provoditi obiteljski život, kojemu je nenatkriljiv i savršen uzor život Isusa, Marije i Josipa u Nazaretu.

Promotrimo dakle potanje život svete Obitelji u Nazaretu. Za sv. Josipa već rekosmo, da se je bavio svojim obrtom i u opće se brinuo za cijelu obitelj, za kuću, pokućstvo i druge potrepštine. B. D. Marija obavljala je obične poslove kućne, bavila se ručnim radom i onim, što spada na kućanicu. Isus napokon bio je poslušan

roditeljima svojim. Odatle izvode sv. Oci, da je sv. Josipu pomagao u njegovom obrtu; dapaće tvrde, da se je poslije smrti sv. Josipa sam bavio obrtom tesarskim i djelom svojim uzdržavao sebe i majku. Potvrdjuje se ta izreka i riječima sv. Pisma, kako ih zabilježi sv. Marko *„Nije li ovo tesar, sin Marije?“* (Mark. 6. 3.).

To je bio njihov vanjski posao i zanimanje, koje su ljudi motrili, njihov vanjski život, kako su drugi mogli opažati. Ali kakav je bio nutarnji njihov život? Za Mariju veli sv. Pismo u kratko: *„Mati njegova čuvaše sve te riječi u srcu svojem“*; t. j. sve što je čula od Isusa i vidjela da radi, čuvala je brižljivo u duši svojoj, o tom razmišljavajući, da sve dublje zaroni u tajne Božje, i pamteći sve to, da u zgodno vrijeme uzmogne drugima kazati i naučiti ih, kao što se drži, da je naučila i sv. Luku, koji je baš ovaj odsjek života jedini od evandjelistâ zabilježio.

Za Isusa pak veli sv. Pismo, da je *„napredovao u mudrosti i u dobi i u milosti kod Boga i kod ljudi“*. (Luk. 2. 52.) Taj napredak u dobi imade se razumijevati u pravom smislu, jer je g. Isus u istinu rastao i veći postajao, sve do potpuna i savršena razvoja tjelesnog. U mudrosti i milosti nije mogao napredovati budući kao Bog sama mudrost i sama svetost; nego se to tako imade razumijevati, da se je prilagodio običaju ljudske narav i da se ne bi što pričinilo kao neobično; pa dok mu je tijelo raslo, očitovaše samoga sebe tako, ter se onima, koji ga čuše i vidješe, činilo, da svaki dan biva mudriji jer što je više raslo tijelo, to je pametnija djela činio i mudrije riječi govorio. Napredovao je pak u milosti pred Bogom, jer je kroz sve vrijeme najveća djela raznovrsnih krjepostî činio, tako da je zbog tih premnogih i preizvrsnih djelâ Bogu Ocu omilio i da su mu sva ta djela bila mila i draga. A napredovaše i pred ljudima,

jer prema svojoj dobi dan na dan sve većma pokazivaše one krjeposti, one darove i ona djela, po kojima je kao dijete, kao dječak, kao mladić, kao muž svima postajao miliji i draži, tako da ga ljudi sve većma obljubiše, te mu se čudiše i diviše.

Što se dalje tiče nutarnjega života B. D. Marije u Nazeretu, a uz nju i sv. Josipa, to su osobito tri stvari njihov zajednički, obiteljski život činile svetim i blaženim. Prvo je pobožnost. Njihove misli i njihove riječi najradije su se vrtjele oko istinâ sv. vjere i oko vječnog života, kojemu se nadahu. Kad su zajedno molili, bila je to molitva vruća i prava naslada duše, a poslije molitve okrjepljeni radosno idjahu na svagdanji posao. Pobožnost je bila kano sunce, koje je rasvjetljivalo skromni život preblažene Matere Božje; pobožnost je bila poput nebeskoga mirisa, koji napunjaše njihovu kuću. — Drugo je radinost. Kao što sv. Josip obavlja revno sve poslove svoga obrta brineći se za uzdržavanje sv. Obitelji, tako B. D. Marija obavlja sama sve kućne poslove. Ona prede, če i šije pripravljajući sebi i svojima nužno odijelo; ona sprema objed za cijelu obitelj. I danas još pokazuju vrelo, iz kojega je vodu crpala. O njoj vrijede riječi sv. Pisma, što ih čitamo u knjizi Mudrosti: *„Ženu vrsnu tko će naći? Vrijedi koliko stvari iz daleka, iz krajnjih krajeva. Pouzdava se u nju srce muža njezina, i dobitka ne će nedostojati. Čini mu dobro, a ne zlo, sve dane vijeka svojega. Traži vune i lana, i radi po volji rukama svojim . . . Ustaje dok je još noć, i daje dobitak domarima svojim i hranu sluškinjama svojim . . . Rukama svojim laća se teških stvari, i prsti njezini drže vreteno. Ruku svoju otvara siromahu, i pruža ruku ubogomu. Ne boji se studeni od snijega za kuću svoju, jer je čeljad njezina obučena u dvoje haljine“*. Kućni posao, tiho razmišljavanje i dobra nakana kod posla bilo je Mari-

jina svagdanja zabava. — Treće je bilo medjusobna vjernost, poštovanje i ljubav. Visoko je ona cijenila svojega zaručnika i poštivala ga i slušala ponizujući se i podvrgavajući se toj milostivoj naredbi Božjoj. A koliko je sv. Josip cijenio i poštivao svoju presvetu zaručnicu, teško je ljudskomu jeziku, da to izreče. Ako se neprilike dogodiše, strpljivost i predanje potpuno u volju Božju nadvladaše sve. Njihovu sreću i zadovoljstvo srca povećavaše pogled na Isusa, Sina Božjega, koji je svojim primjerom, svojim riječima i kretanjem davao nauk božanski i pospješivao duhovni napredak u srcu svojih roditelja.

To je bila sretna i blažena obitelj, obitelj, kojoj ravne nema i za to uzor svakoj drugoj obitelji. Svi bi rado bili sretni, ali ipak nijesu. Koji je tomu uzrok? Prije ženidbe ili udaje svatko misli samo na sreću bračnoga života; pred njegovim očima lebdi budućnost puna radosti i blaženstva, a kad se ožene ili udadu, prevare se u svojem očekivanju i brzo doživu raznovrsne neprilike, koje im život ogorčuju. Istina ne valja se podavati sanjarijama, koje zavaravaju, ali treba znati u drugu ruku, da je stalež ženidbeni svet, pun utjehe i blagoslova. Ako to nije za mnoge, oni su sami sebi krivi. Žena se tuži na muža, muž na ženu, jedno i drugo se tuži na siromaštvo, na bolest ili druge neprilike. Moguće je, da to uznemiruje, ali krivnja je većinom na samom nezadovoljniku. Čovjek je vrlo često sklon, da krivnju sa sebe svaljuje na druge; druge krivi a sebe opravdava. No pisano je, da nije onaj opravdan, koji sam sebe hvali, već onaj, koga Bog hvali. Tko u poniznosti priznaje svoju krivnju i prema tomu nastoji, da svoju dužnost vrši, već si je za polovicu olakšao breme. No tko želi potpunu sreću bračnoga života uživati, neka se drži ovih pravila:

Budi pobožan. Za to pazi, s kim se ženiš, ili za koga se udaješ. Ako nijesi na to pazila, pa si za muža dobila

čovjeka, koji za vjeru ne mari, po vjeri ne živе, ili joj se dapače ruga; ako je takav čovjek tvoj suprug, nastoj da ga predobiješ za vjeru, da zavoli crkvu i da postane pobožan. Razgovor povedi s njim o vjeri, o blaženstvu, o Bogu. Pripazi i na to, zašto tvoj suprug ne će da vjeruje. Ako li to dolazi odatle, što mu manjka čestita naobrazba u vjeri, nagovori ga, neka ide slušat propovjednike, ili neka čita kakovu knjigu od valjana pisca; ako li je razlog nevjeri tvoga muža taj, da je odviše zaljubljen u svoje misli i nazore, nastoj da dodje u društvo onih, koji znanjem svojim i vrlinama njega natkriljuju; ako li je napokon njegovo zlo srce krivo, što ne će da vjeruje, nagovori ga, neka se ispovjedi. Kad budeš ovako svoga muža predobila za Boga i za sv. vjeru, ili ako si takova Bogu odana muža odabrala i s takovim se vjenčala, — nemoj ni pod što zanemariti, a da ne molite zajedno, ako je to samo moguće. Svagdanja zajednička molitva imala bi biti kućno pravilo. Zajednička molitva čini, da supruzi jedan drugomu postanu svaki dan miliji, vjerniji i iskreniji; a nadodje li katkada i neprilika ili nesreća kakova, ta se onda lako podnese i pretrpi, a da za to nikoga ne unesreći. Osim svagdanje molitve nastoj, ako je to moguće, da svake nedjelje i blagdana sa suprugom u crkvu ideš k sv. misi, o uskrsu da se ispovjediš i pričestiš i ti i on.

Ako ne budeš tako sretna, da dobiješ pobožna supruga, onda ti sama budi pobožna i moli se za dvojicu; jer u tom slučaju u većoj si nuždi i potrebi, da ti g. Bog bude tvoje svjetlo, tvoja jakost i obrana. Moli se za to mnogo i moli se i za svoga supruga: sigurno ćeš mnogo isprositi za njega u nebu.

Kućni se mir lako poremeti, čim nastupi nužda i oskudica. I glede toga krivi obično muž ženu, a žena muža. No i tu treba da žena dobro znade svoju dužnost.

Neka se ona sa svom brižljivošću zauzme za kućanstvo; jer kuću voditi dužnost je ženina i zvanje njezino, na koje ju pozvao sam Bog, tako te osim odgoja djece nema za nju veće dužnosti. Žena nije za to u kući, da udobno živi, da se dade dvoriti, da kućne poslove na sluškinji ostavi, a ona da se brine samo za to, kako će se obući i zabaviti; nije za to u kući, da ju muž mazi i svaki čas ju kao dijete kakovim darom iznenadi. Njezina je dužnost, da muža prema silama potpomaže u kućnim poslovima i u tečenju, da i ona zajedno s mužem jede svoj kruh u znoju lica svoga. — Kad se suprug vrati iz posla, želi da je stol već prostrt i da su jela brižljivo pripravljena; on hoće da mu je odijelo u redu i rublje oprano i čisto; čistoću i točnost on voli; godi mu, ako se žena brine i za druge njegove manje potreboće; zadovoljan je, ako je žena štedljiva, i po tom ako on izlazi sa svojom zaslužbom; raduje ga, ako ukućani i susjedi hvale njegovu ženu kao razumnu, marljivu i dobru. Po tom može svaka supruga razabrati, što suprugu godi i što ga može udovoljiti, kao što znade, čim bi mogla supruga ozlovoljiti i tako oslabiti bračnu zajednicu. Ako zanemaruje djecu, ako se ne razumije u kućanstvo, ako je lijena, ako ne vlada čistoća u sobi i u kuhinji, ako je rastrošna, ako se rada kiti, ako je brbljava i rada se svadja, ako mužu svaku slobodu krati, ako je svojeglava, ako bi rada sama zapovijedati, da sve po njezinoj volji biva; — onda je dakako nesretna i nesretnim čini muža i cijelu obitelj. Naročito je taština i gizda izvor mnogomu bračnomu razdoru, jer se kesa muževa naglo prazni, dapače često muž ne može dosta nasmagati za ženine tobožnje potrebe.

Često se dogadja, da sloga i ljubav u braku postoji prvi tjedan, prvi mjesec, a kad prodju ti medeni dani, onda je već puna kuća bockanja, riječkanja, pravde i svadje.

Kako je to? — U jednu ruku ona naravska ljubav, koja je s početka vladala medju supruzima, traje kratko vrijeme kao što i druge časovite promjene ljudskoga srca; u drugu ruku opet sve bolje izlaze na vidjelo slabe strane supružâ: njihove mane naime i pogrješke i druge nepoćudne vlastitosti. I tako postaje ljubav od žarke sve hladnijom i mlačnijom, dok napokon sasvim ne ohladi. Za to valja da se supruzi čim prije tomu opru. Jedan mora pogrješke drugoga poznavati i trpjeti ih. Jer ako suprug ne zna podnositi manjkavosti i slabe strane svoje supruge ili obratno, onda se lako pripeti, da se jedan na drugoga smrkne, da dodje do trpkih riječi, do spočitavanja, do svadje i pravde. Pa ako uz to još suprug prestane razgovarati sa suprugom, ili ako se što gore dogodi: onda nije čudo, da se druga strana osjeća uvrijedjenom. Onda se jedno počne sve više tudjiti od drugoga, suprug se supruzi čini kao strana osoba, i koga je prije držala sebi dragom i milom osobom i kao takovu si odabrala, smatra ga sada kao stvorenje njoj neobično, svojeglavo, mušičavo, prosto i odurno. Onda već počima žaliti, što se je išla udavati. Ako i dodje poslije do pomirbe, ipak ostaje rana na srcu, koja često put ne dopušća, da se ikada više vrati prvašnja ljubav i štovanje. Onda nije čudo, da se čovjek ne osjeća sretnim u ženidbi. Neka se dakle supruzi još prije ženitbe dobro upoznadu i nauče jedan drugoga podnositi, ako žele živjeti sretno.

Supruzi treba da se medjusobno poštivaju. Suprug će u toliko svoju suprugu ljubiti i cijeniti, u koliko ju bude poštivati znao. A poštivat će ju u toliko, u koliko bude ona njega poštivala. Bude li supruga prosta srca, bez pobožnosti, bez nježnosti, bez dobrote i prijaznosti, jezičava, musava, nemarna i t. d., ne će je suprug poštivati, nego će prosto s njom postupati, pošto je i sama prosta. — S druge strane opet nijesu ni muževi uvijek, kakovi bi trebali da budu. Ako je muž lijenčina, pijanac,

potepuh, prost, razdražljiv, svojeglav, nasilan sa ženom, djecom i družinom; ako je takav da se već ne može podnositi: — onda valja suprugu sažaljivati i — koliko se dade — pomoći joj. Neka ide ona na ispovijed, pa neka iskreno sve kaže ispovjedniku, što je i kako je. Ispovjednik će prema prilikama, u kojima se nalaze supruzi, rasuditi, kakav savjet treba dati ovakovoj siroti. U opće bi se moglo reći supruzi ovo:

1. Ispitaj sebe marljivo, nijesi li možda i ti kriva, da se suprug tako vlada. Ako jesi, priznaj i popravi se, pa će biti zla manje.

2. Obazri se za lijekom, kojim bi muža ozdraviti mogla. Ali taj lijek je u tebi. Tvoja mila riječ, vruća molba, tvoja blagost u zgodan čas upravljena, mnogo mogu pomoći.

3. Budi ponizna od srca; jer onda nijesi osjetljiva, žestoka, prosta, prkosljiva, nego popustljiva, susretljiva i dobroćudna. Poniznost i strpljivost mogu sve podnijeti.

4. Ne tuži se svakomu. Potuži se Bogu i njegovu pomoć zazovi. On može srce ljudsko promijeniti, kako ga volja. „*Budi volja Tvoja*“ neka je tvoja molitva i tvoja utjeha.

5. Ne zaboravi, da podnoseći strpljivo dan na dan ovakovu nesreću, možeš u kratko vrijeme jako napredovati u vjeri, u pouzdanju u Boga, u strpljivosti i mukotrpnosti.

Ako je druga supruga u svojoj nesreći sretna, ti si u svojoj nesreći još sretnija. Ti možeš strpljivo podnoseći svoj križ postati sve svetijom, a druga u svojoj obijesti sve gorom. Najplemenitija, najvrijednija, najnaobraženija i najvećega štovanja vrijedna je ona supruga, koja je u svojem životu najviše trpjela, patila, plakala, molila, uhvala se i sebe nadvladala. Zlato se u vatri kuša, a čovjek u suprotivštinama.

Marija uživa u svojem Isusu.

Poglavlje dvadeset šesto.

Marija uživa u svojem Isusu.

Od onoga časa, kad je g. Isus kao dvanaestgodišnji dječak išao sa svojim roditeljima u hram, ondje ostao i napokon se vratio kući u Nazaret, pa sve do onoga vremena, kada je ustao, da javno nauča, život je Isusa i Marije zastrt kano ti koprenom i nepoznat. Sveto Pismo šuti, a i predajom nam malo ostade iz ove dobe. Nego ipak one riječi sv. evandjelja: *„Isus napredovaše i dobom i mudrosti i milosti pred Bogom i pred ljudima“* (Luk. 2. 52.), daju nam ključ, koji nam otvara ulaz i u te tajne prostorije života Isusova. Ako itko, to je jamačno njegova presveta Majka opažala taj napredak i jako se tomu radovala. Kad je njezin svijetli Sinak čitao svete knjige i pokazivao, da ih razumijeva i da prodire u tajinstveni njihov smisao, ona se je divila i takav je napredak u mudrosti prouzročio radost u njezinom srcu. A kad je božanski Mladić očitovao veliku ljubav, kojom obuzimaše sve stvorenje, cio svijet, to je nju silno radovalo. Ako li je pak vidjela, gdje joj milo Dijete ustrajno radi i znoji se u radionici svoga othranitelja sv. Josipa i njemu kod posla pomaže, i ta radinost i to pomaganje bilo je njezinom srcu na radost. Tako se je ona sto i sto put naužila te radosti, videći svoga Sina, gdje postaje mudriji i svetiji, što biva stariji.

Dakako da bi trebalo, da je svagdje tako, naime da

djeca što starija postaju, to veću radost prouzroče ocu si i materi. Malo je dijete neznatno stvorenje: nema još pameti, ne zna još pravo ljubiti, nespretno je, ne možeš se njim ni u čemu poslužiti — pa ipak kako ga roditelji vole! Ipak je ono svojim roditeljima na veliku radost. No kad se dobom njegov duh razvije, njegov um, njegovo srce, njegove sposobnosti, zar ne će onda biti još na veću radost svojim roditeljima? Kad dječak ili djevojčica poodraste, ali tako da napreduje i poraste takodjer njihova pobožnost, čednost, djevičanska čistoća, iskrena ljubav i privrženost napram roditeljima, učiteljima i prijateljima, njihova svježa i susretljiva ljubežljivost, njihova spretnost i raznovrsna sposobnost, njihov zdravi sud i pravo shvaćanje života i prilika, u kojima živu itd. — o, kako to godi srcu roditeljskom!

Tako bi, rekoh, trebalo da bude. A za što nije tako? Za što djeca što su veća, obično to veću brigu i tugu zadaju roditeljima svojim? — Istina, nešto otpada na zlu narav djeteta, koju je baštinilo bilo od oca bilo od matere. Mnogo toga otpada na račun vanjskih utjecaja, zlih primjera, pokvarenih knjiga itd. Ali mnogo toga, moguće i najviše, a katkada skoro i sve imade se primiti u krivnju samih roditelja. Oni obično ono žanju, što su posijali. Mala djeca imala bi biti mala radost, a velika djeca velika radost svojih roditelja. Protiv naravi je, protiv nakane i odredbe je Božje, ako drugačije biva. Sažaljenja su vrijedni oni roditelji, naročito matere, koje se godine i godine muče i trude oko djece svoje, a poslije sviju brigâ i mukâ dijete im je tvrdoglavo, lakoumno, lijeno i nevaljalo. Nego to nije po Božjoj volji ni po zakonu Božjem, nego je obično plod nerazumnoga odgoja. Roditelji se brinu za svoj zanat, brinu se za blago svoje, za polje svoje i svaki ini posao, ali ne misle i ne nastoje da saznadu, kako se djeca imadu odgajati, već

drže, da djeca onako po prilici rastu, kao drvo u šumi — samo od sebe.

Pitajte i istražujte, vi dječaci i djevojčice, da li vas ljudi isto onako vole, kao što su vas volili, kad ste bili mali. Za pravo biste sada morali biti ljudima draži i miliji nego onda, jer ste sada i pametniji i sposobniji i izobraženiji. Ali baš se obratno dogadja. Obično nijeste postali miliji, jer su se one klice, što ih je u vašemu srcu ostavio istočni grijeh, samo bolje razvile. Razvila se putenost, za koju dosada niste ni znali, oholost, koje dosada niste poznavali, samovolja, prostota, zavist, taština itd. — Osobito pako ti, djevojko, motri i istražuj, da li si ti radost svojih roditelja, a napose majke svoje, kao što si bila kao dijete. Za pravo bi se majka morala sada više nad tobom radovati, nego prije, jer si prije bila samo zatvoreni pupoljak, a sada si rascvala ruža. To bi tebe moralo boljeti, ako opaziš, da su oni s tobom nezadovoljni i da je njihova radost prestala. Kad opaziš malo dijete, motri, koliko se njegova majka oko njega muči i pati, koliko je brige stoji, samo dok prohoda. A gdje su one istom brige, što ih uložila u odgoj djeteta, dok nije doraslo za školu! Pomisli, da si i ti jednom bila ovakovo malo dijete i da si i ti majku svoju stojala nebrojeno muke i brige. Kako ti je onda pri srcu, ako si možeš spočitnuti: moja mati nema s menom veselja; ja sam joj neposlušna, odgovaram joj, ne poštivam je, lakoumna sam, mušičava, tašta, gizdava, lijena itd. — dan na dan jo zadajem nove brige i novu tugu. Nekoć sam bila mila i Bogu i ljudima, a sada — ni Bogu ni ljudima. — Žalibože ti tako ne govoriš, već si utvaraš, da si i sada dražesna i mila djevojka. Ali se saberi, zazovi Duha Svetoga u pomoć, ispitaj si čestito savjest, ispovjedi se i popravi.

Kad je g. Isus ostao sam u hramu jeruzalemskom učinio je to, da pokaže, kakovim će se poslom baviti u budućnosti. Već eto ide vrijeme, da opet ode od kuće, ali za sada za uvijek, i da ostane *„u onom, što je Oca njegova“*. (Luk. 2. 49.) Još kratko vrijeme uživa njegova presv. Majka nepomućenu radost, a onda kad on ode, miješat će se radost sa žalošću, a žalost sa radošću. I kad je napokon ustao te otišao, što je rekao negdje svojoj majci? *„Ja moram ići, da ono djelo izvedem, koje mi je naložio moj nebeski otac“*. Tako je rekao jamačno. No te riječi nisu iznenadile B. D. Mariju, nisu je rastužile. Ta već je Ivan krstio u pustinji i propovijedao narodu: *„kršćenje pokore za oproščenje grijcha“*. Propovijedao je govoreći: *„Ide za mnom jači od mene, pred kojim ja nisam dostojan sagnuti se i odriješiti remena na obući njegovoj“*. (Mark. 1. 7.) Trebalo je dakle, da i onaj izadje u pustinju, o kojem je Ivan naviještao. Pa za to je uprav Marija i začela i rodila Isusa, da izadje, da veliki nalog ispuni, da kraljevstvo oca svojega Davida raširi. Dakako, vidljivu sjaju toga kraljevstva nije bilo više ni traga. Ali premudra Djevica znala je, da je sve, što se dosada dogodilo, bilo divno i mudro izvedeno, pa da će i ono poslije biti mudro uredjeno. Za to je govorila: neka bude volja Gospodova!

I danas se roditelji rastavljaju sa svojom djecom, kad ova odrastu. To se dogadja kod velike većine porodica, a osobito kod ženskih, kad se udadu. Odrasla djeca odilaze iz očinske kuće, razidju se po širokom svijetu, osnuju si posebnu kuću i porodicu, ili žive u onom zvanju, kojemu su se posvetila. Vi ste ih, roditelji, za to i odgojili, da danas sutra zauzmu u svijetu samostalan položaj, da Bogu služe i ljudima koriste. Pustite ih za to od sebe, kad je za to vrijeme, žrtvujte ih Bogu i Božjemu zvanju, podijelite im svoj blagoslov, podajte im na

put dobar savjet i popratite ih svojim vrućim molitvama. Vi ste dugo uživali u svojem djetetu i živili za nj. I sada biste još sve svoje dali, samo da njemu bude dobro. Ali ne idite u tom pogledu predaleko, da ne biste sve svoje djetetu dali, a onda živjeli od njegove milosti. Vi znate, da je pisano: *„Ostavit će čovjek oca svoga i mater svoju i ostat će uz ženu svoju"* (1. knj. Mojs. 2. 24.). I na drugom mjestu: *„Bolje je da tebe prose sinovi tvoji, nego li da se ti obazireš na ruke sinova tvojih"*. (Crkv. 33. 22.) Nastojte si toliko imetka pridržati i sačuvati, da uzmognete d a v a t i po mogućnosti. Jer veli sv. Pismo: *„Bolje je davati, nego li primati"*. (Djel. Apost. 20. 35.), a gorko je doživjeti, da vas vaša djeca ostave.

A vi, djeco, koja imadete svoju vlastitu kuću i gospodarstvo, nemojte zaboraviti na ljubav, na muke i brige svojih roditelja. Ako životinje, kad odrastu, svaka svojim putem ode, te više ne pita za mater svoju, to je po njihovoj naravi, jer su to životinje bez razuma; a napokon malena je muka njihova, što je ulažu za mlade svoje. Ali ako djeca zaborave na svoje roditelje, ili ako ih dapače mrze i preziru, onda je to nenaravno i vrijedno najoštrijega ukora, jer djeca imadu razum, da upoznadu brigu i muku roditeljsku, i srce, da osjećaju zahvalnost. Za to i dopušta Bog, da roditelji ostare i onda oslabe, jer im je u vama ostavio potporu i pomoć, a vama pružio priliku, da ljubav ljubavlju uzvratite. Imajte i to na pameti, što sv. Pismo veli: *„Tko poštiva oca svojega, živjet će životom duljim, i tko je poslušan ocu, razblažit će majku"*. (Crkv. 3. 7.) *„Sinko, zauzmi se za starca oca svoga, i ne žalosti ga u životu njegovu. Pa ako i smalakše umom, imaj obzira i ne preziri ga u svojoj jakosti.* (Ibid. 3. 14. i 15.) *„Blagoslov očev učvršćuje kuće sinova*; *a kletva materinja razara im temelje"*. (Ibid. 3. 11.)

Poglavlje dvadeset sedmo.

Marija postaje udovicom.

Kao što potočić, vijugajući se ubavim poljem, sakrije se mjestimice medju grmlje ili kamenite hridi, te se na drugom mjestu opet pokaže kano ti ponosniji sa svojom srebrnom vodom, tako i život B. D. Marije ostade nam sakriven od povratka sv. Obitelji iz hrama jeruzalemskoga, pa sve do svadbe u Kani, gdje je Isus, kako ćemo poslije vidjeti, na njezinu molbu učinio prvo svoje čudo i tako prvi put stupio u javnost kao poslanik Božji.

Te praznine u sv. evandjelju o životu B. D. Marije imadu svoj razlog. Sveti evandjeliste naime nisu imali tu zadaću, da napišu životopis Matere Božje; nego po nadahnuću Duha Svetoga imali su da napišu povjest o Spasitelju svijeta, u koliko je bio i pokazao se Sinom Božjim, i da njegov božanski nauk saberu i zabilježe za buduća pokoljenja. I za to o B. D. Mariji samo ono spominju, što se je moralo spomenuti, da ne ostane povjest o Isusu neizvjesna i krnja.

Marija dakle sa svojim Sinom Isusom i sa svojim zaručnikom sv. Josipom sprovodila je život skrovit, ljudima nepoznat, ali tim poznatiji nebu. Takav život sprovodila je u Nazaretu sve do tridesete godine Isusove. U to vrijeme, od dvanaeste pa do tridesete godine života Isusova, dogodila se jamačno smrt sv. Josipa. Tako se općenito drži, i to ne bez razloga. Sv. Pismo naime pošto

je spomenulo, da se je Isus povratio iz hrama jeruzalemskoga i bio svojim roditeljima poslušan, zadnji put govori o sv. Josipu. Na svadbi u Kani već se ne spominje sv. Josip, već samo presveta Mati. I poslije kad je Isus propovijedao u sinagogi u gradu Nazaretu, i kad su se njegovi zemljaci čudili i divili, odakle njemu tolika učenost i znanje, vele Nazarećani: *„Nije li ovo drvodjelja, sin Marijin?“* (Mark. 6. 3.) — I sveti Oci suglasno uče, da je smrt sv. Josipa pala u to vrijeme. I doista pošto je sv. Josip vjerno ispunio svoju visoku zadaću, koju mu nebo povjerilo: da bude naime čuvar i branitelj B. D. Marije u najtežim njezinim prilikama i da bude othranitelj i branitelj Isusov u pogibeljnim časovima života njegova, na pose u djetinstvu, sve dok nije nastupilo vrijeme, da započne djelo otkupljenja roda ljudskoga; — čemu da satrven od rada i napora, od starosti i patnje, jošte dulje živi na ovom svijetu? Punim pravom se dakle drži, da je u to vrijeme, prije tridesete godine Isusove, blago u Gospodinu usnuo i preselio se s ovoga svijeta u krilo Abrahamovo, da ondje u društvu svetih patrijaraha i prorokâ izraelskih čeka na otkup roda ljudskoga i njegovo oslobodjenje od vječnoga prokletstva.

Žalost onu, koju je sv. Josip u tom času mogao osjećati, što se rastavlja od dvoje sebi najmilijih osoba, koje je vruće ljubio, daleko je natkrilila najveća sreća i utjeha, koju on imadjaše u smrtnoj uri, jer umrije u naručaju najsvetijih osoba, Isusa i Marije, Veće sreće jamačno si nitko ne može poželjeti. I za to se sv. Josip u katoličkoj Crkvi od vajkada štuje kao osobiti pomoćnik u smrtnoj uri, kao zaštitnik naime sretne smrti. Nebrojeni su već kršćani i revni Josipovi štovatelji tu milost iskusili, a i na vanredan čudesan način, što se nije jedan put samo dogodilo, već mnogo put.

*

A i B. D. Marija okusila je tom zgodom ljutu žalost i tugu, premda je smrt sv. Josipa bila sretna i presretna. Žalila je B. D. Marija za svojim zaručnikom i plačući kraj mrtvih ostanaka bdila i molila, kako to bijaše običaj u narodu židovskom, sve dok nije došlo vrijeme ukopa. No ipak kraj sve te žalosti nije u presv. Bogorodice Marije bilo nijednoga čina, nijedne riječi, ni jedne kretnje, koja bi odavala nesavršenost kakovu ili slabost ljudsku. Sve je to ona strpljivo i dostojanstveno podnijela, kako to ne može nijedan zemaljski stvor. — Žalio je i g. Isus za sv. Josipom, kao što se žali prijatelj i dobročinitelj. I tako postade od sada sv. Obitelj malobrojnija, a po svoj prilici i siromašnija. I kućica postade praznija, jer B. D. Mariji, sada u d o v i, ne preosta nitko drugi osim Isusa, ali u njemu sve njezino blago.

Malo imade izvora, iz kojih da što doznademo o B. D. Mariji iz ovog odsjeka života njezina. Dozvolio je pak Bog dragi, da Marija postane udovicom, da tako bude uzor i udovicama, kao što je uzor djevicama i suprugama, i da tako posveti stalež udovački i postane našom zagovornicom u svim prilikama ljudskoga života. Kakova je pak njezina zabava u to vrijeme bila, kakav razgovor, kakove misli, tko da to opiše? Njezine misli svete i čiste vrtile se oko njezina Sinka i oko nebeskih stvari. Samo katkada, kad je trebalo pobrinuti se za vremenite stvari, za okrepu, za kućne potrebe, mislila je i na njih, ali s potpunom sabranošću i tako, da nije nikada iz pameti izgubila svoga Isusa. Njezini razgovori mudri i promišljeni izmjenjuju se s Isusovima, a predmet tiju razgovora tko da iskaže? Njezin posao kućni neprestano se izmjenjivao s dubokim razmišljavanjem o tajnama Božjim, tako te je B. D. Marija u sebi na najsavršeniji način usredotočila i život aktivni, koji provode obični ljudi zabavljeni sa svojim poslom, i život kontemplativni, kako ga sprovode redovnici i redovnice: radila je i molila, molila i radila.

U takovoj dvostrukoj zabavi, duševnoj i tjelesnoj: u molitvi i poslu sprovodila je B. D. Marija svoje dane, napredujući orijaškim korakom u svetosti i savršenstvu kraj Isusa, kao što se i svaki predmet većma razgrijava, što je bliže izvoru topline, suncu ili ognju.

Mnogo imade na svijetu udovica. Njihov je život većinom težak i gorak. Umro im je muž, njihov hranitelj pomoćnik i drug; iza njega ostadoše supruge osamljene, tužne i bezutješne. Katkada ostanu iza smrti muževe djeca, koju sada mora mati sama odgajati. Često se dogadja, da zlobni ljudi zamamljuju, varaju i tlače udovice. Dosadanji ih prijatelji ostaviše. Nikoga nema više, da ubogoj udovici pruži pomoć, ili barem kakav savjet dade. Cio njezin život gotovo nije drugo van briga, nužda i žalost.

Za što to Bog dragi pripušta? On pripušta, da nas, svijet ostavi, pa za to da i mi svijet ostavimo. Ne treba za to nijedna udovica da zdvaja, da se smatra nesretnom. Znade Bog, što radi; znade on, što komu manjka. Samo neka udovica podigne srce svoje k njemu, neka se u Gospodina uzda, brzo će on nju utješiti. I što bude bolje znala otrgnuti srce svoje od svjetskih stvari i podići ga k Bogu, to će se osjećati sretnijom. Bog se ponosi tim naslovom, da je otac ubogih i sirota. A tko je veća sirota od udovice? Bog je njezina obrana, njezin pomoćnik u vrijeme nužde.

Svijet zapušta udovice, ali ih Bog ne zapušta. On im dapače hoće još veće dobro, a to jest: da se njemu sa svijem predadu. Do sada je supruga ljubila Boga i muža svoga, kako je i trebalo, da muža svoga ljubi. No koliko se je put dogodilo, da je supruga sretna uz svoga dobroga muža i uz svoju dobru dječicu zaboravila na onoga, koji je izvor toj sreći supruge. Za to je sada Bog uzeo supruga i odijelio ga od supruge, da ona sada cijelo

svoje srce Bogu preda i jedino njega ljubi svim srcem i svom dušom svojom. A sreće nema veće na ovoj zemlji, nego li Boga ljubiti i njemu samomu služiti.

Sv. Pavao piše Timoteju: *„Udovice poštuj, koje su prave udovice . . . A koja je prava udovica i osamljena, neka se uzda u Boga i neka neprestano moli i prosi dan i noć.“* (I. Tim. 5. 3. i 5.) Kao osobite vrline kršćanske udovice nabraja sv. Pavao u istom listu na učenika svoga sv. Timoteja ove: *„koja ima svjedočanstvo u dobrim djelima, ako je djecu odgojila, ako je gostoljubiva bila, ako je svetima noge prala, ako je nevoljnim pomagala, ako je išla za svakim dobrim djelom“*. (I. Tim. 5. 10.)

Što je rečeno za udovice, vrijedi i za one djevojke, koje se nijesu mogle udati, te su prisiljene da živu u djevičanstvu. Grijeh bi bio, kad bi sebe smatrale nesretnima. Dobra je ženidba, ali je bolje djevičanstvo. Bolje je da nezapletene u obiteljske prilike, proste od dužnosti naprama mužu i djeci, provode dane u tišini i zabiti, ne podajući se svijetu, nego služeći jedino Bogu. I jer se od svijeta više ničemu ne nadaju, nikomu ne zavidjaju na dobra, bližnjega sažaljuju u nesreći, pripravno mu pomažu i čine djela milosrdja. Njihovo je odijelo čedno i priprosto bez nakita, njihov razum bistar, sud zdrav, razgovor pametan, srce milostivo, držanje mirno, a to im podaje ugled i pribavlja štovanje kod ljudi.

Ej kad bi udovice i neudate djevojke razumjele svoj položaj i živjele po nauku Kristovu! Ali ih imade svakojakih. Sv. Pavao spominje i drugu vrst udovicâ. O njima veli ovo: *„One besposlene uče se skitati po kućama, i ne samo besposlene, nego i jezičave i radoznale pa govore što ne treba“*. (I. Tim. 5. 13.) Pošto u takovima nema duha Božjega, nego im je srce pusto i prazno, to one hlepte za svijetom i traže zabava. Pa jer njihova

zabava nije s Bogom, za to se brinu za kojekakve trice i kučine, koje na njih nit najmanje ne spadaju. Brinu se ne za sebe, kako da se okane besposlena života, nego se brinu za druge ljude, za ono što se u drugim kućama dogadja, i što se jučer dogodilo i što će se po njihovoj pameti sutra dogoditi. Ničesa nema, u što ne bi njihov jezik dirnuo, o čem ne bi one svoju rekle i popratile kojekakvim opaskama. Njihove su oči uvijek kraj prozora, da vide, tko je prošao, s kim je išao i t. d. da imadu o čem govoriti i čemu prigovarati. A sve što god čuju od koga mu drago, sve odmah vjeruju, te tako ogovorima i klevetama i smutnjama steru put. Koja tako živi, doskora pada u veće grijehe, u kojima onda ostaje i sve okorjelija postaje. Ona ne zna, što je to: nutarnji život duše, što je pobožnost, što je kršćanska krjepost. Moguće da je zapamtila koje od tih imena, ali za samu stvar nema pojma. Takovih je položaj zaista žalostan i pun nesreće. Jer tko da ih popravi i na pravi put dovede? Muža nemaju, kojemu su se dosada pokoravale i kojega su se bojale. Roditeljâ nemaju više, ili, ako ih imaju, ne slušaju ih. Njima je gospodar njihovo srce, njihova požuda i nemaju, tko da ih poduči, tko da ih opomene, tko da ih odvrati od zla. U srcu njihovu nema pobožnosti, nema straha Božjega; one ne mare za to, da omile Bogu i da u skromnosti njemu služe. One su nalične na trstiku, koju vjetar ljulja, kamo ga volja, jer se ne drže jedine svoje potpore i zaštite — Boga.

Što dakle da učinimo?

„*Hoću dakle da se mladje udovice udaju, djecu radjaju, kuću vode, a nikakva uzroka da ne daju protivniku za huljenje*“ (I. Tim. 5. 14.) To su riječi sv. Pavla. Pa tako je i u redu. Kad budu opet dobile muža, kad bude opet u kući posla i u gospodarstvu, a po gotovo ako bude djece, ne će imati zgode ni vremena dati

se besposlici i naklapanju, nego će postati vrle i vrijedne supruge i majke. Nema onda pogibelji, da zalutaju na stranputice, kako gore opisasmo. Ali ako se koja ne će ili ne može po drugi put da uda, njoj ne preostaje drugo, van predati se Bogu i provoditi život svet i pobožan, u strahu Božjem i u svakom krjeposnom djelu. Drugoga puta nema.

O koliko imade takovih pobožnih udovica u Crkvi Kristovoj! Bog je ranio njihovo srce, kad im je muža oteo, ali je opet izliječio. One su u svojoj nuždi k njemu vapile, i on ih je čuo i suze im otro. Ne muči ih glad ni žedja, ne dodijava im bijeda ni oskudica, jer je Gospodin njihova obrana i pomoć. On ih vodi k vrutku života i napaja ih, na zelenu pašu i pase ih. — Čujte i vi druge njegov glas i udjite u kolo ovih svetih udovica, da postanete dionice njihove sreće.

Koja za nasladama svjetskim hlepti, živa je umrla. (1. Tim. 5. 6.) Imade ime da živi, ali je mrtva. O kako će im biti teško čuti ovaj prigovor: „Lude djevice! Gdje vam je ulje u svjetiljkama? Gdje su plodovi vaših talenatâ? Zar ste za to na svijetu, da pridodajete grijeh grijehu? S kim mislite da je vaš dio? Imajte sada, dok je još vremena, na pameti ove riječi sv. Pisma: *„Doći ću k tebi kao tat, te ne ćeš znati, u koji čas doći ću k tebi“*. (Otkriv. 3. 3.)

Udovice obično trpe nevolju i nuždu, teška ih briga tare. Neprestano opetuju onu svoju: Joj, joj, što ću uraditi? od česa ću živjeti? što će biti iz mene? — Evo ti za to pametan savjet.

„Nemojte biti zabrinuti i govoriti: šta ćemo jesti, ili šta ćemo piti, ili čim ćemo se odjenuti? . . . . . jer zna Otac vaš nebeski, da vam treba sve ovo.“ (Mat. 6. 31. i 32.) To je nauka G. N. Isusa Krista. Tko vam može dati bolji savjet? A da to razumijete, pogledajte

na maleno, nejako dijete. Gledajte, kako je slabo i nemoćno: ne može se ni maknuti bez tudje pomoći! od glada bi umrlo, da ga majka ili tko drugi ne nahrani. Obraniti se ne može ni od najneznatnije sile. Pa ipak je li ga kada mori briga, što li će sutra jesti, kako će se obraniti, ako ga kakovo zlo zateče? Ta prije nego li je na svijet došlo, bilo je sve za njega pripravljeno; a i sada bezbrižno počiva, jer se po dobroti Božjoj drugi ljudi za njega brinu. Ako se dakle Bog dragi tako brine za ovako nemoćno i nejako čedo, kako bi on mogao zaboraviti na sirotu udovicu, koja puna vjere ruke svoje s pouzdanjem k njemu pruža? Zar je Bog manje dobar udovicama, nego djeci? Zar on ne zna poskrbiti i za udovice, koji skrbi za svaki i najneznatniji stvor? Pogledaj na nejako dijete, pa se postidi poradi svoje slabe vjere. Pouzdaj se u Gospodina, i on će ti u svakoj nuždi pomoći. Sjeti se, da je i B. D. Marija bila takodjer udovicom, i to siromašnom udovicom. Znaj dakle, da se i ona znade smilovati i tužno srce okrijepiti.

Poglavlje dvadeset osmo.

Marija na svadbi u Kani.

Sv. Ivan, preteča Gospodinov, videći Isusa reče svojim učenicima: *„Evo Jaganjca Božjega!.. To je onaj, za kojega vam rekoh: Iza mene dolazi muž, koji je postao prije mene.“* (Iv. 1. 29. 30.) Na te riječi prijedjoše dvojica učenika Ivanovih k Isusu, medju kojima bijaše Andrija, brat Simona-Petra. Još isti dan dozva Andrija brata svoga k Isusu, a slijedeći dan pozva sam Isus k sebi Filipa, a Filip opet privuče k Isusu Natanaela ili Bartola. Ta petorica sakupiše se eto oko Isusa kao oko Mesije. Ta šačica ljudi neznatan je početak onoga kraljevstva, u kojem se hiljade i milijuni iz sviju narodâ i plemenâ imadoše sakupiti oko Krista. Što je te ljude sada privuklo k Isusu, bila je — ne obazirući se na zvanje Božje – dobroćudnost njihova i prostodušnost. No to ne bijaše dosta, da odole onim kušnjama i progonstvima, što ih čekahu na svijetu; za to je trebalo čvrste i nepokolebive vjere. Za to poče g. Isus čudesa tvoriti na očigled svojih učenikâ, da vide i da se osvjedoče o njemu, da je on pravi Mesija, u koga je božanska moć i vlast. Takovo prvo čudo Isusovo dogodilo se u Kani.

Dogodilo se to čudo već t r e ć i d a n iza poziva učenikâ. Mjesto, u kojem se čudo dogodilo, bilo je ***Kana***. To je malen gradić plemena Zabulon u Galileji sedam kilometara (poldrugu uru) udaljen od Nazareta u sjeveroistočnom pravcu. Danas se zove ***Kefr Kenna***, oveće selo,

položeno na podnožju brežuljaka, koji ga sa triju strana opkoljuju, a s četvrte strane, s juga, pružila se ubava dolinica, obraštena smokvama, uljikama i drugim južnim drvljem, a usred te dolinice imade jedino vrelo, kamo dolaze žene po vodu i sada, kao što su i u vrijeme Kristovo dolazile. U toj Kani, koju valja razlikovati od druge Kane, velike, koja je pripadala plemenu Aser, a bila blizu sidonskoga grada Tira, bila je svadba. Tko se je ženio, tko li udavao, ne spominje sv. Pismo, jer ne spada na stvar. Po svoj prilici bila je to svadba kojega bližnjega rodjaka sv. Josipa ili B. D. Marije, jer se tada bolje razumije, za što je bio pozvan i Isus i Marija. „*I ondje bijaše mati Isusova. A pozvan bješe i Isus i učenici njegovi na svadbu.*“ (Iv. 2. 1—2.) Iz kojih se riječi razabire, da nije bila B. D. Marija došla nepozvana na svadbu, već pozvana kao i Isus i njegovi učenici. Otišla je po svoj prilici prije Isusa, kao što običavaju ženske, osobito rodjakinje, prije dolaziti, da pomognu kod pripremanja za svadbenu gozbu. Sasvim je vjerojatno, da je tako učinila i B. D. Marija u svojoj poniznosti i ljubavi naprama bližnjemu; a i sv. evandjelje daje to naslućivati, kad spominje, da je Mati Isusova ondje bila, a poslije nastavlja, da je bio pozvan na tu svadbu i Isus i učenici njegovi.

Isus je došao na tu svadbu sa svojim učenicima ponajviše s toga, da imade priliku tvoriti čudo i tako pokazati svoje božanstvo, da mu ljudi vjeruju i da on tu njihovu vjeru utvrdi. Nije došao dakle, da se zabavlja i da uživa, nego da duše za Boga predobije i spasi. I pet prvih svojih učenika, koji bijahu takodjer pozvani, poveo je sa sobom, da budu svjedoci čuda i da vjeruju u njega.

Nije bila ondje mati Isusova besposlena ni zaludu. Jer odmah čim opazi mnogobrojne goste, a siromašnu kuću, poboja se, da ne bi što uzmanjkalo. I zbilja uz-

manjka vina, bilo da se domacina preračunao, bilo da je više gostî došlo, nego li se s prvine očekivalo. Tada B. D. Marija sama od svoje domisli, a da je nitko nije zamolio, reče Isusu ove riječi: „*Vina nemaju*" (Iv. 2. 3.). Sva zauzeta za bližnjega svoga i od srca sažaljujući nepriliku domaćine, pristupi s velikim pouzdanjem k Isusu i zamoli ga, neka čudom pomogne i domaćinu izbavi od velike neprilike. Vjeruje ona čvrsto, da je on svemoguć i da sve može što hoće, a pouzdanje je njezino bez granicâ i za to se zadovoljava s ono malo riječî: „*Vina nemaju.*" — *Isus joj reče: Što je meni do tebe, ženo? Još nije došao moj čas.*" (Iv. 2. 4.) Ove riječi čine se na prvi mah odbojne i kano ti prijezir; ali kad ih dublje shvatimo, sasvim su na mjestu. Djelo, koje B. D. Marija moli od Isusa, čudo je. A čudo je djelo samo Božje. Isus pako kao Bog nema matere. I za to veli Mariji ovom zgodom: *ženo*, a ne majko, jer govori kao Bog. S druge strane tim istim riječima daje on počast Majci svojoj. Da nije bilo njezina posredovanja, još ne bi to čudo učinio, jer još ne bijaše došao čas za to, opredijeljen voljom Božjom od vijeka. Ali kad B. D. Marija moli i za ljude se zauzima, ne može Gospodin prezreti njezine molbe, pa je činio čudo brže i prije, nego li bi ga učinio, da ga ona nije zamolila. Medjutim dobro je razumjela presv. Bogorodica smisao riječî Isusovih, i za to „*reče mati njegova slugama: Štogod vam rekne, učinite.*" (Iv. 2. 5.) To je najjasniji dokaz njezina pouzdanja u dobrotu i milosrdje Isusovo.

Sada počima sv. evandjelist pripovijedati, kako se je samo čudo dogodilo. *A ondje bijaše šest vodenih sudovâ od kamena za čišćenje običajno Židovima, koji* (sudovi) *zapremahu po dva ili po tri vedra.*" (Iv. 2. 6.) U te sudove nije se nikada vino ulijevalo, već su bili opredijeljeni samo za vodu. I za to su bili od kamena, te se nijesu

okolo nosili, već su stojali na svom mjestu, napunjeni vodom, koja se iz njih manjim posudama grabila. Služila je pako ta voda za čišćenje. Židovi su naime običavali prije jela prati si ruke; i kad bi iz trga došli, prali bi se prije jela. I u opće običavahu sve prati, za što znadijahu, da će kod objeda dirnuti, da se ne bi i sami oprljali, ako bi bilo nečisto. Tako čitamo u sv. evandjelju: *„Fariseji i svi Židovi ne jedu, ako si često ne umiju ruke držeći se predaje starih; i s trga* (kad dodju) *ne jedu, dok se ne operu. Ima i mnogih drugih pranjâ: čašâ i vrčevâ i kotlova i posteljâ* (ne noćnih, na kojima se spava, već na kojima se leži, dok se jede kod stola), *što su im predali, da drže.“* (Mark. 7. 3. i 4.) Radi ovakovih pranja dakle bilo je i u onoj kući šest ogromnih posudâ od kamena punih vode. To pranje nije propisivao zakon, nego je nastalo običajem. Zakon je propisivao pranje u slučaju, ako bi se tko taknuo gubavca, mrtvaca i t. d., a ovakova suvišna pranja uveli su farizeji, shvativši krivo neke riječi sv. Pisma, koje govori o čistoći duše, čistoći nutarnjoj. — I da ne bi tko podvojio o čudu, odabrao je g. Isus mudro i navlaš posude, koje rabe za vodu; jer ovako nitko nije mogao misliti, da je vina bilo prije u posudama pa da nije vino na novo stvoreno; ili da je na ostatak vina nadolivena voda dobila samo miris od vina, a da nije bilo pravo vino. Pretvorio je Gospodin vodu u vino u takovim sudovima, koji se nijesu običavali prenašati s mjesta na mjeto radi svoje veličine i težine, da ne bi opet tko mislio, da je vino odnekuda potajno doneseno. Čudo je dakle bilo nedvojbeno. *„Reče im* (slugama) *Isus: napunite sudove vodom. I napuniše ih do vrha.“* Sluge su svjedoci čuda. Da ne bude sumnje o kakovoj prevari ili čaroliji, sluge sami napuniše posude vodom i to do vrha, da bude čudo očevidnije. Na to g. Isus bez krzmanja, da ne progovori ni riječi, da ne

učini nikakova znaka, pretvori vodu u vino i reče slugama: „*Zahvatite sada i nosite kumu,*“ t. j. onomu, koji vodi brigu, da gozba lijepo i glatko teče.

„*A kad kum okusi vino, koje je postalo od vode, i ne znadijaše od kuda je, a sluge znadijahu, jer su nagrabili vode, zovnu kum ženika*“ t. j. mladoženju kao domaćina, te misleći, da je on to izvrsno vino zapovjedio ostaviti za konac gozbe, prigovara mu, za što se nije držao običajnoga reda kod gozbe svoga vremena, „*i reče mu: Svaki čovjek najprije dobro vino iznosi*“, kad se može vrijednost i jakost vina prosuditi: „*a kad se* (gosti) *napiju, onda lošije. A ti si čuvao dobro vino dosele*“. (Iv. 2. 8. i 9.) Što se iza toga prigovora dogodilo, izostavlja evandjelist, jer se može svaki lako dosjetiti. Mladoženja se ispričaje, da on nije dobro vino sačuvao niti donijeti dao: ostali gosti kušaju vino i vide, da je izvrsno; mladoženja pun radosti i začudjenja pita sluge, što se zbilo, a oni iskreno priznavaju, da su na zapovijed Isusovu nalili vode i da se je ta voda pretvorila u vino. Svi vide dakle čudo, koje nitko ne može pobiti. Svi opaziše, da je to čudo učinio Isus i, kako svjedoči evandjelist, „*pokazao slavu svoju.*“ Možemo si predstaviti, kako su učenici njegovi počeli ga odsada poštivati, vjerovati u njega i oduševljeno uz njega pristajati. „*I vjerovaše u njega učenici njegovi.*“ (Iv. 2. 11.)

A presveta njegova Majka? Kako je ona istom bila utješena tim čudom i radosna nad tim dogadjajem! Što je Gospodin izbavio domaćinu od neprilike, što je on toga dana prouzročio neopisivo veselje svim gostima, koji bijahu na onoj svadbi, to je nju tješilo i radovalo; ali tko da opiše onu radost, koja je napunjala njezinu dušu poradi toga, što je vidjela svoga Sina puna milosti i božanske moći, kad kao Bog čudesa tvori i pokazuje slavu svoju!

Iz ovoga dogadjaja u životu B. D. Marije možemo mnogo toga naučiti. Ako je ona već za to bila zabrinuta, da gostima ništa ne uzmanjka, pa ako je ona prva opazila da je uzmanjkalo vina i svoga Sina za pomoć umolila; — onda vidimo, da ona imade milosrdno srce, koje se smiljava u svakoj nuždi i neprilici našoj. I ako je već tada bilo njezino srce takovo, dok još nije na križnom putu bilo izranjeno, dok još nije u nebu blaženstvom bilo napojeno: kako ne će sada istom biti njezino srce veliko, milosrdno, dobrostivo i za nas zauzeto! Bilo je i sada imade na svijetu plemenitih srdaca, ali ni jedno nije tako plemenito, tako sveto, tako čisto, tako velikodušno, tako milostivo kao srce Marijino. I za to nju zovemo *„majkom milosrdja;“* a to ona i jest. Jer milijuni i milijuni nevoljnikâ tražili su u svako vrijeme kod nje smilovanja i zagovora, pa su i našli. U litanijama lauretskim zovemo ju *„tješiteljicom nevoljnikâ“* i *„pomoćnicom kršćanâ,“* a u pjesmi: *„Zdravo Kraljice“* molimo se njoj ovako: *„K tebi vapijemo mi prognanici, sinovi Evini; k tebi uzdišemo tugujući i plačući u ovoj dolini suznoj. Svrni za to, zagovornice naša, milosrdne svoje oči na nas!“* Pa ako je već izvolila milosrdne svoje oči svrnuti na onu neznatnu domaću nepriliku, to će ona sada s nebesa još pripravnije pogledati na naše velike nužde i preporučiti ih Sinu svojemu. Stotine i stotine naših neprilikâ i nuždâ veće su od one nezgode u Kani: a B. D. Marija kao mati Spasitelja svijeta, njemu srcem najsličnija, brine se i zauzima ljubežljivo za sav svijet, za cio ljudski rod. Samo tko želi, da po njezinu zagovoru što od Boga isprosi, treba da ispuni pogodbu, koju mu ona stavlja, a sadržaje se u riječima: *„Što god vam rekne, učinite“*. Ako bi dakle tko rad postati dionikom dobročinstava Marijinih, valja prije svega da obdržava zapovijedi Božje. da čini ono, što on zapovijeda.

B. D. Marija dala je ovom zgodom lijep primjer ženama. Ženu je Bog stvorio za domaće, kućne poslove i dao joj srce i ljubav, da se za te poslove brine, zauzima i da ih obavlja. To se već opaža kod djevojke, ako joj srce nije već pokvareno, a još bolje kod supruge, kod domaćice. Njezin suprug, njezina djeca, sluge i sluškinje, rodbina i znanci, siromasi i bolesnici: — svi ti leže njoj na srcu, te od ranoga jutra pa do kasne večeri brine se ona i radi, da nikomu ništa ne uzmanjka. Njoj je na brizi, da se jelo priredi za sve ukućane; njezina je skrb, da suprug i djeca imadu što obući i da im je odijelo čisto i čitavo; ona nastoji, da svako čeljade u kući imade na što leći. Dolaze li u kuću rodjaci ili znanci, na domaćici je, da ih dočeka i podvori; imade li gdje sirota, da se tko za nju zauzme, ili siromah, da mu se što udijeli — žena je prva, koja će milostivim srcem svojim u pomoć priteći i udijeliti milostinju. Je li tko u kući bolestan, tko će ga njegovati, ako ne žena, domaćica? Zaista velika je to stvar, dična je to zadaća ženske glave, da cio svoj život posveti ljubavi i njezi za druge, da ne živi sebi, nego da se žrtvuje i sva istroši u radu i poslu za bližnjega svoga!

Divan je opis ovakove valjane i čestite žene u sv. Pismu: „*Ženu hrabru tko će naći?*“ veli se u knjizi Salamonovoj. „*Vrijedi koliko stvari iz daleka, iz krajnjih krajeva. Pouzdava se u nju srce muža njezina, i dobitka ne će nedostajati. Čini mu dobro, a ne zlo, sve dane vijeka svojega. Traži vune i lana, i radi po volji rukama svojim. Ona je kao ladja trgovačka, iz daleka donosi hljeb svoj. Ustaje, dok je još noć, i daje dobitak domarima svojim i hranu sluškinjama svojim. Misli o njivi i kupi ju; od rada ruku svojih sadi vinograd. Opasuje snagom bokove svoje, i krijepi mišice svoje. Kuša i vidi, kako joj je dobra radnja: ne gasi joj se*

noću žižak. Rukama svojim maša se teških stvarí, i prsti njezini drže vreteno. Ruku svoju otvara siromahu, i pruža ruke ubogomu. Ne boji se studeni od snijega za kuću svoju; jer je sva čeljad njezina obučena u dvoje haljine. Pokrivače sebi pravi: odijelo njezino je bijelo platno i skrlet.... Usta svoja otvara mudrosti, i zakon blagosti joj je na jeziku. Pazi na vladanje kuće svoje i hljeba besposlena ne jede. Sinovi njezini dižu se, te je blagoslivlju; muž njezin i on ju hvali. Mnoge su kćeri sakupile bogatstvo; ti ih sve natkriljuješ. Prijevarna je milota i tašta je ljepota; žena, koja se boji Gospoda, ona zaslužuje pohvalu". (Priče Salom. 31. 10.—30.)

Jako zgodno naziva mudri Salamon onu ženu, koja je ovako radina i vrsna, kako ju opisuje, hrabrom. Jer mekoputna i duhom slaba, t. j. voljom za dobro ćudoredno slaba žena, koja radi, kako joj kada u glavu puhne, koja se daje zavoditi po svojim strastima i koja svagdje ono izbjegava, što je tijelu neugodno, u svemu je baš protivna značaja. Nju ne vidiš po noći kod posla, ali za to često u društvu, na divanu, kod igre i na posijelu. Ona nije odjevena u ruho, što si ga sama sprela i satkala, nego je sve na njoj od glave do pete tudja, inostrana roba. Nje ne vidiš sa preslicom ili kraj korita, da pere rublje; to joj se čini pretežak posao, zato ga ostavlja sluškinji. Ali da gospoja čita, da se vozi na šetnje i na izlete, moći ćeš ju češće vidjeti. Nje ne ćeš naći, da radom krijepi mišice svoje; dapače teško joj je i djecu svoju oprati i obući i ono malo posla, da kuću u čistoći uzdrži. Nego vrijeme trati uredjujući kosu, praveći si nakite i pogledajući na prozor, čim se tko gane na ulici. Da se pobrine za dvostruko odijelo svojih domarâ, to joj ne pada na pamet. Sluškinje svoje smatra za stvorove niže vrsti; i ne misli, da li im što manjka, samo kad ona imade svega. Za oprave i nakit, na zabave i za raskošne

stvari izdaje čitave svote, a služinčadi svojoj otkida od ustâ malo bolji zalogaj. Ne otvara ona svoje ruke siromahu; nema ona srca za nevolju ubogoga, jer je nije sama nikad iskusila. A i ne mogu se kod nje ni pomoći, jer njezin novac ide za druge stvari. Njezina prazna i mekoputna duša teži samo za zabavom, nastoji da se rastrese, premda nije nikada sabrana, rada bi samo uživati sad ovo, sad ono. Jedinim zlom smatra neugodnosti tijela. Pa budući da na ovom svijetu ne može nitko biti bez tih neugodnostî: bez bolesti, žalosti, brige i t. d. — za to je ona ponajviše zlovoljna, ljuti se na muža, srdi se na djecu, istresa jad svoj na sluškinju, pred drugima se neprestano tuži i jadikuje, pa ako joj ne povladjuješ, zlo i naopako. I tako žena mekoputna i duhom slaba, budući da nije naučila samu sebe svladavati, budući da nema nikakove duševne jakosti, nikakove ozbiljnosti, mjesto da bude svojim domarima potpora i pomoć, ona je i sebi i njima na teret i pokoru.

Za to koja se kani udati i postati domaćica, neka si izbije iz glave one sanjarije o udobnom životu, o ljuvenom raju na ovoj zemlji, o uživanju i zabavama, kako si to mlada neiskusna čeljad lako utvara. Kad bi na ovom svijetu imao biti takov raj, ne bi trebalo milosti Božje u sv. sakramentu ženidbe, koja vjenčanicima podaje nadnaravnu jakost, da uzmognu vršiti dužnosti svoga ženidbenoga staleža. Riječi Boga dragoga, koje reče našoj praroditeljici Evi u raju: *„U boli ćeš radjati djecu“* (1. knj. Mojs. 3. 16.), vrijede i dan danas, i to ne samo kod poroda, nego u opće za cio položaj supruge. Njezino je zvanje mučno i tegotno, i koja se tomu zvanju odazove, mora biti pripravna na velike žrtve, na veliki posao i muku, mora biti žena h r a b r a. Jer eto n. pr. koliko puta mora po noći ustati, kad bi joj trebalo počinka, da prigleda dijete, da ga podoji, osnaži,

umiri; ili kad je boleŝljiva, ipak mora ustati, djecu opremiti, s njima jutarnje molitve izmoliti, za zajutrak se pobrinuti, da djeca u školu dospiju. Mora se brinuti, što će družina raditi, što će domari jesti; mora sve nadgledati: u kuhinji, u vrtu, u kući, na polju. Mnogo toga mora sama učiniti, u mnogo čemu pomagati, a sve nadgledati. Jer gdje njezino oko nije, tu se ne radi dobro. Pa ako je i sve kod kuće u redu, dogodi se opet, da se dijete razboli. Ona ga mora njegovati, dvoriti, tješiti, braniti i kraj njega sjediti. Pa ako su i djeca zdrava, koliko mora na njih paziti, da ne obole! Nikada nema ona mira. Kad cijela porodica za stolom sjedi, onda ona uživa, kad vidi, da su svi zadovoljni. A uzmanjka li komu što, eto ona sebi od ustiju otkida i zadovoljna je s malim. Ona štedi, ali najviše na sebi; osobito čedna je u odijelu i daje radije suvišak u plemenite svrhe. Mane i bezobzirnost svoga supruga osjeća, ali se ne protivi; ona je ponizna, strpljiva i odana u volju Božju. Ona će opomenuti i ukoriti supruga, ali u zgodno vrijeme i blagim riječima. Nespretnost i neznanje služinčadi strpljivo podnosi, uči ju i puti na dobro poput matere. Ona pazi, da se red u kući čuva; da se u jutro i na večer molitva obavi, koju moraju i djeca i ostala družina obavljati; da domari u nedjelju i svetačni dan u crkvu idu k sv. misi, a više put u godini na ispovijed. Ona bdije, da ne bi koji od ukućana pošao krivom stazom, da se ne bi dao na kletve, pijanstvo i raskalašen život.

O, koliko se mora vrsna domaćica dan na dan, godinu za godinom brinuti i mučiti! Kako je lažno i pogibeljno, što pisci znadu lakoumno pisati o ženidbi i domaćem životu! Kako je zlo, kad takova knjiga dospije u ruke djevojci!

Budi za to ti, Hrvatice sestro, hrabra žena. Znaj dobro, da je samo hrabra žena i sretna žena. Žena,

koja sanjari o raskoši i udobnosti, nesretna je, jer onoga nema na svijetu, što si ona utvara, a za svoje prave dužnosti nema smisla ni volje. Nije istina, da posao i briga čine ženu nesretnom. Bog je ženi dao takovo srce, da bude milostivo i požrtvovno. K tomu pridolazi milost Božja, koja nju jači i ustrajnost podaje. Umorna ide na počinak, ali s utjehom u srcu, da je svoju dužnost ispunila. Još na pola umorna, a na pola samo oporavljena diže se sa svoje postelje, ali hrabra i svjesna si svoga zvanja. Kolika razlika izmedju ovakove žene i mnogih njezinih sestricâ! Ali će biti razlika i na koncu života, kad budu išle po nagradu, koju će svakoj po zasluzi dosuditi vječni sudac — Bog.

Poglavlje dvadeset deveto.

Marijini radosni časovi.

Poslije svadbe u Kani pa sve do gorke muke Isusove samo dva put spominje sv. evandjelje B. D. Mariju. Prvi put se o njoj govori, kad je htjela razgovarat s Isusom, dok je on propovijedao mnoštvu. Drugi put se vraća govor na nju, kad je neka žena, slušajući divnu nauku Isusovu, od radosti u sav glas povikala i blaženom nazvala presvetu Mater njegovu. I jedan i drugi dogodjaj sadržaje mnogo pouke i otvara nam vidik na njezin život kroz ove tri godine. Mislio bi po tom mnogi, da nama nije ništa poznat život B. D. Marije iz ove dobe; ali tomu ipak nije tako. Život Isusov je ujedno i život Marijin; sve što je on doživio i uradio, sve je to zajedno osjećalo i prečisto srce Marijino. Život njezina Sina jest i njezin život.

To vrijeme, koje je Isus sproveo naučajući, bilo je za B. D. Mariju vrijeme kušnje. Gospod ju je zapustio i na oko bila mu je tudja kao i druga žena. Nije osobno s njom općio kao dosada u Nazaretu, ali je na duhovni način bio vazda s njom sjedinjen. Na njezino prečisto srce imao je uvijek upliva i u svojoj svemogućnosti učinio, da je njezina ljubav napram njemu bivala sve savršenija. Njoj je bilo teško, što nije više njezin presveti Sinak uz nju; no njegova odsutnost nije po nju štetna bila, nego dapače na duhovnu korist, jer je tim svaki dan svetijom

postajala. Morala se je tijelom otrgnuti od svojega Sina, ali to je bila priprava za onu neizrečenu, veliku žrtvu, koju je Bogu prikazala, kad je Sina svojeg potpunoma darovala Ocu nebeskom.

Ako nam sv. evandjelje i ne pripovijeda, da li je preblažena Mati Božja svoga Sina pratila, dok je obilazio Judeju i Galileju naučajući i tvoreći čudesa, ili je u Nazaretu samotan život sprovodila, zabavljena molitvom i razmišljanjem, te u duhu samo gledala čudesa Isusova i slušala njegov božanski nauk; to je ipak sasvim vjerojatno, da se je ona često nalazila u pratnji božanskoga Spasitelja. U svojoj materinjoj ljubavi više put je k njemu pohitila i pridružila se onim pobožnim ženama, o kojima pripovijeda sv. evandjelje, da su Gospodinu služile. Njezino srce napunjalo je u to vrijeme sad veselje, sad žalost, prema tomu, da li je ljudstvo primalo božanski nauk Isusov, ili ga odbacivalo.

Njezin Sin je bio učitelj svekolikoga ljudskoga roda, pun milosti i mudrosti; on nije naučao kao dosadanji obični učitelji i proroci. nego kao onaj *„koji imade vlast“*, (Mat. 7. 29) tako da je puk sav u čudu divio se nauci Kristovoj i začudjen pitao: *„Otkuda ovomu sve to? I kakva li je mudrost njemu dana?* (Mark. 6. 2.) Ta mudrost, koju je pokazivao, i taj ugled, što no ga kod mnoštva uživao, bio je izvorom neizrečene radosti Marijine. A ona je i najbolje razumjela nebesku nauku i najdublje u nju proniknula, pa je zato i posebnu duševnu nasladu i utjehu osjećala. Kad je n. pr. Isus rekao: *„Ja sam od prije nego li je bio Abraham“*; (Iv. 8. 58) ili *„Što sam vidio kod Oca mojega, to govorim“*; (Iv. 8. 38.) ili *„Ja i Otac smo jedno“*; (Iv. 10. 30.) — silno se je to doimalo srca materina, često je o tom razmišljala i u vjeri u Spasitelja učvršćivala se.

Na osobiti pak način bio je Isus tješitelj tužnih i pomoćnik ubogih, *„koji je obilazio dobro tvoreći i ozdravljivajući sve“*. (Dj. Ap. 10. 38.) On je čudesa tvorio, od kojih je B. D. Marija mnoga na svoje oči vidjela, a za ostala je čula od drugih. Dan na dan su se nova događjala: bili su to hromi, gluhi, nijemi, slijepi, gubavi, opsjednuti djavolom, ludi, uzeti, bolesni, na kojima se ta čudesa zbivahu. Dolazili su ovakovi bolesnici k Isusu sa sviju stranâ: ne samo iz Judeje i Jeruzalema, već takodjer iz primorja, iz gradova Tira i Sidona, iz Sirije i Fenicije, da ih izliječi i ozdravi. Nevoljnici i patnici bili su osobiti ljubimci Srca Marijina; zato se je silno doimalo njezine duše, kad ih je vidjela, gdje se skupljaju oko Isusa i prose pomoć u svojoj bijedi. Velika je bila radost njezina srca, kad je vidjela, kako im je vjera živa, i prošnje pune pouzdanja, pa kako su radi toga zadobili ozdravljenje i veselili mu se. Ovakovi prizori duboko bi se usadili u njezino srce, te bi njihova žalost bila i njezina žalost, a veselje opet njihovo i svojte njihove bilo bi takodjer njezino veselje. Dapače sasvim je vjerojatno, da je B. D. Marija — zdravlje bolesnih — za mnoge bolesnike sama molila pomoć u Isusa i k svojemu Sinu ih privodila.

Uživala je ona veliku radost i utjehu, kad je n. pr. njezin presveti Sinak rekao gubavcu jednu riječ: *„Hoću, budi čist!“* pa se je odmah to i dogodilo; ili kad je rekao: *„Izidji iz njega nečisti duše!“* pa je doista i izašao; ili kad je mrtvomu rekao: *„Ustani!“* i mrtvac oživio, te se na noge osovio. Na ovakove dogodjaje često se je vraćala njezina duša i o njima razmišljavala. Osobito je pako godilo njezinu srcu to, što je *„sila iz njega izlazila i iscjeljivala sve“*, (Luk. 6. 19.) i one, koji ga nijesu ni molili za zdravlje, samo ako su se živom vjerom i s pouzdanjem dotakli skutâ haljine njegove. Isto tako i

ta okolnost, što njegova volja i riječ nije samo na one djelovala, koji su bili prisutni, već i na one, koji su bili odsutni i daleko; što se njemu nisu samo pokoravali nevidljivi dusi, nego takodjer i zrak i voda — neživa narav; i što ta sila nadnaravna nije samo u njemu bila, nego takodjer u drugima, kojima ju je on podijelio. Sve je to bilo, čemu se je B. D. M. divila i radovala.

K tomu pridolazi još i to, da se je slava njezina Sina orila po čitavoj Judeji i Galileji; narod mu se je sav divio, slavio ga i hvalio, iskazivao mu vanredno poštovanje te iskrenu zahvalnost, i sve se više za njega oduševljavao. „*Velik prorok ustade medju nama*", (Luk. 7. 16.) govorahu medju sobom, kad je od mrtvih uskrisio onoga mladića iz Naima. A kad je ono o vazmenom blagdanu izagnao iz predvorja hrama jeruzalemskoga prodavače volova i ovaca i mjenjače, te goveda onih istjerao, a novac ovih rasuo i stolove isprevrnuo, čudili su se svi i učenici njegovi i ostali puk njegovoj moći, kojom je on to djelo izveo. I neki farizej, Nikodem po imenu, došavši k Isusu po noći od straha, da ga drugi farizeji ne vide, reče mu: „*Učitelju, svi znademo, da si ti od Boga došao kao učitelj; jer nitko ne može tih djelâ tvoriti, ako nije Bog s njim*". (Iv. 3. 2.) I drugom zgodom čula je B. D. Marija poklikâ i izrazâ začudjenja priznanja, vjere, zahvalnosti naprama Spasitelju. Čula je možebit i riječi onoga slijepca: „*Hosana sinu Davidovu!*" (Mat. 21. 9.); i onaj radosni povik pobožne neke žene: „*Blažena utroba, koja te nosila, i blažena prsa, koja si sisao*". (Luk. 11. 27.) To su bili dani njezine radosti i sreće. Jamačno je tada i njezina duša vruće uzdahe zahvalnosti šiljala pred prijestolje nebeskoga Oca, što je toliku sreću poniznoj svojoj službenici podijelio, i za to ga hvalila i slavila iz sveg srca i duše svoje.

Najveću je radost doživjela presveta Bogorodica, kad je njezin Sin svečano ušao u Jeruzalem. Narod je izišao u hrpama pred njega, kad se je približavao gradu, dočekao ga sa slavljem i uveo ga u grad. Pred njim prostirahu odjeće svoje i grančice od paomâ i uljikâ sipahu putem, kuda je prolazio. Pred njim i za njim išao je narod i klicao: *„Hosana sinu Davidovu! Blagosloven, koji dolazi u imenu Gospodinovu! Hosana na visini!“* (Mat. 21. 9.) Cio Jeruzalem je na nogama kod toga svečanoga dočeka. Sada je priznao izraelski narod Isusa za svoga kralja i od Boga obećanoga Mesiju. Sada je on unišao kao kralj u svoju prijestolnicu. Sve je za njega oduševljeno, sve ga pozdravlja, sve mu kliče. I ta je slava doista mogla osobitu radost probuditi u njezinu srcu, te je i ovaj put mogla uskliknuti kao prije u kući Zaharinoj: *„Veliča duša moja Gospoda, i moj se duh obradova u Bogu, Spasitelju mojem. Što pogleda na poniznost službenice svoje, jer gle od sada će me blaženom zvati svi naraštaji“*. (Luk. 1. 46—48.)

To poštovanje, što ga iskazivahu Isusu Kristu, punim pravom je razveseljivalo srce preblažene njegove majke Marije. Ali ni izdaleka nije njoj na pamet došlo, da to poštovanje njezina Sina i nju ide. Velika njezina poniznost nije dopustila, da takova pomisao pristupi u njezino srce. I Gospodin Isus Krist, poznavajući jako dobro vrline svoje Matere, utvrdio ju je još većma u poniznosti i čednosti. Kako već spomenusmo, nigdje ne čitamo u sv. Pismu, da je Isus za ovo vrijeme, dok je javno naučao, ma samo jednom razgovarao sa svojom materom ili o njoj govorio. Dapače u dva put, što je govor u sv. evandjelju o njoj, odvraća on puk od misli na mater svoju. Mogli bismo i ustvrditi, da je B. D. Marija naročito zamolila svoga Sina, neka bi propustio svaku očitu pažnju i počast naprama njoj, svojoj Materi, dok javno nauča kao Mesija.

Kad je jednom dragi Spasitelj ozdravio čovjeka obsjednuta nečistim duhom, narod se je čudio, a farizeji ga stadoše grditi govoreći, da pomoću Beelzebuba, poglavice vražjega, izgoni djavle. Pa kad je Gospodin tu zlobnu potvoru lijepo pobio i nadodao narodu krasan nauk, povika neka žena iz svjetine: „*Blago utrobi, koja te rodila, i prsima, koja si sisao,*" (Luk. 11. 27.) nazvavši tako B. D. Mariju blaženom, koja je rodila tako mudroga i tako mogućega proroka. Ta je žena bila istinu rekla, jer je B. D. Marija doista za to blažena, što je mati Isusova. I sv. mati Crkva svaki dan slavi tim riječima evandjeoske žene Mariju. No Gospodin znajući, kako je za poniznu dušu teško slušati pohvale, da odvrati narod, koji je čuo riječi one žene, od misli na svoju majku, odvrati: „*Pače blago onima, koji slušaju riječ Božju i drže je*". (Luk. 11. 28.) Nije doduše tim odgovorom hotio oprovrći pohvalne riječi one žene, kao da ne bi bile istinite, nego je istakao ono, u čem sastoji veća sreća Marijina. Više je ona blažena i Bogu mila, što je Isusa u duhu nosila, vjerujući u njega i njegove zapovijedi obdržavajući, nego li za to, što ga je u tijelu svojem začela i rodila. Što je postala materom Božjom, to je odabranje Božje i milost njegova, koja je nju dopala na dobrobit cjelokupnoga roda ljudskoga. A što je slušala riječ Božju i obdržavala ju, to je njezina zasluga, koju je sebi stekla dragovoljno sudjelujući s milošću Duha Svetoga. To je sreća u očima Božjim veća i vrednija, a i po nas znamenitija, jer u tomu nam je B. D. Marija uzorom, koji treba da nasljedujemo, dočim u onomu nije. I na onaj prvi način ne možemo mi postati blaženima, dok na ovaj drugi način možemo.

Tako i drugom nekom zgodom bila je došla B. D. Marija s nekim rodjacima k Isusu. Gospodin je naučao u sinagogi, a veliko ga mnoštvo slušalo, te se nije moglo do njega. B. D. Marija nije hotjela tiskati se kroz sluša-

telje ni buniti ih, nego ostade čedno vani stojeći. Neki od Židovâ, koji su je poznavali, misleći da će preblaženoj materi Božjoj veliku čast iskazati, ako je najave njezinu Sinu, rekoše Isusu: „*Gle, mati tvoja i braća tvoja stoje na polju i traže tebe. A on odgovarajući onomu, koji mu to kaza, reče: Tko je mati moja i tko su braća moja? I pruživši ruku na učenike svoje reče: Eto mati moja i braća moja! Jer tkogod čini volju Oca mojega, koji je na nebesima, on je brat moj, sestra i mati.*" (Mat. 12. 47—50.) Tim riječima nije rekao Gospodin, da on nema matere, niti da se nje odriče ili da se je stidi, nego ju usavršuje u poniznosti; a ponizna duša uživa, ako joj se prednost uskraćuje i ako se drugima zapostavlja. No u drugu ruku daje Gospodin nama dragocjen nauk, da više vrijedi duhovno rodbinstvo, nego li tjelesno ili rodbinstvo po krvi, i da možemo i mi postati njegovom braćom, sestrama i materom, ako slušamo riječ Božju i obrdžavamo je. I budući da je B. D. Marija najpomnjivije od svijn ljudi ispunjavala volju Božju i najvjernije nju vršila, to je ona i u tom smislu mati Božja više nego li i tko drugi. „*Jer tkogod čini volju Oca mojega, koji je na nebesima, on je brat moj, sestra i mati.*"

Kad smo ovako promotrili radost i sreću B. D. Marije, što no ju uživala za vrijeme, dok je Gospodin javno naučao, nastaje pitanje, bismo li mogli i mi dovinuti se ovakovoj sreći. Ako tko provodi život prazan, bezutješan i uzaludan, sam si je većinom kriv. Riječ Božja, koja prodire tja u dubinu srca, koja diže i obnavlja dušu ljudsku, propovijeda se i dan danas. Tko za njom čezne, tko nastoji, da je razumije, tomu ona pribavlja vanrednu nasladu. Ona mu napunjuje dušu, pamet i srce svetim mislima i odlukama, ona mu duh zabavlja i potiče na velika djela. Tko riječ Božju sluša ili čita, taj može lahko dotle dotjerati, da provodi život nutarnji,

život svet i blažen, sličan životu B. D. Marije. Jer ako se čovjek u brigama za ovaj život tjelesni za zabavama i svjetskim nasladama sav kano ti raspline, ili ako se u sve pača, za sve ispitkuje, sve želi znati i sve opet drugima pripovijedati, što se izvan njega radi i dogadja; onda naravno ne mari on za riječ Božju ni za istine vječne. Za njima ga ne vuče želja, nerado se zabavlja s tim stvarima, dapače ne pojmi, kako može druge zanimati n. pr propovijed, kršćanski nauk, nabožna knjiga, ili kakovu nasladu može netko odatle crpsti, ako čita sv. Pismo. U opće tko ne živi duhovnim životom, njega ne vesele duhovne zabave. On traži zabave i uživa ih, ali te zabave nemaju nutarnje vrijednosti, ne oplemenjuju duše, te moraju čovjeku prije ili kasnije omrznuti.

Ali ne valja tim putem ići. Valja da se brinemo za svoju dušu i njezine potrebe. Valja da živimo duhovnim životom, pa ćemo oćutjeti radost na duhovnim stvarima. Sve što je Bog nama za spasenje objavio, bilo to napisano u sv. Pismu, bilo to u kršćanskoj predaji, neiscrpljivo je blago za duhovnu nasladu svima, koji su duh svoj uzdigli nad zemaljštinu te žive vrhunaravnim životom, životom milosti. Valja dakle da se uzdignemo, da oplemenimo dušu slušanjem i vjerovanjem riječi Božje, pa ćemo tako shvatiti, što je duhovno, i radost u tomu uživati.

Poglavlje trideseto.

Marijini žalosni trenuci.

O B. D. Mariji veli sv. Pismo: *„Blagoslovena ti medju ženama"*. (Luk. 1. 42.) Da je ta riječ istinita, vidi se iz onoga, što je rečeno u prijašnjem poglavlju. No za nju je pisano takodjer i ovo: *„I tebi samoj probost će mač dušu."* (Luka 2. 34.) Presveta Mati Isusova kao što je dijelila s njim radost, tako dijeli s njim i žalost. Ona je od sviju ljudi najbolje poznavala svoga Sina; ona je najdublje prodirala u tajne njegove božanske, neizrečene ljubavi. I za to je njezino štovanje i ljubav naprama Isusu bila najveća. Pa ako su i drugi bili puni štovanja naprama Gospodinu i ljubavi; ako su u njega vjerovali videći čudesa, što ih je tvorio; ako su bili za nj oduševljeni i zauzeti, kad je onolika dobročinstva dijelio narodu: to je, kako već spomenusmo, veoma veselilo i tješilo B. D. Mariju. Ali toga nisu činili svi.

Već se iz početka, kako je Isus stao javno naučati, opazilo, da imade mnogo protivnikâ. Najžalosnije je bilo vidjeti, kako su se ponijeli naprama Isusu njegovi sugradjani — Nazarećani. Poslije je sve češće na javu izlazila mržnja mnogih Židova na istinu i neprijateljstvo napram njegovoj osobi. Budući da je božanski Spasitelj svojom naukom i čudesima za sebe predobio malne sav narod, tako te su ga rpimice slijedili posvuda, željni da se što bolje poduče u nauku njegovu, pronio se u brzo

glas o njemu po cijeloj Judeji i Galileji i po susjednim zemljama. Ta slava Isusova razjadila je farizeje — dosadanje učitelje i vodje naroda židovskoga — i u svojem jalu nijesu se ustručavali klevetom se služiti, sumnjičenjem, pogrdama i svakovrsnim opadanjem, samo da naškode ugledu Isusovu. A kad je on stao otvoreno i javno pred drugima koriti farizeje, isticati njihovo zlobno srce, otkrivati njihovu himbu, onda su se još jače razgnjevili i ozbiljno na to mislili, kako da se riješe svoga opasnoga protivnika.

Prvi njihov korak bilo je ocrnjivanje pred pukom. „*Gle čovjeka izjelice i pijanice, prijatelja carinicima i grješnicima*", (Mat. 11. 19.) govorahu farizeji pogrdjujući Isusa, jer nije provodio onako strog život kao sv. Ivan Krstitelj. Pa ipak se ni u njega nijesu ugledali, jer im je bio prestrog onakav način života. Ponizivali su Isusa i opadali, a sebe uzvisivali i hvalili. „*Ja postim dva put u tjednu*"; (Luk. 18. 12.) hvalisahu se. „*Mi i farizeji postimo često, a učenici tvoji ne poste,*" (Mat. 9. 14.) spočitavahu oni Isusu. „*Za što s carinicima i grješnicima vaš učitelj jede?*" (Mat. 9. 11.) prigovavahu oni učenicima Isusovim. „*Zar iz Galileje dolazi Krist?*" (Iv. 7. 41.) pobijahu farizeji one, koji vjerovahu u Isusa. „*Zar u njega vjeruje koji izmedju prvih odličnikâ ili izmedju farizejâ? Već ta svjetina, koja ne poznaje zakona*", (Iv. 8. 48. i 49.) vele Židovi slijepcu od poroda, kojega iscijeli Gospodin. „*Istražuj sv. Pismo i vidjet ćeš, da se iz Galileje ne diže prorok*", (Iv. 7. 52.) bijaše njihov odgovor Nikodemu, koji je Isusa zagovarao. Nazivahu ga Samaritancem, a to je toliko značilo koliko otpadnik od prave vjere; pogrdjivahu ga, da imade vraga, da je u savezu s Beelzebubom, poglavicom vražjim i t. d.

Kako je negdje bolilo B. D. Mariju, kad je čula, što se o njezinu premilom Sinu govori! Kako joj je

bilo teško pri srcu slušati ovakove pogrde! Njezina prečista duša, puna ljubavi i dobrohotnosti, nikomu ni najmanje zla nije nikada poželila, već uvijek najbolje o bližnjemu svojem sudila, nije mogla da pojmi, kako može čovjek ovako klevetati i pogrdjivati. To teže bijaše njezinu srcu, kad je točno znala, da je sve to bila laž i zlobna kleveta. I što je više razmišljala o životu Isusovu, to je sve bolje uvidjala, kako je velika sljepota i neobuzdana strast protivnikâ Kristovih. I tako je cio njezin život bio poispremiješan radošću i žalošću. Moguće da je žalost dublje prodirala u dušu, nego li je radost mogla iscijeliti sve te rane.

Tude treba da spomenemo jedan dogadjaj, koji je presv. Bogorodici zadao veliku žalost i bol. — Isus je naučao u Jeruzalemu, po cijeloj Judeji i Samariji, i tvorio čudesa. Gotovo svi su vjerovali u njega, samo farizeji, pismoznanci i starješine puka bunili su se protiv njega, mrzili su ga, dapače već su počeli misliti, kako da ga smaknu. Kad je jednom došao u Galileju, dodje i u svoj rodni grad Nazaret. Nazarećani su ga rado slušali, a još bi radje bili gledali čudesa, da ih je hotio u Nazaretu tvoriti, kao što su čuli, da ih je tvorio u drugim mjestima. Neke subote dakle *„udje po običaju svojem u sinagogu i ustade da čita. Dadoše mu knjigu proroka Izaije, i kad rasmota knjigu, nadje mjesto, gdje bješe napisano: Duh je Gospodnji na meni, zato jer me pomaza; posla me da naviještam evandjelje siromasima, da iscijelim koji su potrta srca, da propovijedam zarobljenicima, da će bit pušteni, i slijepima, da će progledati, da otpustim potištene na slobodu, da propovijedam prijatnu godinu Gospodnju i dan nagrade. I kad samota knjigu, dade je natrag slugi pa sjede.“* (Luk. 4. 16—20.)

Sve je zamuknulo, oči sviju bijahu uprte u njega, a on otvorivši usta svoja stade govoriti. Svi su bili za-

uzeti za njega u prvi mah, dok ih je milost Božja privlačila, i divili su se mudrosti njegovoj. Ali za kratak čas već se našlo drugih, koji nijesu hotjeli vjerovati, nego počeli govoriti: *„Otkud ovomu sve to? i kakva li je to mudrost, što mu je dana? . . . Nije li ovo drvodjelja sin Marijin, brat Jakobov i Josipov i Judin i Simonov? nijesu li i sestre njegove ovdje s nama? I sablažnjivahu se o njega“*. (Mark. 6. 3.) Isus je poznavao njihovo zlobno srce i reče im: *„Vi ćete meni dakako kazati ovo prirječje: Liječniče, liječi sebe. Što smo čuli, da si činio u Kafarnaumu, učini i ovdje u svojoj postojbini? — Zaista vam kažem, da nikakav prorok nije mio na svojoj postojbini“*. (Mark. 6. 5.) A kad im je još nekoliko riječi nadodao, spočitavajući im njihovu tvrdokornost u stvarima vjere i kako poradi nevjere svoje nijesu vrijedni, da vide znamenja Božja, te naveo napokon iz povjesti dokaze za svoju tvrdnju, *„na to se svi u sinagogi napuniše gnjeva, kad čuše ovo. I ustadoše i izbaciše ga iz grada, i odvedoše ga na vrh gore, na kojoj bijaše njihov grad sazidan, da ga sunovrate“*. (Luk. 4. 28. 29.)

Bez dvojbe bila je i B. D. Marija s drugim ženama taj put u sinagogi. Radost je obuzimala njezino presveto srce, kad je vidjela, gdje njezin presveti Sin očituje mudrost božansku, da mu se svi dive. Ali u brzo nestade njezine radosti, kad opazi, da se farizeji opiru, prigovaraju, a napokon i glasno viču na Isusa. I što je više rastao njihov gnjev, to je rasla i žalost B. D. Marije i zabrinutost, kako li će se ta stvar svršiti. Pa kad su bijesni farizeji izagnali Isusa iz sinagoge i vodili ga na ono mjesto, s kojega nakaniše da ga strmoglave, pohitila je B. D. Marija za svojim Sinom, sva u strahu i trepetu, što li će sada učiniti s njezinim milim Isusom. No još ne bijaše došao njegov čas: *„On podje pored njih i otide“*, a da mu

nijesu ništa zla učinili. Poslužio se je svojom svemogućnosti i oteo se iz šaka svojih neprijatelja. Nestalo je poslije straha i bojazni u Marije, ali ta misao znala se je više put povraćati. Isus ode iz nezahvalnoga grada, a mati njegova podje za njim prateći ga od sada po svoj prilici neprestano, kudgod je hodao naučat. Sv. Pismo izrično spominje Mariju Magdalenu, Mariju Kleofinu, mater Jakobovu, Salome, mater sinovâ Zebedejevih i dr., koje su pratile Isusa. U društvu tih pobožnih žena bila je i B. D. Marija, štovana i cijenjena od njih, štovana i cijenjena od apostola i učenika Gospodinovih; svi, koji su vjerovali u njega, poštivali su nju kao sretnu i preblaženu majku.

Mržnja i neprijateljstvo farizeja protiv Isusa rasla je od dana do dana sve to većma. Kad su oni vidjeli, da narod vjeruje u Isusa i da je za njega oduševljen, odluče Isusa smaknuti. Ta opaka nakana farizejska bila je mnogima poznata, jer je u više zgoda izišla na javu, te su već farizeji to pokušali i učiniti. Dapače *„veliki svećenici i farizeji bili su izdali zapovijed, ako tko doznade, gdje je on, neka to javi, da ga uhvate"*. (Iv. 11. 56.) Nema sumnje, da je B. D. Marija znala za tu odluku farizeja. Lako si onda pomislimo onu žalost i onu bol, koju je osjećala u svojem materinjem srcu, kad god je na to pomislila. Zar njega da ubiju? Njega, kojega je Bog svijetu poklonio kao Spasitelja; njega, kojega očekuju svi narodi i koji je donio život, sreću i spas vaskolikomu ljudskomu rodu? Takove i slične misli tištile su njezinu presvetu dušu od prvoga časa, kad je začula za takovu vijest.

No ovakove vijesti još nijesu bile sva težina boli njezine. Kraj sviju tih nakana i odluka opet je moglo biti mjesta nadi, da Bog ne će dopustiti, da farizeji izvedu svoju opaku namjeru. Ali kad je sam Isus svojim učenicima prorekao, da će trpjeti i umrijeti: *„Evo*, reče on njima,

uzlazimo u Jeruzalem i Sin čovječji bit će predan glavarima svećeničkim i književnicima, i osudit će ga na smrt; i predat će ga poganima, da mu se rugaju i da ga bičuju i razapnu". (Mat. 20. 18. i 19.) Ni te riječi nijesu ostale tajna za B. D. Mariju. Učenici Isusovi nijesu hotjeli te riječi da pravo shvate, nego su ih više držali kao priču kakovu, u kojoj se ono, što se pripovijeda, ima razumjeti drugačije, u smislu naime prenesenom. Takovih priča čuli su oni mnogo iz ustiju Spasiteljevih, pa su mislili, da on i taj put govori u pričama. Pošto dakle nijesu držali, da njihov božanski Meštar govori u pravom smislu, nijesu za to ni marili tajiti i sakrivati te riječi pred Marijom. Ali ona je te riječi pravo shvatila, te su joj i prouzročile mnogu bol u srcu njezinom. Pa jer je dobro poznavala sv. Pismo, znala je, da je rekao Izaija prorok: *„Kao ovca na klanje vodit će se, i kao janje pred strigačem svojim zanijemit će i ne će otvoriti usta svojih"*, (Iz. 53. 7.) a to proročanstvo još ju je većma utvrdjivalo u njezinom uvjerenju i bojazni. Velike su to bile boli, strah i žalost, da ih ljudsko pero nije kadro opisati. U svim tim nevoljama jednom se je riječi tješila: „Evo službenica Gospodinova, neka mi bude po riječi i odluci njegovoj."

I tako je život B. D. Marije bio pun neopisive žalosti, ali po svoj prilici još obilniji na čemeru. Nijedna majka nije bila tako tankoćutna, nijedna nije vruće ljubila svoga sina, kao što je presv. Bogorodica svoga Isusa. I za to nije nijedna majka veću žalost osjećala, ni veće boli trpjela, nego li je trpjela Mati Božja.

Nemoj zato ni ti, kršćanska dušo, misliti, da ćeš na ovom svijetu moći sprovoditi život bez žalosti i bez boli. Nego budi pripravna na to. Pa ako ti se što i dogodi, nemoj se ljutiti, kao da ti se je ne znam kakova vanredna neprilika dogodila. Ako te i snadju nevolje, nijesi

za to nesretna ili možda od Boga zabačena. Dakako tko je mladost svoju sproveo u najpovoljnijem zdravlju, komu je bilo moguće provesti mladost u obilju i slasti, tko je odrasao bez brige u očinskoj kući: dakako, tomu se još život pričinja kao put posut samim ružama, takovomu se svijet prikazuje kao neka vrst raja. Ali, brate dragi, nemoj se dati zavarati: ako i misliš, da si jedanput živio kao u raju zemaljskom, ne će ti život čitav biti takov. Nije ovaj svijet raj, nego dolina suzâ. Nije ovaj život na zemlji život sreće i blaženstva, nego život mukâ i nevoljâ. Hiljade i hiljade iskusili su već dosta puta tu istinu. Samo se obazri oko sebe i čuj, na što se svijet tuži.

Supruga se tuži, da joj je muž nagao, grubijan, nerazuman, da je pijanica, kartaš, da sve protepe, što zasluži, sjedeći po čitave noći kod vina i karata, da je lijen i da ne radi, da sumnjiči, e li mu je supruga vjerna, da već odavna ne pokazuje prijašnje ljubavi i t. d. Pa da je samo jedno od nabrojenih zala istina, kako da to ne boli suprugu, kako da ona ovaj svijet smatra srećom? — Druga se n. pr. tuži, da joj je suprug bolestan, pa nema zaslužbe; ili je sama bolesna pa kraj djece zaostaje gospodarstvo i kućni poslovi; ili su joj djeca bolešljiva, sad jedno sad opet drugo, tako te rijetko kada doživi koji radostan trenutak. Je li to život sreće? — U drugoj obitelji opet imade mnogo djece, a vlada veliko siromaštvo. Djeca išću kruha, a nema se otkale kupiti; djeca trebaju odjeće, a ne može se nabaviti, kad nema sredstava. U takovoj su obitelji svaki dan nove brige i nove potrebe, a siromaštvo sve jednako pritište. Je li u tom slučaju sreća i raj na zemlji? — Drugi se opet tuže na svoju nevaljalu djecu, koja im sramotu prouzročuju svojim raskalašenim životom. I u tom slučaju pati kukavna mati najviše. — Na jednom je mjestu tuča sav usjev potukla, na drugom vatra sav imutak uništila, opet na drugom voda

mnogo štete načinila; dogodi se katkada zarazna bolest, koja uništi domaće blago; provala, kradja, prevara, da dužnici ne mogu dug da plate: eto, sve to napunja čovjeka jadom i čemerom, sve to dokazuje, da ova zemlja nije raj. — Drugdje je opet sve dobro, ali zločesti su susjedi, koji gdje mogu škode, a od njih ni prijazne riječi ni pozdrava, a kamo li kakvog drugog probitka. — Gdjegdje opet ne valja družina, nepokorna je, lijena, krade, ogovara i t. d., tako te je jedina utjeha, ako se čovjek riješi takove družine, ali — rijetko se može boljemu družinčetu nadati.

Eto, to je samo nekoliko primjera, da se vidi, kakove nas nevolje čekaju. I nijedan nije, kojega ne bi tištila ma koja, a često i prečesto se dogadja, da ne muči čovjeka jedna samo, nego više njih na jednom. Pa čim da se tješimo, što da nas pridigne? Imade više načina i sredstava, ali nijedno ne može čovjeka trajno umiriti, koliko ona riječ B. D. Marije: „Evo službenica Gospodinova, neka mi bude po riječi tvojoj." Te riječi izgovòri iz dna duše svoje, pa još nadodaj ovako po prilici: Gospodin je tako pripustio, slava mu i dika budi. Ja se dragovoljno podvrgavam odredbi njegove svete volje, pa molim samo milost i duševnu jakost, da uzmognem sve te neprilike strpljivo podnijeti. I što bude veća tvoja poniznost, predanje u volju Božju i što gorljivije budeš molio, to ćeš većma biti utješen. Pa ako briga, nužda i nevolja opet navale i počnu tištiti ubogo srce ljudsko, i onda ti ne će pomoći plakanje, srditost i nezadovoljstvo, nego ćeš opet najlaglje utjehu naći u riječima, koje su malo prije bile spomenute. Sjeti se onda i onih drugih u sv. Pismu: *„Ja znam za djela tvoja, za muku i strpljivost tvoju . . . . tko pobijedi, dat ću mu jesti s drveta života, što je u raju Boga mojega."* (Otkr. 2. 2. i 7.)

Kazao sam ti sredstvo, kako da se utješiš u nevoljama, što te na svijetu snalaze. Ali se bojim, da ga ne ćeš rabiti. Malo imade poniznih ljudi na svijetu, malo odanih u volju Božju, malo, koji mogu iz dna duše svoje reći: evo službenica Gospodinova. I zato ih je malo, koji su prikladni za dar utjehe Duha svetoga. K tomu pridolazi, da su mnogi sami krivi, što moraju trpjeti i patiti. Osobito pak vrijedi to za slabi spol — za ženski spol. Neka se ne srde za to, ako ih sjetimo ovom zgodom na neke njihove pogrješke, da kanoti otkrijemo rane i upozorimo na pogibelj njihovu, da joj se za vremena predusretne i da se odstrani.

Prva i najglavnija mana je oholost. Svaka bi rada da bude prva i bolja od druge i da sav svijet to priznaje. U tu svrhu kite se i cifraju, premnogo drže do odijela i nakita, previše paze na vanjštinu, na vladanje u društvu, na držanje i t. d. Tako čini jedna, ali tako čini i druga. Pa ako prva opazi, da ju je druga pretekla, ili da bi ju mogla preteći, odmah joj se porodi u srcu zavist i odbojnost, koje strasti navode na zlobne primjedbe, na prigovaranje, ogovaranje, klevetu, a to opet vodi do neprijateljstva, mržnje i svadje. Eto ti onda zla, kojemu si sama kriva. — Ista ta mana često je uzrokom drugih neprilikâ. Ako se ženska glava previše brine za svoj nakit, trošit će mnogo na to, zanemarit će kućne poslove, djecu i družinčad. Ako zanemari, prigovara suprug, kori i opominje. Pa budući da ohola žena toga ne može da podnosi, odgovara mužu, pravda se . . . i eto ti neprilike u obiteljskom životu, kojoj si opet sama kriva. I to pamti: što je manje i uže srce ženskog čeljadeta, to će ju nedužniji prigovori i neznatnije uvrjede nagoniti na srditost, na mržnju i učiniti ju nesretnom. Ako joj tko protuslovi, ako služavka njezin nalog zaboravi izvršiti, ako ju tko ne pozdravi, ili ako drugoj štovanje svoje iskaže . . . sve

to nju vrijedja i uznemiruje. Ispitaj se, pa ćeš vidjeti, kolikim grijesima je izvor tvoja taština i tvoja oholost.

Druga je mana znatiželjnost. Koja neprestano za tim ide, da saznade sve, što se oko nje dogadja; koja bi rada znala za svaku osobu, koju vidi, tko je i što je, odakle je, kakova je roda, života, prošlosti; koja je spremna u svakoga dirnuti svojim brbljavim jezikom, sve pred drugima onda ispripovjediti, nadodavši naravno mnogo toga, da pripovijetka bude zanimivija: — nije čudo, ako takovo čeljade mnogo mora da trpi, kad samo sije svadju i zavadja se s drugima. Zar može biti mira i zadovoljstva ondje, gdje vlada nebratsko prišivanje, zlobno prigovaranje, zavidno izvraćanje i slične mane? O koliko se zla mora pripisati neobuzdanomu jeziku! „*Jezik je,* veli sv. Pismo, *maleno doduše udo, ali stvara veliko zlo. Eto količna je vatra pa kako veliku šumu zapali. I jezik je vatra, svijet pun nepravde. Jezik je medju udima našim, koje pogani čitavo tijelo, potpaljuje koleso rodjenja našega, a njega pakao potpaljuje. Svaku bo vrst divljih zvjerī i pticâ i gmizavaca i ostalih (životinja) možeš ukrotiti, i ukrotio ih je doista čovjek; ali jezika nitko od ljudi ne može ukrotiti, to nemirno zlo, puno smrtonosna otrova*". (Jak 3. 5. i sl.) Istina žena je od naravi razgovorljivija od čovjeka; to je njoj dao Stvoritelj poradi djece, koju imade odgajati i razvijati njihove duševne sposobnosti. I doista iskustvo potvrdjuje, da dijete mučaljive matere slabije napreduje i kasnije k pameti dolazi, nego li one matere, koja znade razgovorom dijete svoje zabaviti i podučiti. Neka se dakle rabi jezik za ono, za što ga je Bog dragi dao, na korist bližnjega svoga; ali neka se ne zlorabi za grijeh i na štetu bližnjega. Treba znati u svačem pravu mjeru, pa tako i u tomu. Ako žensku više napast muči, da govori, nego li muškarca, to neka se više vježba u zatajivanju same sebe. Imaj na pameti i onu poslovicu:

„Prije speci pa onda reci“, t. j. kad govoriš, pazi na ono, što govoriš i što te nuka da govoriš; pazi i na to, komu govoriš i što bi se moglo roditi iz tvojih riječi. U kratko: govori promišljeno i oprezno.

Treća je mana tvrdoglavost. Ženska bi rada da se njoj uvijek pravo dade; ona hoće da samo njezina vrijedi i da onako bude, kako se njoj mili. Pa ako mora katkada popustiti, onda se grize i jede po čitave tjedne i mjesece. Ta je mana kćerka oholosti, a sestra nepokornosti, gizde i drugih mana. Poniznost je krjepost, koja bi morala svaku ženu da resi. Koja te vrline nema, te ne zna popustiti, nego onda viče, pravda se, ruži i grdi, — onda nije čudo, ako je muž ne trpi više, ako nastoji, da se izvan kuće u krčmi ili u društvu razveseli i odmori. Razmisli dobro, da li ne boluješ i od te mane i kolikom li si zlu već kriva. Znaj onda i to, da strast čovjeka zasljepljuje i slabi uvidjavnost, i u toj duševnoj kratkovidnosti misliš, da imadeš pravo, ako uza se imadeš i najmanji razložić, a tudjih razloga ne ćeš da vidiš.

Još je jedna mana, koja ženskomu čeljadetu mnogo jada zadaje. To je mekoputnost. To je slabost duševna, kad majka n. pr. ne može da kazni djecu svoju, ili da im uskrati koju želju: njoj toga ne da srce. Ona ne može čuti da dijete plače, nego mu se onda ulaguje, mazi ga, tetoši i daje mu sve, što ono zaželi. Kraj takove matere dakako da nema reda ni pravog odgoja. Zao plod se pokaže doskora: sramota, žalost, troškovi i druga zla, koja roditelji doživu od svoje djece, imaju sami sebi upisati u krivnju. — Mekoputna je žena osim toga i zla gospodarica. Ona kasno ustaje, malo radi i to malo samo da joj vrijeme prodje; raditi joj je teško, dok za zabavama hlepti svom dušom. U takovoj kući takodjer nema reda, jer nema nadzora nad družinom; troši se u takovoj kući mnogo, a zaradi se malo. Pronevjeri sluga, potkrade sluš-

kinja, propadne sad ovdje dohodak sad ondje, dodje oskudica i siromaštvo, dodje i dug, a s njim i druga zla. Tko je tomu kriv? Ispituj, pa ćeš naći krivca. Ne budi za to mekoputno čeljade, nego radino. Rano ustaj, jer „tko rano rani, dvije sreće grabi". Radi cio dan, jer sv. Pismo veli: *„Tko ne će da radi, da ni ne jede"*. (2. Solunj. 3. 10.) Budi uzorom svojoj služinčadi i ukućanima, da se ne sablazne o tebe i nauče lijenčariti.

Istina, jako rijetko leži sva krivnja na jednoj strani. Ali ti istraži svoju krivnju i nastoj, da je odsele ne bude. Ako li držiš, da si ti posve nevina, pitaj druge. Sav svijet često put znade za tvoje mane, samo ti ih ne poznaš. Čovjek jako slabo poznaje sebe, jer ga priječi svojeljublje i slične mane, da dobro ne progleda. Zla će uvijek biti na svijetu, i u svakoj obitelji naći će se sad ova sad ona neprilika. Ali kraj svega toga živa je istina ovo: da smo mi bolji, bolje bi nam bilo. Popravimo se, pa ćemo manje zla morati trpjeti. I onu riječ: „Evo službenica Gospodinova, neka mi bude po riječi tvojoj", može iskreno iz dna srca samo ona izgovoriti, koja si je svjesna svoje nedužnosti.

Poglavlje trideset prvo.

Marija na križnom putu.

Minule su bile tri godine, kroz koje je vrijeme božanski Spasitelj naučao javno i trudio se dan i noć, da u svojoj beskrajnjoj ljubavi oko sebe sabere izgubljene ovce Izraelove. Na tom putu, kako bje razloženo u predjašnim poglavljima, pratila je B. D. Marija svoga Sinka, slušala njegov božanski nauk i bila svjedokom njegovih bezbrojnih čudesa. Opazila je ona u to vrijeme opaku namjeru zlobnih farizeja, koji su u svojoj zasljepljenosti tako daleko došli, da su odlučili Isusa ubiti. I što je većma dozrijevala namisao farizejska, to se je sve više srce Marijino punilo strahom, žalošću i boli. Tu je bol to povećavalo, što je B. Djeva za izvjesno znala, da će Isus trpjeti i umrijeti, jer je sam Gospodin to prorekao svojim apostolima ne jedan put. I svojoj premiloj Majci je bez dvojbe tu radost srca svoga otkrio, no da ju utješi, prorekao je, da će i uskrsnuti od mrtvih, kao što je to i učenicima svojim na utjehu u naprijed kazao.

Poslije slavnoga ulaza u Jeruzalem, peti dan prije vazma, otišao je Isus s učenicima svojim u mjesto Betaniju, koje leži $^3/_4$ ure daleko od Jeruzalema, odakle se je vratio u Jeruzalem drugo jutro. To je mjesto u opće bilo njegovo omiljelo boravište, pa se je tude takodjer oprostio sa svojom presvetom Majkom. Bilo je to po svoj prilici u kući Lazarevoj, kojega je Gospodin pred neko-

liko dana od mrtvih bio uskrisio. Oprostio se tom zgodom i sa Lazarom i s njegovim sestrama, Marijom i Martom, i zahvalio im se od srca za njihovu ljubav, što su ga podvorile. Rekao je i njima, kao što je već nekoliko puta prorekao svojim učenicima, da treba da Krist trpi i umre, ali da će treći dan opet uskrsnuti. Pa ako do tada tiju riječi nijesu razumjeli apostoli, to ne smijemo ni sumnjati, e da li je Majka Božja te riječi potpunoma shvatila. Vjerovala je ona čvrsto, da će se to tako dogoditi, kako je prorekao Gospodin, i misao na tu gorku istinu probadala je njezino srce poput britkoga mača. Kad je prorok Natan prorekao Davidu, da će mu umrijeti sinčić njegov, Davida nije više nitko mogao da utješi: nikoga nije pred sebe puštao, ništa nije jeo, nego ležeći na tlima molio se. Tolika bijaše njegova žalost. B. D. Marija kad je čula, da će Sin njezin umrijeti, mirno i junački podnosi bol, što joj srce para, spremna da sa svojim Sinom i ona trpi i umre.

„Moj čas već se približuje. Izašao sam od Oca i došao na ovaj svijet; a sada ostavljam svijet i idem k Ocu. Ja idem na smrt, ali ona nema te moći, da mene svlada. Ja ću opet doći k tebi, premila majko moja! Ja idem onamo, da tebi i svim mojima pripravim stan. A kad to mjesto pripravim, vratit ću se i tebe ću k sebi uzeti, da ti budeš ondje, gdje sam i ja. Sada proslavljuje Sin Oca, a poslije će Otac proslaviti Sina. Ne boj se; ja sam pobijedio svijet". — Tako po prilici mogao je govoriti g. Isus, kad se rastajao od matere svoje B. D. Marije, a ona za toliko žalosnija od patrijarhe Abrahama, kad je vodio sina Izaka na brdo, da ga zakolje i kao žrtvu prikaže, za koliko je ljubav njezina bila silnija i vruća od one ljubavi, kojom je Abraham ljubio jedinca svoga. U opće nije moguće, da ljudski jezik izgovori, ili da ljudsko pero opiše, kolika je bila žalost i kolika muka,

što ju je Mati Božja onih dana pretrpjela. Prorok Jeremija gledao je u duhu te muke i boli te zavapio: *„S kim ću te sporediti, ili s kim ću te sravniti kćeri Jeruzalemska? S kim ću te izjednačiti i utješiti, djevice kćerko Sionska? Velika bo je kao morje tuga tvoja: tko će te izliječiti?"* (Jer. thr. 2. 13.) Što je trpio Gospodin, to je s njim trpjela i njegova Mati. Njezina bol bila je sućut, koju samo onakova majka može imat napram najmilijemu Sinu. Nijedan apostol, nijedan učenik nije toliko žalio za svojim učiteljem, jer je u njih bilo srce prijatelja i štovatelja, ali nije bilo srce majke.

Što je B. B. D. Marija radila, gdje li se nalazila, dok su Isusa uhvatili, na sud doveli, preslušali i odsudili; dok su ga bičevali, trnjem krunili i na brdo Kalvarije ga vodili: — toga nam ne spominje sv. Pismo. No svakako smijemo ustvrditi, da sv. Bogorodica, koja je Sina svoga pratila za vrijeme ono, kad je javno naučao, nije njega ni sada ostavila, nego ga je pratila posvuda i cijelu muku svojim očima gledala, a ne samo predstavljala si nju u duhu. Za to nam svjedoči njezina neizmjerna ljubav napram Sinu svojem; jer vlastitost je ljubavi, da se ne rastavlja od onoga, koga ljubi. Za tu tvrdnju vojuje i to, što je pristojalo da B. D. Marija, koja je sudjelovala s Isusom kod otajstva utjelovljenja, kad je počelo veliko djelo otkupljenja roda ljudskoga, sudjeluje takodjer kod muke i smrti Isusove, kada je dovršeno djelo otkupljenja. Pa to i jest razlog, kako uče sv. Oci, za što evandjelisti šute o B. D. Mariji, dok govore o javnom naučanju Isusovom, dok se ona spominje, da je stajala pod križem, na kojem je dovršeno djelo otkupljenja, kao što se spominje u Betlehemu u štalici, u hramu jeruzalemskom i u kućici nazaretskoj. Držimo dakle, da je B. D. Marija iz Betanije, svakako u društvu Marije Magdalene i drugih pobožnih žena, pošla isti dan u Jeruzalem, kad i Isus.

I na zadnjoj večeri, kad se blagovalo vazmeno janje, bila je ona u istoj kući ali u drugoj odaji, zajedno s pobožnim ženama, da obavi propise zakona. Po svoj prilici da je i ona kao i apostoli primila sv. Pričest iz ruku Isusovih. A kad se je Gospodin poslije večere spremio da podje na maslinsko brdo molit, oh, kako je željela njegova presv. Majka, da ne ide, jer je znala, da mu prijeti vani pogibelj. Tada je već znala i za izdaju Judinu i za kukavnu cijenu, za koju je prodao meštra svoga. I to je nju bolilo to više, što je najbolje od sviju ljudi poznavala neizmjernu vrijednost i dostojanstvo Spasitelja svijeta. Na maslinovo brdo nije išla presv. Djeva Marija ni žene. Bila je naime već noć, a u to vrijeme pristoji se, da žene budu kod kuće. No ipak ne možemo misliti, da je ona te noći počivala; ona je jamačno molila cijelu noć, a strah i slutnja, što no oblijetahu njezinu dušu, samo su povećavali njezinu bol. Bdijući, moleći i pateći dočekala je ona jutro slijedećega dana. Ali kakovo joj je osvanulo!

Kad je nastao već dan, uputi se ona s pobožnim ženama, da bude svjedokom gorke muke Isusove i da s njime pati. Već je sav Jeruzalem znao, što se je dogodilo: da su naime Isusa iz Nazareta, toga velikoga proroka i čudotvorca, koga su pred nekoliko dana svečano dočekali i primili u glavnom gradu Jeruzalemu, kličući mu: Hosana; — da su, velim, njega noćas uhvatili i svezana doveli u dvor svećeničkoga poglavice, da se je ondje sabralo vijeće, da njega odsudi na smrt. Drugi su već znali, da se je vijeće jutros po drugi put sabralo, te je sve ljudstvo napeto čekalo, što će sad na biti. U to dodje sv. Ivan apostol k majci Božjoj Mariji i dojavi joj žalosnu vijest, da su Isusa uhvatili i da mu sude. Kako je njoj tada bilo pri srcu, kad je to čula, laglje je pomisliti, nego li izreći. Sv. Ivan ju povede do kuće Pila-

tove, kamo su već bili doveli Isusa. Pred kućom bezbrojno ljudstvo izvjedljivo čeka, kako će se stvar svršiti. Medjutim farizeji i poglavice svećenički ne miruju, već narod nagovaraju, da se dignu protiv Krista. B. D. Marija sluša i vidi, kako se svijet zavodi i vara; kako se farizeji služe lažju i klevetama. Ona sluša optužbu, kojom Isusa tuže Pilatu: *„Ovoga zatekosmo, gdje buni naš narod, gdje brani porez davati caru i gdje se gradi da je on Krist“*. (Luk. 23. 2.) Znala je, da su potpuno netemeljite te osvade. Svjetina pristaje uz farizeje i diže buku nastojeći tim Pilata sklonuti, da izrekne odsudu. Gospodin svezan stoji pred Pilatom i ništa ne odgovara na tužbe Židova, tako te se rimski namjesnik ne može dosta načuditi. Pilat znade, da je Isus nevin, i za to se skanjuje na odsudu. U to mu dobro dodje ta okolnost, da je Isus rodom iz Galileje. Za to ga Pilat prepusti Herodu, pod čijom vlasti je tada bila pokrajina Galileja, i koji se je baš onda takodjer desio u Jeruzalemu, da ga on sudi i posla ga k njemu. Tom je zgodom B. D. Marija valjda vidjela svoga Isusa. Ah kako je već tada izgledao! Njegov presveti obraz bio je vas modar od pljusaka i udaraca, vas nagrdjen od pljuvotina i prašine: „nije bilo na njemu spodobe ni ljepote“. B. D. Marija protrne na taj pogled i mač nove boli prodje joj kroz srce. Magdalena ciknu kao guja od boli i zastre si lice rupcem. I druge žene plakahu suze lijevajući i pateći veliku bol.

Svjetina nagne za Isusom prema kući Herodovoj i i sv. Ivan sa presv. Bogorodicom i ženama podju onamo žalosni. Kad se je Gospodin vraćao od Heroda zaogrnjen bijelim plaštem, kojim ga zaogrnu Herod za ruglo pred svijetom, vidjela ga je opet njegova presv. Majka i na novo se žalostila radi nove nepravde, što ju nanesoše Isusu. Od Heroda krenu povorka natrag k Pilatu. Svje-

tina na novo viče i zahtijeva od Pilata, neka odsudi Isusa. Medju razjarenu već svjetinu šuljaju se farizeji i nagovaraju, obećavaju, prijete, sile, neka viču i zahtijevaju smrt za Isusa. Medju tom bijesnom ruljom i farizejima stoji B. D. Marija sva blijeda ali mirna; stoji kao golubica medju jatom jastrjebova; kao andjeo medju mnoštvom nečistih duhova. Kad bi joj se približio koji zlobni farizej, samo bi mu se uklonila s puta pateći u srcu neizrečene boli.

Nakon malo vremena na sudnici pokaza se Pilat i Isus. Kad je na to Pilat sabranomu mnoštvu stavio pitanje: „*Koga hoćete da vam pustim, Barabu ili Isusa, koji se zove Krist?*" (Mat. 27. 17.) nastade iznajprije medju ljudstvom tišina, onda poluglasno mrmljanje, žamor i napokon čuše se glasovi sve jasniji iz nebrojeno grla uz silnu kliku: „*Dolje s ovim, a Barabu nam pusti*". (Luk. 23. 18.) Usred te zaglušne vike nije se naravno obaziralo na glas mnogih Isusu vjernih, koji bijahu uz njegovu prežalosnu Majku: Pusti nam Isusa, pusti nam Isusa! No Isus, Spasitelj svijeta, osobiti dobročinitelj naroda židovskoga, bude na zahtijevanje ogromne većine puka odsudjen na smrt.

Da Pilat umiri zavedenu svjetinu, dade Isusa bičevati. Bičevanje je bila grozna kazan i muka. Tko imade iole ljudsko srce, ne može gledati, dok se izvršuje. Lako je onda pomisliti, kolika je to bila muka za pobožne žene na očigled takova mrcvarenja, a koliko istom za nježno majčino srce. Svaki udarac po presvetom tijelu Isusovom bio je ujedno i rana za njezinu rascviljenu dušu.

Još jednom se pokaza Pilat pred sudnicom i Isus. Ali kakav tada izgledaše! Zaogrnut je crvenom istrošenom vojničkom kabanicom, a na glavi mu vijenac od trnja. Sad je još većma bio blijed, jer je silu krvi izgubio, dok su ga bičevali, ali tim rumenija bijaše krv, što no kapaše

iz glave ispod trnove krune. Tko je tada vidio Isusa, morao mu se je smilovati, ako nije bio zvijer. I pošto su Židovi u krajnjoj zasljepljenosti i zlobi bili daleko od čovječjega čuvstva, kričali su nemilosrdno i druge na to silili: *„Raspni ga, raspni!“* (Luk. 23. 21.) Ali tim je jače bolilo to B. D. Mariju. Riječi Pilatove: *„Evo čovjeka!“* ubole su ju duboko u srce. To da li je onaj, govori ona u sebi, koga sam po Duhu svetom začela, kao nevino djetešce u hramu prikazala, kao dječaka puna mudrosti u hramu našla, komu sam se divila, kad je naučao mudru svoju nauku, kad je nebrojena čudesa tvorio! To da je baštinik prijestolja oca svoga Davida, koje bi imao na vijeke uživati! Sada je eto predan u ruke poganima, sav je krvlju obliven, poružen i nagrdjen, da se ne može više prepoznati, izložen je eto smilovanju puka svoga. Ali tako je malo kod tiju nečovjeka — književnika i farizeja — bilo srca, da se je i poganin rimski namjestnik snebivao, kad su mu doviknuli: *„Raspni ga, raspni!“*. Teško je reći, što je većma bolilo B. D. Mariju: da li ono, što je vidjela — Isusa, gdje ga pokazuje Pilat, ili ovo, što je čula, tu sotonsku upravo viku zavedene svjetine. To li je zahvalnost za život pun požrtvovnosti i dobročinstva. Puče židovski, mogla je ona kazati, što učini on tebi, ili u čem ožalosti on tebe, da tako žedjaš za njegovom krvi?

Svaki pokušaj Pilata, da spasi Isusa, ostade bez uspjeha. U svojoj bojazljivosti i slabosti dosudi on, neka bude po želji svjetine, da se naime Isus na križ razapne, što je bila u ono vrijeme najteža i najsramotnija kazan kao dandanas vješala; kazan, koja je išla razbojnike najgore vrsti, kao što bijaše Baraban. Čim bje izrečena odsuda, donesoše križ i naprtiše Isusu na ledja, da si ga nosi. *„I noseći križ svoj izidje na mjesto, koje se zove Kalvarija* (Košturnica), *a hebrejski Golgota“*. (Iv. 19. 17.)

No da ne smalakše na putu, — bijaše bo poradi gubitka krvi slab i obnemogao, — prisiliše čovjeka tudjinca po imenu Simona iz Cirene, da nosi križ za Isusom. To je bila osobita čast i sreća za toga čovjeka, koji je, kako doznajemo po predaji, postao kršćaninom, a njegovi sinovi Aleksandar i Rufo biskupima.

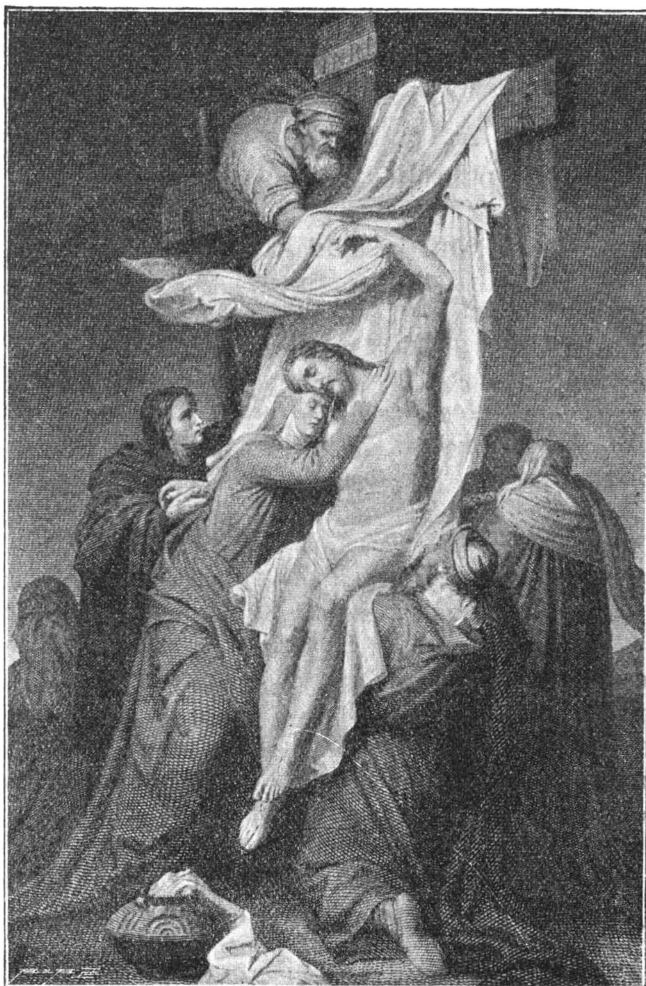
Imade žena, koje su tako slabe, da im je teško vidjeti bolesnika, a nemoguće upravo dvoriti ga i biti uza nj. A kad im koji od milih rodjaka umre, onda padaju u nesvjest od žalosti i od boli. To su slabe mekoputne duše, vrijedne smilovanja. Takva nije bila B. D. Marija. Ona je „hrabra žena" odvažna i neustrašiva srca. Ona prati Isusa i na brdo Kalvariju. Diviti joj se moramo, videći je gdje stoji pred sudnicom i motri, što se ondje zbiva, i sluša, što se ondje govori i viče. Ona sve to hrabro podnosi i trpi na duši pripravna to trpjeti i na tijelu. Ona dapače hoće da bude uz Isusa sve do konca, sve do zadnjega časa. To je ljubav materinska, koja nadvladava sve poteškoće. I tada, kadno već povedoše Isusa na Kalvariju, podje i ona s Ivanom i sa ženama, da još jednom vidi svoga Sinka i s njim se suoči. U prikrajku nekom, kuda je povorka morala proći, zaustavi se B. D. Marija sa svojim društvom. Evo i povorke. S prijeda jaši nekoliko konjanika trubeći na trublju u znak, da se imade izvesti smrtna odsuda. Jedan izmedju njih nosi i natpis, koji se imao metnuti na križ. *„A bješe napisano: Isus Nazarejin, kralj židovski . . . . hebrejski, grčki i latinski"*. (Iv. 19. 19. 20.). Za njima ide Jaganjac Božji, na cijelom tijelu izranjen i sav krvav na blijedom licu, s teškim križem opterećen medju dva razbojnika, na kojima su tom zgodom izvršili već prije izrečenu odsudu. Za Isusom ide Simon Cirenejanin, a za tim mnogobrojan svijet. Neki se smiju, drugi razgovaraju; jedni se naprijed rivaju, a drugi stojeći promatraju prolaznike; jedni uzdišu, a drugi

i plaču. B. D. Marija vidi svu tu povorku, sluša njihove razgovore, vidi orudje potrebno: ljestve, kladivac, čavle i druge sprave. Sve to ona vidi, ali na jednu osobu upire ona oko svoje, nju samo želi zapaziti, s njezinim pogledom svoj pogled sraziti. I ta joj se želja ispuni. Isus pogleda na Mariju pogledom milim, kao da joj hvali za njezinu ljubav i sućut. Marija pogleda isto tako pogledom milim, željna da priskoči k njemu, da ga obujmi i da mu prozbori koju utješnu riječ. Kakove je boli prečistomu srcu Marijinu zadao taj susretaj i pogled, ne može opisati ljudsko pero. Donekle se ipak razabire odatle, što je Crkva, nabrajajući trenutke najveće žalosti u životu B. D. Marije i svedavši ih na sedam, i taj dogodjaj ubrojila u sedam žalosti B. D. Marije na četvrtom mjestu. Premda nam taj dogodjaj nije zabilježen u sv. Pismu, a nije ga zabilježio niti koji od sv. Otaca, to je ipak usmenom predajom došao do nas, kako to uče crkveni naučitelji, poimence sv. Bonaventura. A i sv. Brigiti objavila je B. D. Marija i poučila ju u mnogim tajnama sv. vjere. Te objave, što ih je sv. Brigita imala, ispitala je Crkva strogo i odobrila: za to se punim pravom možemo u to pouzdati. Iz tiju objava dakle, koje je sv. Brigita sama popisala, doznajemo, da je B. D. Marija polag bila, kad su Isusa bičevali, kad je križ nosio i kad je na križ razapet bio. Da je pod križem stajala, doznajemo takodjer iz sv. Pisma.

U sv. Pismu čitamo, da je za Isusom išlo *„mnoštvo naroda i žena, koje plakahu i naricahu za njim“*. (Luk. 23. 27.) U toj družbi ne treba misliti da je bila i B. D. Marija. One bo riječi, što ih je Isus rekao tim ženama: *„Kćeri Jeruzalemske! ne plačite za mnom, nego plačite za sobom i za djecom svojom. Jer gle, idu dani, u koje će se reći: blago nerotkinjama i utrobama, koje ne rodiše, i prsima, koja ne dojiše. Tada će početi govorit gorama: padnite na nas, i bregovima: pokrijte*

nas. Jer kad ovako rade od zelena drveta, što će biti od suha?" (Luk. 23. 28—31.) ne mogu vrijediti za presv. Bogorodicu. Žene jeruzalemske plakale su za Isusom, kao što bi plakale i za svakim zločincem, kojega su po pravici odsudili na smrt. Mislile su, da Isus prisiljen trpi i da si ne može sam pomoći kao obični čovjek. Nijesu znale, za što Isus umire, a najmanje su mislile, da bi to bili njihovi vlastiti grijesi. Zbog toga ih Gospodin opominje i podučava i proriče; a te opomene i te pouke nije trebalo B. D. Mariji. Drugo je dakle bilo to društvo ženâ, kćeri jeruzalemskih, a drugo, u kojem se nalazila žalosna Gospa.

Već su eto na mjestu, gdje će Isusa raspeti na križ. Brzo se iskopala jama, da u nju zabodu križ; drvo položiše na zemlju, a na nj pribiše nedužno Janje. Laglje je pomisliti, nego li napisati, koliku je bol svaki onaj udarac kladiva na goleme čavle prouzročio u srcu žalosne Majke. Ona dobro čuje svaki udarac, od svakoga pati novu bol, no sve to strpljivo i hrabro podnosi. Ona znade, da je to odluka nebeskoga Oca, da Isus trpi i umre. Ona se toj odredbi presvete volje Božje klanja i prikazuje svoju muku i bol Bogu za žrtvu, kao što to čini i Isus. Pogledaj Gospode! — mogla je govoriti: pogledaj na moje tužno srce. Primi milostivo kao žrtvu ovu moju bol. Prikazujem ti samu sebe, kao što ti se i Sin tvoj jedinorodjeni prikazuje. — U tom sjedinjenju svoje muke sa mukama Sinka svoga, pa u živoj vjeri, pouzdanju i odanosti napram Bogu nalazila je ona nadnaravnu snagu, kojom je svu tu bol pretrpjela i od koje bi inače za stalno bila umrla, da je nije krijepila milost Božja, kako to jednoglasno vele svi pisci života B. D. Marije. I radi te prevelike muke, koju je samo Isusova muka težinom i gorkošću natkrilila, zove Crkva B. D. Mariju „kraljicom mučenika".

Gospa žalosna.

*

Poglavlje trideset drugo.

Marija pod križem.

Vijesti o tom vrlo su kratke u sv. Pismu. Evo, što nam zabilježio sv. Ivan: *„A stajahu kod križa Isusova mati njegova i sestra matere njegove, Marija Kleofina i Marija Magdaljena. A Isus vidjevši mater i učenika, kojega ljubljaše, gdje stoje, reče materi svojoj: Ženo, eto ti sina! Po tom reče učeniku: Eto ti matere! I od onoga časa uze ju učenik k sebi"*. (Iv. 19. 25—27.) I to je sve. No u to malo riječi kriju se velike tajne.

Iznajprije upozoruju sv. Oci i tumačitelji sv. Pisma na onu riječ *„stajahu"*. Za B. D. Mariju vele izrijekom sv. knjige, da je stajala kod križa. Iz istoga vrela doznajemo za neke druge žene, ali koje su se u sličnim prilikama sasvim inače ponijele. Tako n. pr. čitamo, kad je Abraham otpustio ropkinju svoju Agaru sa sinom Izmaelom, davši joj hljeba i mješinu vode na put, brzo se potrošilo ono malo zaire u pustinji, te onda i mati i dijete skapahu od žedje. Naravno bilo je teško materi, kad dijete ište piti, a ona nema da mu dade. I kad je dječak Izmael počeo umirati od žedje i gladi, *„ona baci dijete pod jedno drvo, što ih bijaše ondje, pa otidje i sjedne daleko, koliko se može strijelom dobaciti; jer govoraše: ne ću gledati, gdje mi dijete umire i sjedeći s protivne strane stade iza glasa plakati"*. (1 knj. Mojs. 21. 15. i 16.) — Za majku mladoga Tobije veli se u sv.

Pismu, da je tako plakala, što joj se sin dugo ne vraća k domu, da je nitko nije mogao utješiti. *„Joj, joj meni, sinko moj! tà što te poslasmo na put, tebe, svjetlo očiju naših, potporo starosti naše, utjeho života našega, nado potomstva našega“*. (Tob. 10. 4.) I muž ju je mirio, ali je utješiti nije mogao, već je ona svaki dan izlazila gledat i obilazila sve puteve, odakle se je nadala, da bi joj mogao sin doći. Gotovo izvan sebe bila je od žalosti. — A koliki je plač i jauk nastao onda, kad je okrutni Herod dao poubijati nevinu dječicu u Betlehemu i okolici, razabiremo odatle, što je već više stotina godina prorok Jeremija to prorekao, a potvrdio sv. evandjelist Matej. (2. 18.) — Tako nije B. D. Marija jadikovala, nego mirno podnosila stojeći kraj križa miloga svoga Sinka. Jamačno nije imala manje hrabrosti i odvažnosti, nego li je bilo u majke sinova Makabejskih, o kojoj ovakovu slavu sv. Pismo bilježi: *„Nad svaku mjeru pako divna mati, dostojna da je se svi valjani ljudi spominju, koja gledajući, gdje joj sedam sinova u vrijeme od jednoga dana pogibaju, mirnim srcem to podnašaše poradi nade, koju imadjaše u Boga: njih pojedince hrabrijaše na materinskom jeziku, puna mudrosti i ženskom mišljenju nadodavajući mušku odvažnost“*. (2. Mak. 7. 20. i sl.) — Jamačno nije odvažnija bila od B. D. Marije sv. Felicitata, o kojoj povjest piše, da su po njezinom nagovaranju sedmero sinova njezinih ustrajali u vjeri i za Krista na razan način bili mučeni. Slično pripovijeda povjest i o sv. Simforosi, koja je sedam svojih sinova othranila i u sv. vjeri kako treba odgojila, te ih napokon na mučeništvo povela. Dok se druge matere boje, da im djeca ne pomru, smatrajući smrt za najveću nesreću, to su se spomenute svetice bojale, da im koje dijete od straha pred smrti ne krene vjerom i tako se ne izgubi za uvijek. To dakako ne čini narav, ne čini krv ni mlijeko, nego

milost Duha svetoga. Za to se ni najmanje ne treba čuditi, ako je B. D. Marija ovom zgodom, koja je sigurno za nju najteža bila u životu, milošću Duha svetoga sve svoje muke i boli strpljivo, odvažno, dragovoljno i junački upravo podnijela. Stajala je kod križa, pripravna da i sama umre za spas svijeta, i, kad bi trebalo, sama da na križ postavi Sina svoga i Bogu ga prikaže, kao nekoć poslušni Abraham jedinca svoga Izaka. Stajala je ona kod križa tvrdo vjerujući i čvrsto se nadajući, da će Isus i uskrsnuti.

I za to, premda je njezina muka bila prevelika i neizrečena, veća nego li ikoja druga, što ju je čovjek patio, sasvim krivo imadu oni slikari, koji B. D. Mariju slikaju, kako pada u nesvjesticu, kako leži u naručaju drugih žena, ili možda i na zemlji, shrvana od boli. Proti tom odlučno ustaju sv. Oci. Tako n. pr. piše sv. Ambrozije: „U ono vrijeme, kad je Krist Gospodin najveću sramotu trpio i najveće boli, kad je naime živ visio na križu, Bl. Djeva stajala je kod križa usred neprijatelja Kristovih, ne bojeći se nikoga i bez ikakve malodušnosti ili duševne slabosti . . . . . Razlog je tomu, što je B. D. Marija uvijek bila potpunoma gospodar svojih djela i osjećaja, i tako je ravnala sve kretaje nižega dijela, te nije dozvolila, da bude na njoj što nepristojna, ili što se ne bi slagalo sa svetošću njezinom. Ne bi pristojalo pak ni najmanje, kad bi ju zbog žalosti u nižem dijelu čovječjem i poremećenosti ostavila snaga tjelesna i kad ne bi bila pri pameti. Nije dakle B. Djeva na se prepustila takovo čuvstvo; nego je, akoprem usred najljuće boli, tako umirila svoje srce, misleći na Božju volju, na slavu Božju, na plod muke Isusove, na spasenje ljudsko, da je mogla tijelom i dušom ostati usred boli postojana. Ako li je pak bilo potrebito, i moć božanska i milost podavala je jakost tijelu i snagu . . .“ Tako sv. Ambrozije, a s njim se slažu i drugi pisci.

Kolika je bila bol i muka B. D. Marije kod križa, može se donekle razabrati iz ovoga, što ćemo sada reći. To veća je bol, što tko više ljubi onoga, radi kojega se žalosti. Nema u čovjeka ni ne može biti tako velike i žarke ljubavi, kakova je bila ljubav B. D. Marije naprama Isusu. On je bio njezin Sin; a ljubav materinska je najveća kod ljudi. On je bio njezin jedinac; a jedinac se vruće ljubi, nego li kad imade više sinova. On je bio samo njezin sin, jer Gospodin kao čovjek nije imao oca već samo majku, kao što nije imao kao Bog majke, već samo Oca. Pa dok je svaki drugi sin zajedničko dijete i oca i majke, to je ovaj sin bio samo majčin i ljubljen ljubavi nerazdijeljenom. — I to veća je bol, što veća nesreća i bijeda snalazi onoga, koji nam je vanredno mio. No veće muke nije trpio nitko, niti će ikada trpjeti, koliko je trpio Spasitelj svijeta. Toliko je trpio, te se je već poganin Pilat nadao, da će ganuti tvrda srca Židova, za koje sámo sv. Pismo veli, da su *„tvrde šije i neobrezanih srdaca"*. (Dj. ap. 7. 51.) Toliko je trpio, da su žene Jeruzalemkinje, koje u nikakovu rodu ne bijahu s Isusom, za njim jaukale i plakale od žalosti. Kolika će onda biti žalost i bol u rodjene matere? — I to je B. D. Mariji oteščavalo bol, što je svu muku Isusovu sama na svoje oči iz bliza motrila. Pa i to, što je dugo muka trajala. Samo na križu visio je Isus tri puna sata. — Bol je njezina i za to bila vanredno velika, što ne samo da nije imala, tko bi ju utješio, nego je vidjela, da su svi protivnici Isusovi, da mu se svi rugaju i raduju, što trpi. Učenici se njegovi razbjegoše, a sv. Ivan i pobožne žene tako su rastuženi i smeteni, da i sami utjehe trebaju. — Što je povećavalo njezinu bol, bilo je i to, što je ondje čula mnogo bogomrskih kletvî i hulâ protiv Boga, što je njezino presveto srce neizmjernom boli paralo. Ali osim toga bijaše bol ta i za to najveća, što je Isus zajedno i pravi vječni Bog, koga ona više

ljubi nego itko drugi na zemlji ili na nebu, i koga ona više ljubi za to, što je Bog, nego za to, što je njezin Sin.

U toj boli blažilo je ipak njezinu dušu više toga. Ponajprije ona divna molitva dragoga Spasitelja: „*Oče, oprosti im, jer ne znadu što čine*“. (Luk. 23. 34.) Ni ona se ne srdi na Isusove mučitelje, kad se on sam ne srdi, nego za njih moli. Riječi sv. Pisma, kojima prorok unaprijed potanko opisuje sve te dogodjaje, potvrdjuje nju u uvjerenju, da se ispunjuje odredba Božja. Što je prije sedam stotina godina i više prorečeno po proroku Božjem: „*I vidjesmo ga . . . prezrena i zadnjega od ljudi, bolnika i vična bolestima . . . On nosi doista naše nemoći i naše boli uzima sam na se; a mi mislimo, da je on kano gubavac i da ga je Bog udario i ranio. A on je ranjen radi naših nepravdâ i potišten radi zločinâ naših . . . po rani njegovoj mi ozdravismo . . . Gospod pusti na njega grijehe sviju nas. Žrtvovan bje, jer je sam hotio, ali ne otvori usta svojih; kao ovcu na klanje vodit će ga i kao janje pred onim, koji ga striže, zanijemit će . . . I Gospodu bi volja da ga satare u muci njegovoj . . . Za to ću njemu podijeliti mnoge i plijen hrabrih dijelit će, jer je dao dušu svoju na smrt, i bi ubrojen medju zločince, i sam nosi grijehe mnogih i za zločince se moli*“, (Iz. 53. 2 i sl.) to sada vidi B. D. Marija na svoje oči, da se ispunja i klanja se nedokučivim putevima Božjim i opetuje svoju divnu riječ: Evo službenica Gospodinova, neka mi bude, kako je rekao po svojem proroku.

Opet ublaži se njezino prežalosno srce, kad začu, da se jedan od razbojnika, što bijahu s Isusom zajedno raspeti, obratio k Isusu s molbom: „*Gospodine, spomeni se mene, kad dodješ u svoje kraljevstvo*“. A Gospodin mu milostivo odvrati: „*Zaista velim ti: danas još bit ćeš s menom u raju*“. (Luk. 23. 42. i 43.) Ova vjera raz-

bojnikova u Spasitelja, da će on s križa doći u kraljevstvo svoje, godila je njezinom srcu.

No treća riječ Isusova na križu kao i slijedeće bile su više oštri mačevi za njezino materinsko srce. *„Kad je naime vidio Isus*, tako kaže sv. Ivan evandjelist, *majku i učenika, kojega je ljubio, gdje stoje, reče materi svojoj: Ženo, eto ti sina! Zatim reče učeniku: Eto ti matere. I od onoga časa uze ju učenik za svoju“*. (Iv. 19. 26. i 27.) Tim riječima pokazao je Isus, da i u najtežim mukama svojim misli na svoje mile, a u prvom redu na svoju majku. Ljudima je ostavio primjer, kako treba roditelje poštivati do zadnjega daha. Imadu takodjer te riječi i ovaj drugi smisao: da je nas ljude sve Gospodin preporučio B. D. Mariji, da nas ona štiti i za nas se zauzima, a mi da imademo kamo ćemo u našim nevoljama da se utečemo kao preljubaznoj majci i gospodji našoj. Za nas su te riječi pune utjehe, ali nijesu bile za B. D. Mariju. Lijepo to razlaže sv. Bernardo veleći: „O zamjene! Ivan ti se daje mjesto Isusa, sluga mjesto gospodara, učenik mjesto učitelja, sin Zebedejev mjesto sina Božjega, samo čovjek mjesto pravoga Boga. Kako ne bi bole tvoju nježnu dušu te riječi, koje si čula, kad i naša srca, tvrda kao kamen i željezo, para i sam spomen na njih“. (Serm. de 12 stellis.)

Možda još većma raniše njezino srce ove riječi, što ih je Isus viseći na križu progovorio: *„Bože moj, Bože moj, za što si me ostavio?“* (Mat. 27. 46.) Osim groznih muka naime, koje se očima razabiru, patio je Gospodin neizrečene muke na duši, kojih nije ničije oko vidjelo. Naročito patio je Gospodin tada bezutješnost, tugu i bol na duši, koja se ne da opisati, već donekle oćutjeti, kad koga snadje kakova vanredna nesreća. To je pak B. D. Marija dobro znala, jer je sama na svojoj duši patila. I tom zgodom sjetila se je moguće, da je i to jasno prorečeno

bilo, poimence u psalmu 21., koji je onda možebit zajedno sa Isusom molila. *„Bože, Bože moj, za što si me ostavio ... Ja sam crv, a ne čovjek, podsmijeh ljudima i rug narodu. Koji me vide, svi mi se rugaju, rasvaljuju usta, mašu glavom. Oslonio se na Gospoda, neka ga izbavi, ako ga miluje ... Opkoliše me psi mnogi, četa zlikovaca ide oko mene, probodoše ruke moje i noge moje ... Podijeliše medju sobom haljine moje i za dolamu moju baciše ždrijeb ...“*

Napokon približi se i zadnji čas. *„Svršeno je“*, (Iv. 19. 30.) reče Isus, a malo zatim povika iza glasa: *„Oče, u ruke tvoje isporučam dušu svoju“*. (Luk. 23. 46) I onda nakloni glavu te ispusti dušu. Cijela narav pokazala je tom zgodom, da plače smrt svoga Stvoritelja: sunce se sakrilo, da ne vidi to grozno bogoubojstvo, što se dogodi, i tako nastade tmina. *„Zavjes hramski razdrije se na dvoje od gornjega kraja do doljnjega; i zemlja se potrese i pećine se raspadoše, i grobovi se otvoriše, i ustaše mnoga tjelesa svetih, koji bjehu usnuli“*. (Mat. 27, 51—53.) Kad je B. D. Marija vidjela ta čudesa, tješilo ju je, što se Bog na vrhunaravni način objavljuje i daje dokaza svoje zlovolje. No još je većma godilo njezinom rastuženomu srcu, kad je vidjela, da su djela Božja i plodom urodila, jer *„satnik i koji s njim čuvahu Isusa vidjevši, da se zemlja trese i što bivaše, prepadoše se vrlo govoreći: zaisto ovaj je bio Sin Božji“*. (Mat. 27. 55.) A drugi neki udarahu se u prsa i vratiše se skrušeni kući svojoj. Kad se je svijet razišao i kad je Josip iz Arimateje dozvolom Pilatovom skinuo s križa tijelo Isusovo, zadnju uslugu učini B. D. Marija svojemu Sinku: opere uz pripomoć drugih žena presv. tijelo i zavije u čisto platno i tako ga spremi za pogreb.

Je li B. D. Marija cijelo to vrijeme do večeri ostala na Kalvariji i kod groba, za izvjesno se ne može ustvr-

diti, pošto nam toga ne veli sv. Pismo. Ali se općenito drži i kršćani vjeruju, da je tako bilo, da je naime skinuto mrtvo tijelo Isusovo uzela i u krilu svojem držala, a poslije da ga je sprovodila do groba, i kad je već sve gotovo bilo, da se je sa društvom povratila u Jeruzalem. Dakako da je slijedeću noć pa cio dan subotnji i drugu noć provela u neizrečenoj tuzi. Donekle je čovjeku teže, kad se vidi osamljen i rastavljen, nego li kad mu je miljenik nuz njega. Tako je i tuga B. D. Marije tada donekle veća bila, jer nema više njezinoga Isusa, kojega je dosada barem gledala očima svojim. Njezina duša nije ni o čem drugom mislila, van o muci, koju je pretrpio Isus i ona s njim. Neprestano si sve potankosti u pamet dozivaše, razmišljavajući o nedokučivim odlukama Božjim, za što je Isus morao trpjeti i umrijeti. Nebrojeno se puta u tom razmišljanju ponovila u njezinom srcu ljuta bol, nebrojeno puta vratila misao na Isusovo uskrsnuće, nebrojeno put opetovala B. D. Marija svoju riječ: „Evo službenica Gospodinova, neka mi bude po riječi tvojoj".

Ni jedna žalost, ni jedna bol, što je čovjek trpi, nije tako velika, kao žalost B. D. Marije — kraljice mučenika. Ta istina može čovjeka u teškim časovima okrijepiti i ohrabriti, da strpljivo podnese svoj križ, što mu ga Bog dragi u svojoj ljubavi napram čovjeku nametnuo. To se već mnogo put pokazalo. I za to, ako komu umre n. pr. vjerna supruga ili mili suprug, krasni sinak ili miljenica kćerka; ili ako je na koga teška bolest navalila, ili ga tuga i žalost snašla, ili kakovo god drugo veliko zlo; pa ako mu bol izjeda srce, te ovo hoće da pukne: — neka pogleda na žalosnu Gospu, koja je stajala kod križa Sina svojega, i neka se utješi. Kao što je jednom Isus rekao učenicima svojim: „*Nije učenik nad učiteljem, nije sluga nad svojim gospodarom*", (Mat. 10. 24.) tako se prema tim riječima može reći: nije sluškinja nad

gospodaricom svojom. Drugim riječima: ako je Gospodarica trpjela i patila, nije sramota ni za sluškinju, da trpi i da pati. Ne zdvajaj za to, kršćanska dušo, ako ti valja što trpjeti. Podnosi strpljivo. Ne ispituj: zašto i čemu da to trpiš, nego se žrtvuj i podvrgni volju svoju sv. volji Božjoj. Dosta je, kad znadeš, da ti se ništa ne može dogoditi bez Božje volje.

Ako navali na koga zlo, žalost, bolest i što mu drago, neka se pouzda u pomoć B. D. Marije. Nebrojenim je ona ljudima svoju pomoć iskazala. O koliko imade u toj stvari primjera, koliko spomenika, oltara, slika zavjetnih: sve samih svjedoka Marijine pomoći! Ona je gospodja milostiva, srca milosrdna. A za što milosrdna? Jer je iskusila svakovrsni jad i nevolju, pa se znade nad drugim ražaliti. Tko ne zna, što je to bol, žalost, zlo, taj ne pojmi, da je to teško trpjeti i za to se ne zna smilovati na drugoga. Dočim žalosna Gospa, koja je svojega Sina vidjela izmrcvarena, trnjem okrunjena, na križ raspeta i napokon mrtva, te koja je sve te muke zajedno s njim u duši svojoj podnijela, — znade za smilovanje, znade u nevolji pomoć pružiti. Ona je prava „majka milosrdja“, kako ju Crkva naziva. Ne treba dakle da zdvajaš, kršćanine, kada te bude zlo kakovo snašlo, nego upri oko svoje u B. D. Mariju žalosnu majku i ona će ti jamačno pomoći, da pretrpiš, da svladaš zlo, i da si zaslugu stečeš na nebu za strpljivost i bol svoju. Ne šalje nam Bog patnje, da nam zlo kakovo učini, nego na našu sreću i na naše dobro.

Marija poslije smrti Isusove dobi Ivana za sina. To se i drugim materama više put dogodi. Uda se ženska za udovca, kod kojega zatekne djecu, koje nije rodila. Tu djecu dobije ona kao svoju, a djeca opet dobiju nju za majku. Ona je njima maćuha, a djeca su njezina pastorčad. Ta razlika u imenu — mati i maćuha — žali-

bože gotovo uvijek donosi i razliku u stvari samoj. Drugim riječima: maćuha rijetko je kada mati, premda bi to morala uvijek biti. Za to čujte vi maćuhe za vas koju dobru riječ.

Kada koja postaje maćuhom, uzima na se teške dužnosti. Ona mora s pastorčadi tako postupati, kao da su njezina vlastita djeca. Materi je to lagano: jer mati ćuti u srcu prirodjenu ljubav napram svojoj djeci i nešto ju uvijek vuče k njima; ona ne može a da ne ljubi svoje djece. To pak kod maćuhe nije tako; ona će to osobito tada iskusiti, ako bude imala svoje djece. Svoju će ljubiti, a od tudje će se odvraćati, možda prezirati i mrziti. Ako se uz to još dogodi, da i pastorčad smatra svoju maćuhu kao tudju ženu, te je ne poštiva, a možda i prezire i vrijedja, ili ako otac nije jednako dobar svakomu djetetu: onda je njezin položaj još teži. Prije nego li se udadeš za udovca, promisli dobro, imadeš li srca i duševne snage, da svoju materinsku dužnost ispuniš. Inače se toga posla ne laćaj. Ako si se odvažila na taj korak, onda znaj, da si time d o b r o djelo učinila. Jer bližnjemu svojemu pomoći, kad se nalazi u nuždi, djelo je ljubavi. A djeca bez matere su u pravoj nuždi i trebaju tudje pomoći, po gotovo ako su još nejaka. — S druge strane treba da znadeš, da to nije znak, da je Bog djecu ostavio, ako im je majku uzeo, niti se je prestao za nju brinuti. Često se dogadja dapače, da Bog majku pozove na drugi svijet, samo da ne pokvari djece zlo ih odgajajući. Ako li postaneš maćuha, budi uvjerena, da sam Bog onu siročad tvojoj brizi izruča i da će na sudnjem danu od tebe strog račun tražiti. Zauzmi se dakle za pastorčad svoju od srca i za sigurno se nadaj, da će te Bog dragi obilno nagraditi za to. — Pomisli napokon i na to, da bi i ti mogla umrijeti i nejaku djecu za sobom ostaviti. Što bi ti onda želila, da buduća maćuha učini tvojoj djeci? Da zlo

s njom postupa, tuče ih i tjera iz kuće? Nipošto, nego da ih ljubi, hrani i njeguje kao vlastitu djecu. Eto, to čini i ti svojoj pastorčadi, što bi željela, da druga učini tvojoj djeci. — Majci, kako već spomenusmo, prirodjena je ljubav napram djeci svojoj; ona ih mora ljubiti, jer ju nešto goni na to. Toga nema redovito kod maćuhe. Ali za to je ljubav maćuhe napram pastorcima dvaput vrjednija i pred Bogom zaslužnija, nego li ljubav majčina; za to je posao i muka, što ga ulaže maćuha odgajajući djecu iz prijašnjeg braka muževa blagoslovnija i od veće cijene, nego li muka materina, jer ovu zasladjuje naravna, prirodjena ljubav, a onu otešćaje neka odvratnost od tudje djece. — Ako je pastorčad — što obično biva — neposlušna, nezahvalna, ako maćuhu ne voli, ne poštiva, srdi ju i draži; dakako to boli, ali ako znadeš sve to strpljivo podnositi i sve te suprotivštine ljubavlju svladati, onda imadeš svaki dan sto zgoda, da se vježbaš u kršćanskoj krjeposti i savršenosti, onda ćeš u kratko postati sveta i pravedna. — Znaj i to, da se višeput dogadja, da maćuha znade bolje odgajati djecu nego mati. Gdjekoja mati odviše ljubi svoju djecu, pa ih razmazi, te postanu mekoputna, u poslu mlitava, razuzdana, jer ih majka ne kori, ne kazni, nego im sve kroz prste gledje. Lati se za to drage volje posla i odgajaj takovu djecu. Moguće da im budeš bolja nego li im bijaše vlastita mati. A kad se naučiš razumno ljubiti pastorčad, onda ćeš znati tako ljubiti i svoju vlastitu djecu i nju bolje odgojiti, nego li bi ju odgojila, da nijesi prije bila maćuha.

Ispitaj se dobro, prije nego li učiniš taj korak, da se naime udaš za udovca s djecom. Ne radi se o tom, da ti dobiješ muža, nego o tom da djeca dobiju mater. To je stvar važna; za to je Bog utemeljio sakramenat ženidbu: da djeca, što se rode, budu odgojena kao kr-

šćani. Ispitaj se dakle, da li imadeš volje za to, srca i snage duševne?

To što rekosmo za maćuhu, vrijedi i za očuha. Ako se tko po drugi put ženi, neka imade pred očima, da se tu poglavito o tom radi, da se odabere djeci druga majka, koja će započeti posao odgajanja nastaviti i k svrsi privesti. Prema tomu dakle treba da se i radi. To mora da bude na prvom mjestu, ako su iza smrti jednoga ženidbenoga druga ostala djeca. Na drugom mjestu dolazi istom, da čovjek dobije kućanicu i sebi pomoćnicu, koja da pomaže dobro obitelji čuvati i gospodariti.

Prema ovomu, što je rečeno, treba da pastorak dvostruko poštovanje, ljubav i zahvalnost iskazuje svojoj maćuhi ili oćuhu, ako oni svoje dužnosti dobro vrše. Jer njima su te dužnosti teže, nego li pravim roditeljima. Po tom i teže griješe takova djeca, ako svoju dužnost zanemare. A jao si ga onomu, koji pastorčad buni protiv maćuhe svoje ili oćuha, jer se tim velike sablazni dogadjaju. Odatle nezadovoljstvo, neposlušnost, svadje, zavade, ogovaranja, kletve, mržnje, ubijstva i t. d. A pisano je: „*Teško onomu čovjeku, kroz koga dolazi sablazan*". (Mat. 18. 7.)

Poglavlje trideset treće.

Isus se ukazuje Mariji.

Spasi me, Bože; jer unidjoše vode sve do duše moje... Dodjoh u dubljinu mora i bura me potopi". (Ps. 68. 2. i 3.) Tako je negdje B. D. Marija molila i uzdisala onu noć, koja je slijedila iza petka na subotu, kad se je naime poslije pokopa Isusova sa sv. Ivanom i pobožnim ženama vratila u Jeruzalem. U dubokoj žalosti kanoti zakopana razmišljala je ona o tajnama muke i smrti Gospodinove, o djelu otkupljenja roda ljudskoga, o sreći i blaženstvu, koje je pribavio Gospodin odabranicima. Akoprem bijaše i sama u velikoj žalosti, ipak nije propustila u svojoj ljubavi napram posinku Ivanu i drugim ženama, koje su toliko ljubavi Isusu iskazale, da ih utješi. Dapače neki pisci drže, a nalazi se to i u djelu bl. Marije iz Agrede, da je B. D. Marija, znajući u kakovoj je neprilici i strahu sv. Petar, što je triput zatajio Isusa, dala ga potražiti i dozvati, da ga utješi i obećala mu oproštenje. Kao sv. Petra tako je ona i druge apostole tješila i sve Isusove privrženike, koji su radi njegove smrti bili u žalosti.

Kako već spomenusmo, znala je B. D. Marija i čvrsto vjerovala, da će Gospodin uskrsnuti, kako bijaše to prorekao. „*Kao što je Jona bio u trbuhu ribje nemani tri dana i tri noći; tako će biti Sin čovječji u srcu zemlje tri dana i tri noći.*" (Mat. 12. 40.) Tako je rekao Isus

jednom zgodom književnicima i farizejima, kad su tražili od njega kakav znak, da vjeruju u njega. I što se je više približavao treći dan, to je sve veća bila želja Marijina, da opet ugleda svoga Sinka. Neki crkveni učitelji tvrde, da je B. D. Marija svojim molitvama i vrućom željom uskorila čas, da Isus uzme na se tijelo ljudsko. Očekivajući obećanoga Mesiju i vjerujući čvrsto, da će ga Bog poslati, molila je ona vruće Gospodina, neka pošalje onoga, kojega je nakanio poslati. To su činili, kako svjedoči sv. Pismo, pravednici staroga zavjeta, a osobito proroci. Na sličan način se drži, da je ona molitvama i vrućom željom uskorila takodjer čas uskrsnuća Gospodinova. I za to je on već u ranu zoru trećega dana — u nedjelju — uskrsnuo, samo da što prije ispuni vruću želju svoje preljubljene Majke, i da je što prije utješi.

I doista nijetila je B. Djeva tu želju u srcu svojem. Po svoj prilici imala je ona na pameti riječi Psalma 67., u kojem se veli: „*Neka ustane Bog, i neka se rasprše dušmani njegovi, i pobjegnu od lica njegova, koji ga mrze. Kao što nestaje dima, tako neka nestane njih; kao što se tali vosak kod ognja, tako neka izginu bezbožnici od lica Božjega.*“

Eto osvanu treći dan. Što se više približavala zora, to je življe kucalo srce presv. Bogorodice. Istom što je zora na istoku zarudila, dok je još čitav grad počivao u tvrdom snu, začuje ona jak potres i za kratko vrijeme ukaže se njoj Isus i pozdravi ju riječima: „Mir s tobom!“ Majka ugledavši Sina svoga živa u tijelu slavnom, preobraženom, nije od veselja više riječi izgovorila do ovih: „Sinko moj i Gospodine moj!“ Pri tom oćuti u srcu radost, koju ne može čovjek opisati; padne na koljena pred Isusom, kako to i kršćanski slikari rado prikazuju, uzme ljubiti presvete rane na nogama i rukama njegovim, i rastapaše se od rajskog milja i utjehe. Videći ona Isusa kao pobjednika

grijeha, smrti i pakla, još ju većma to obradova, a Gospodin napuni osim toga njezinu dušu novom ljubavi, koja od onda ne prestade napunjaviti njezino presv. srce.

Ali što tu treba opisa! Tko bi to znao riječima ljudskim prikazati, što se je dogodilo kod toga sastanka Isusa s Marijom. Trebalo bi imati pamet i srce kao B. D. Marija. Pa ni onda ne bi to bilo moguće, jer ljudska riječ ne može da ono izrazi, što nadilazi naravni red. I njezinu radost ne može da opiše ljudsko pero. Mogla bi se donekle opisati ona radost, što ju oćutila udova iz Sarepte, kad joj prorok Ilija oživio sinčića. Dalo bi se možda kazati, kako se je veselila majka onoga mladića u gradu Naimu, kojega je Isus uskrisio i živa povratio jedinca sina majci njegovoj. I ona bi se radost dala pojmiti, koju imadoše sestre Marija i Marta, kad im Isus uskrisi brata Lazara. Ali radost Marijinu tko da opiše, kad se ni žalost njezina opisati ne može. A prema veličini žalosti bila je i njezina radost, kako se to zgodno veli u Ps. 93. 19. „*Prema množini bolova mojih u srcu mojem, utjehe tvoje obradovaše dušu moju.*“ U opće to veća bijaše njezina radost, što je presveto srce njezino bilo prikladnije za tako uzvišene osjećaje.

Sv. evandjelje ne spominje ni jednom riječi, da se je Gospodin poslije uskrsnuća svojega ukazao B. D. Mariji. Ono spominje, da se je ukazao pobožnim ženama, Mariji Magdaljeni, Petru, dvojici učenika, koji su putovali u Emaus, apostolima po više put, ali da se je ukazao B. D. Mariji, o tomu nema ni riječi. Kraj sve te šutnje sv. Pisma drži se ipak kao stalno, da se je Gospodin najprije ukazao presvetoj Mariji. Tako vjeruju svi vjernici, tako si u srce usadiše učitelji crkveni, tako uče svi katolički pisci, koji pisahu o toj stvari. To je mnijenje od uvijek u Crkvi i ne može se znati, kad je počelo. To isto uče i crkveni Oci: sv. Ambrozij, sv. Grgur Nazianski, sv. Grgur

Nissenski, sv. Anselmo, sv. Bonaventura, Ruperto i dr. „Vidjela je Marija uskrsnuće Isusovo, i to prva je vidjela i vjerovala“, veli sv. Ambrozij (De Virgin. c. 1. n. 14. Migne T. 16. v. 270.). Ta dakle tvrdnja počiva na pradavnoj, neprekidnoj crkvenoj predaji. Evandjelisti pako nijesu pobilježili ni sve dogodjaje, što ih je Isus učinio, pa tako nijesu pobilježili ni svega, što je Gospodin Majci svojoj učinio. Nije dakle čudo, ako o tom nema spomena u sv. Pismu. A da se je najprije Mariji ukazao, vjerojatno je i radi toga, što je on bolje od sviju sinova znao poštivati svoju majku, i budući da je ona njega na osobiti način ljubila, to se pristojalo, da i on njoj osobitu iskaže ljubav. A i B. D. Marija je na osobit način trpjela s Isusom, pa je pravo, da se ona i na osobit način raduje. Ako se je Gospodin ukazao ženama, pa Mariji Mandaljeni, da ih nagradi za ljubav, što mu one mrtvomu iskazaše, i da ih utješi budući zbog muke i smrti njegove jako žalosne, to je svakako istina, da je tu nagradu i utjehu na prvom mjestu ona zadobila, koja je to najviše zaslužila.

No da ne bi tko mislio, da je B. D. Marija bila medju onim ženama, o kojima sv. evandjelje govori: *„I pošto prodje subota, Marija Mandaljena i Marija Jakobova i Saloma kupiše mirodija, da dodju i da pomažu Isusa“*. (Mark. 16. 1.) Dakako te žene plemenito misle i dobro rade, ali ne imaju žive vjere. One ne vjeruju, da će Isus treći dan uskrsnuti, premda su to proročanstvo jamačno čule, ako ne iz ustiju Spasiteljevih, a ono od drugih; dok je B. D. Marija, u tajnama vjere od samoga Duha svetoga podučena, stalno držala i vjerovala, da će Isus uskrsnuti, i za to nije išla, da pomaže tijelo njegovo, ili da vidi grob. A i općenito je mnijenje Crkve katoličke, da je presv. Bogorodica kod kuće čekala na dolazak miloga Isusa.

*

Časna Marija iz Agrede, pobožna i sveta redovnica, koja je napisala po naputku same sv. Bogorodice život njezin, tvrdi, da su se s Isusom ukazali presv. Djevi Mariji i mnogi sveci u svojim preobraženim, slavnim tjelesima, a medju ovima sv. Josip, Joahim i Ana, sv. Ivan Krstitelj i drugi. Sigurno je ono, što sv. Pismo veli: *„otvoriše se grobovi i ustadoše mnoga tjelesa svetih, koji su usnuli. I izišavši iz grobova po uskrsnuću njegovu dodjoše u sveti grad i pokazaše se mnogima“*. (Mat. 27. 52. i 53.) To se dogodilo treći dan poslije smrti Isusove, u isti dan, kad je Isus uzkrsnuo od mrtvih. Krist naime htjede da imade sudrugova kod uskrsnuća, da mu budu svjedoci. Da je sam uskrsnuo, moglo bi se pomisliti, da je kakova utvara; a kad je sa sobom mnoge druge doveo, koji s njim uskrsnuše, lako mogaše druge osvjedočiti o svojem uskrsnuću, jer je još tolike druge uskrisio. Za te svece, koji s Isusom uskrsnuše, uče najugledniji i najdrevniji sv. Oci, da ne umrješe opet, nego s Isusom i u nebo uzadjoše u vječno naime blaženstvo duše i tijela. Jer da su opet morali umrijeti, kao n. pr. Lazar, ne bi se ukazali samo mnogima, nego svima, kao i onda, kad su prvi put živjeli na svijetu. Oni se ukazaše samo onima, kojima je trebalo potvrditi Kristovo uskrsnuće. Koji su pak to sveci bili osim već napomenutih, toga ne možemo za stalno znati. Vjerojatno je, da su to bili oni, koji su se najvećma odlikovali vjerom i nadom u budućega Mesiju, kao na pr. Abraham, Jakov, David, proroci i t. d.

Kad pomislimo dakle, da se je B. D. Mariji ukazao Isus ne sam nego u sjajnoj pratnji pravednika st. zavjeta; kad pomislimo, da se je Gospodin njoj ukazao u tijelu slavnom, koje je sjalo kao sunce, u tijelu preobraženom, koje nije moglo više patiti nikakovih bolî: onda razumijemo donekle, da je njezina radost u taj čas bila velika, gotovo neizmjerna. Veselila se poradi K r i s t a, jer je kao slavni

pobjednik grijeha, smrti i pakla, ušao u svoju slavu; veselila se poradi nas, jer smo po Kristu otkupljeni; veselila se i poradi toga, jer je uskrsnuće Gospodinovo bilo njoj samoj na osobitu utjehu. I za to sv. Crkva pjeva u vrijeme uskrsno: „Kraljice neba raduj se, aleluja! Jer koga si dostojna bila nosit, aleluja! Uskrsnuo je, kako je rekao, aleluja!“ I kroz cijelo uskrsno vrijeme ori radosna pjesma: aleluja!

Poslije uskrsnuća svoga proboravio je Isus četrdeset dana na zemlji. Da li se je još koji put ukazao majci Mariji? Učenicima svojim ukazao se više put i šnjima razgovarao o kraljevstvu svojem. Zar da onda ne vjerujemo, da se je on više put s majkom sastao i s njom takodjer razgovarao o nebeskom kraljevstvu? Časna duvna Marija iz Agrede u svojem djelu o žiću Matere Božje tvrdi, da je B. D. Marija kroz ovih 40 dana neprestano boravila u onoj kući, gdje se obavila posljednja večera, u društvu s Isusom, s andjelima i s onim svecima, koji su zajedno s Isusom uskrsnuli. Samo katkada bi Gospodin ostavio svoju Majku i ukazao se apostolima, da ih utješi i poduči, a ostalo vrijeme da je neprestano boravio s njom i razgovarao o nebeskim stvarima. Kad bi Gospodin otišao, razgovarala se presv. Djeva sa pravednicima staroga zavjeta, koji su takodjer bili u preobraženom tijelu kao i Isus. Razgovor se njihov vrtio oko slave Božje i uzveličenja njegova. B. D. Marija sastavljala je himne i pjesme, koje su sveci iz njezinih ustiju čuli i onda pjevali u slavu Svevišnjega. Premda je bila ona još u smrtnom tijelu, ali je ipak mudrošću i svetošću natkriljivala i svece i andjele. Njezina je glavna briga bila, da Isusu za ovo vrijeme, dok od ljubavi napram ljudima na zemlji boravi, bude iskazana svaka moguća slava i čast, kao što mu se na nebesima iskazuje neprekidno poklonstvo i hvala. Ona je u tom prednjačila, a pravednici za njom se povodili. U opće ona blagovaonica bilo je nebo na zemlji.

Ovakovi časovi prolaze brzo. Četrdeset dana bilo je za B. D. Mariju kao tren oka. Opisati se ne da ona radost, koju je osjećala razgovarajući se s Isusom, slaveći Boga sa svecima staroga zavjeta: sa svojom majkom sv. Anom, s ocem sv. Joahimom, sa sv. Ivanom Krstiteljem, sa svojim zaručnikom sv. Josipom, s patrijarsima Abrahamom, Jakobom, s prorocima Mojsijem, Davidom, Izaijom i t. d. I sama svetica Marija iz Agrede tuži se, da ne može ljudskom riječi izraziti onu istinu, koju je upoznala, niti dogodjaje onako opisati, kakvi u istinu jesu. Ali i ove vijesti, kakove jesu da jesu, neka nešto barem doprinesu k slavi i k poštovanju presv. Bogorodice.

Boraveći B. D. Marija u ovo vrijeme s Isusom, nije u svojoj sreći zaboravila na djecu svoju — na ljude. Molila je ona jamačno u Isusa milost za nas, za buduću Crkvu, za svojega Ivana, za sv. Petra kao glavara Crkve i za sve ostale vjerne. A pravednici staroga zavjeta upoznali su u to vrijeme svetost i pravednost, veličinu i dostojanstvo, mudrost i moć Matere Božje; razumjeli su proročanstva i sve likove staroga zavjeta, koji predstavljahu B. D. Mariju, te prema toj spoznaji iskazivali počast i poklon kraljici andjela i svetaca, kako to ide tako uzvišenu osobu.

Poglavlje trideset četvrto.

Marija vidi Isusa gdje uzilazi na nebesa.

Pošto je Gospodin dovoljno poučio učenike svoje o kraljevstvu nebeskom i pripravio ih za dolazak Duha svetoga, približilo se medjutim vrijeme, da se od njih odijeli i ode k Ocu. No on je odlučio, da se svečano rastane od svojih vjernih. On im je naznačio i mjesto i vrijeme, gdje i kad će se zadnji put vidjeti. Učenici naravno javiše to i drugim privrženicima Isusovim i znancima, kao i onima, koji ga poslije uskrsnuća jošte ne bjehu vidjeli. I tako se skupilo onoga dana oko sto dvadeset osoba na naznačenomu mjestu. Bilo je to četrdeseti dan poslije slavnoga uskrsnuća, kao što se svake godine svečano slavi taj radosni dogodjaj na blagdan Spasova. Mjesto pak bilo je maslinovo brdo. Na tom je mjestu Gospodin mnogu noć probdio u molitvi; blizu toga brda leži onaj vrt — Getsemani — gdje je započeo Isus svoju gorku muku; ondje je pretrpio smrtnu stisku, ondje ga je Juda izdao, ondje ga sluge uhvatili i svezali, te napokon odveli pred sud. Dolikovalo je dakle, da na onom mjestu slavno uzidje na nebo, gdje je počeo svoju muku, jer je trebalo da Isus trpi i tako unidje u slavu svoju.

Na tom mjestu sakupiše se apostoli i učenici Gospodinovi i, kako već spomenusmo, drugi privrženici i znanci. Bila je ondje i B. D. Marija i druge pobožne žene O kako je ona željno očekivala taj dan! Kako je silno željela,

da vidi Sina svoga, gdje slavodobitno uzilazi k Ocu svojemu na nebesa! I kad se penjala na brijeg, kako je negdje u srcu ćutjela veliku radost!

A kad je Gospodin došao u sredinu medju svoje učenike, padoše oni ničice i pokloniše mu se. Neki izmedju prisutnih, koji ga nijesu vidjeli poslije uskrsnuća, nijesu ga ni prepoznali. Moguće za to, jer Gospodin nije odmah stupio medju nje, nego se iznajprije pokazao podaleko, a onda se približavao k svojima. I za apostole veli sv. Pismo, da nijesu odmah povjerovali, kad im se je prvi put ukazao Isus, već su mislili, da vide duha. Nije dakle čudo, da su i drugi s prvine podvojili. Dakako to ne vrijedi za B. D. Mariju, koja je svoga Sina odmah prepoznala i obradovala mu se.

Pošto se Gospodin približio k svojim učenicima, reče im one znamenite riječi: *„Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Idite dakle i naučajte sve narode, krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha svetoga. Učeći ih, da sve drže, što god sam vam zapovijedao, i eto ja sam s vama po sve dane do svršetka svijeta“.* (Mat. 28. 18—20.) Te su riječi silno djelovale na njezinu dušu, jer ih je govorio kao Bog, kojemu su podvrgnuti svi narodi, i jer je tim riječima izrekao, da on odilazeći k Ocu ostaje ipak u svojoj Crkvi od ljubavi napram ljudskom rodu. Pa kad je zadnji put pogledao na zemlju, koja se imade preporoditi, čim primi njegovo sv. evandjelje, pogleda još jednom na svoju premilu Majku, na apostole i učenike, koji će mu biti svjedoci, podigne ruke svoje i blagoslovi ih, na što oni svi klekoše. I u isto vrijeme, kad ih blagoslivaše, poče se dizati u vis, te polagano sve više i više udaljivati se od zemlje. Lice Isusovo postajalo sve sjajnije, a oko njega se savi svjetao oblak, koji za kratko vrijeme ote njega iz vidika onih, koji bijahu na gori. Dok su oni za njim

prema nebu gledali, eto dva andjela u bijelom odijelu stadoše kod njih i rekoše: *„Galilejci, što ste stali gledajući u nebo? Ovaj Isus, koji bi uzet od vas u nebo, ovako će doći, kao što ga vidjeste ići u nebo“*. (Dj. Ap. 1. 11.).

Što je B. D. Marija u taj čas mislila, teško je reći. Udivljenje, radost i poklonstvo moglo je za onda napunjati njezino srce. Udivljenje nad prizorom neočekivanim, svečanim; radost poradi slavlja, s kojim je otišao s ovoga svijeta; poklonstvo, jer je tom zgodom pokazao svoje božansko veličanstvo i moć. Nakon što je prvi dojam toga nenatkriljivog prizora dušom njezinom prošao, zadubi se ona u misli. Ona znade najbolje od sviju ljudi život Isusov. Od prvoga trenutka, kad joj je andjeo navijestio, da će začeti Sina Božjega, pa eto do zadnjega časa mogla si je predočiti cio život njegov. Začela ga je na način vrhunaravni krjepošću Duha svetoga; i eto sada povratio se k Ocu na način vrhunaravni. Ona je njegova majka; majka ne kralja zemaljskoga, nego gospodara neba i zemlje. Ne vidi doduše ona njega, gdje sjeda na prijestolje oca svojega Davida u Jeruzalemu; ali ga vidi, gdje unilazi u slavu Oca svoga nebeskoga, da sjedne njemu s desne strane. On je neizrečeno mnogo trpio i ona s njim; *„u svoje je došao, a njegovi ga ne primiše“*. (Iv. 1. 11.). Sada je sve to prošlo. Sada ulazi on u nebo, a mjesto vremenite sramote i rugla slijedi stanje vječne slave. Nekoč su farizeji od njega iskali „znak na nebu“; eto im znaka, mislila ona u sebi, sad su mogli vidjeti i vjerovati. Židovi su mu se rugali, što tobož ne može da s križa sadje; no on je učinio više: on je ustao iz groba i uzašao na nebo. Meni je bilo rečeno: „Blagoslovena ti medju ženama i blagosloven plod utrobe tvoje“. To se eto danas ispunja u punoj mjeri. Meni jest doduše probo mač dušu, ali je i radost napunila srce

moje. Bol je trajala neko vrijeme, a radost će trajati u vijeke. Čovječja narav, koju je od mene uzeo, sada je u nebu. Onamo će on i mene pozvati, da budem ondje, gdje je on.

Takove i slične misli mogle su se radjati u duši Marijinoj, a iz sv. Pisma doznajemo, da su B. D. Marija, apostoli i učenici i ostali poklonivši se još jednom Gospodinu svojem i Bogu svojem, vratili se s velikom *„radosti u Jeruzalem s gore, koja se zove maslinova, i koja je blizu Jeruzalema jedan subotni dan hoda. I kad unidjoše* (u grad) *popeše se u sobu, gdje se nastaniše*, (i to) *Petar i Ivan, Jakob i Andrija, Filip i Toma, Bartolomej i Matej, Jakob Alfejev i Simon Zelot i Juda Jakovljev. Ovi svi jednodušno bijahu ustrajni u molitvi sa ženama i s Marijom materom Isusovom i s braćom njegovom“*. (Luk. 24. 52. i Dj. Ap. 1. 12—14.).

Iz ovih riječi sv. Luke razabiremo, da je B. D. Marija iza uzašašća Gospodinova na nebo nadomješćavala Isusa Krista. Ona je bila uvijek zajedno s apostolima, sa pobožnim ženama i s učenicima, koje je društvo sačinjavalo tada Crkvu Kristovu. Kao Mati Božja najuglednija od svih, a po svetosti, mudrosti i ljubavi najsvetija, najmudrija i najmoćnija od svih, bila je srce onoga društvanca, glava i učiteljica prvih članova Crkve Božje. Ona je najbolje od sviju poznavala Isusa, najjasnije razumijevala tajne njegova života od prvoga časa utjelovljenja pa sve do uzašašća na nebo i najvjernije znala pripovijedati podučavajući apostole i učenike Gospodinove. I što god je napisano u sv. Pismu o narodjenju Isusovom i o drugim dogodjajima iz mladosti njegove, izvor je u B. D. Mariji. Onom moći, kojom ju obogatio Otac nebeski, onom mudrošću, kojom ju napunio Bog Sin, onom vatrom ljubavi, kojom ju rasplamtio Duh sveti, sakupljala je ona oko sebe svoju djecu od Isusa njoj ostavljenu, podučavala ih

i tješila, načinila od njih muževe, koji su bili zavrijedili postati temelj i stupovi one duhovne zgrade, koja je Crkva katolička.

Tako je B. D. Marija u to vrijeme, kad se radjala Crkva Kristova, sjala poput blagoga mjeseca, dok je sunce pravde zašlo za svjetle oblake visokog neba.

Kad si predstavimo ono društvance, što je sakupljeno sjedjelo u blagovaonici, nalazimo sve, što spada na Crkvu katoličku. Tu je bio Papa — sv. Petar, tu biskupi — apostoli, tu svećenici — učenici, tu svjetovnjaci — ostali vjernici muškoga i ženskoga spola, tu nauk Isusov, tu sv. sakramenti, sv. misa i — Marija mati Isusova. I ona spada u Crkvu Kristovu. I za to nije ono prava Crkva Isusova, u kojoj se ne poštiva B. D. Marija. Kult Marijin spada medju bitne dijelove bogoštovlja katoličkog. Ne da se pomisliti štovanje, vjera i ljubav u Isusa, a da ne štujemo, ne vjerujemo i ne ljubimo njegove presv. Majke. Marija i Crkva katolička dvije su nerazdjelive stvari. Poštujmo dakle od srca presv. Bogorodicu i hvalimo Bogu, što smo vjerni i odani sinovi katoličke Crkve

Poglavlje trideset peto.

Marija prima Duha svetoga.

Kad je Gospodin, prije nego će uzaći na nebo, dao nalog svojim apostolima, neka propovijedaju njegovo evandjelje po cijelom svijetu, dao im je i tu zapovijed, da prije ne odilaze iz Jeruzalema, nego li prime Duha svetoga, koji će ih krijepiti u izvršivanju njihove uzvišene zadaće. *„I gle, ja ću poslati obećanje Oca mojega na vas; a vi ostanite u gradu jeruzalemskom, dok se ne obučete u silu s visine“*. (Luk. 24. 49.) Pokoravajući se apostoli toj zapovijedi Isusovoj sabraše se u onoj istoj blagovaonici, u kojoj je Isus blagovao vazmeno janje i naredio presveti oltarski Sakramenat, i tude zajedno sa B. D. Marijom, s učenicima i ostalim vjernicima — njih sto dvadeset na broju — jednodušno ustrajaše u molitvi očekujući dolazak Duha svetoga. — U to vrijeme digne se Petar kao prvak apostolâ i predloži cijelomu zboru, neka bi se na mjesto Jude Iskariota izdajice odabrao drugi, koji će, poznavajući Isusa od dana, kad ga je Ivan u Jordanu krstio, pa sve do dana, kad je na nebo uzašao, biti zajedno s njima svjedokom uskrsnuća njegova. *„I postaviše dvojicu, i to Josipa, koji se zvaše Barzaba, a pridjevak mu bijaše Just, i Matiju. Na to pomolivši se rekoše: Ti Gospodine, koji poznaješ srca sviju, pokaži, kojega si od ove dvojice izabrao, da zauzme mjesto ove*

službe i apostolsku službu, koju je izgubio Juda, da ode na mjesto svoje. I baciše kocke za njih, i pade kocka na Matiju, i primiše ga medju jedanaest apostola". (Dj. Ap. 1. 23. do 26.) Ako i nije pri tom izboru sudjelovala B. D. Marija, to svakako smijemo tvrditi, da su se apostoli napose s njom posavjetovali glede one dvojice, koji bjehu predloženi za izbor. A sigurno možemo ustvrditi, da je ona svojom molitvom isprosila, te se je u brzo očitovala volja Božja i sretno obavio izbor.

Medjutim osvanuo dan, — bio je to pedeseti poslije uskrsnuća, a deseti poslije uzašašća — kad se imalo ispuniti obećanje Kristovo, da će poslati Duha svetoga. Apostoli i višeput spomenute osobe bijahu zajedno u blagovaonici, „*kad u jedan put nastade huka s neba kao duhanje silnoga vjetra i napuni svu kuću, gdje sjedjahu oni. I pokazaše im se razdijeljeni jezici kao ognjeni i sjede po jedan na svakoga od njih. I napuniše se svi Duha svetoga i stadoše govoriti različitim jezicima, kao što im Duh sveti davaše te govorahu*". (Dj. Ap. 2. 2—4.) Ako je taj dogodjaj probudio u srcu sviju vanrednu radost i zadovoljstvo, to je na osobit način obradovao B. D. Mariju, kad je vidjela to veličanstveno djelo Božje. Njezina je duša puna utjehe, njezin se duh na novo obradova u Bogu Spasitelju njezinom, srce njezino bukti od goruće ljubavi i oduševljenja za Boga. Ona se iz nova napuni Duhom svetim, i postade još savršenija u mudrosti i znanju božanskih tajnî, u strpljivosti i nadi, i u svim vrlinama. Mi možemo dapače ustvrditi, da je Duh sveti ovom zgodom svoje remek-djelo — B. D. Mariju — svim onim krasotama nebeske milosti naresio, koje ne može natkriliti milost, kojom su bile tečajem vijekova uresene čiste duše svetaca i svetica Božjih. Kao što bijaše ona blagoslovena medju ženama t. j. nad svima, tako bijaše i gledom na puninu darova Duha svetoga prva. Njezinu

dušu napunjala je tada neizrečena sreća, utjeha, mir i blaženstvo. Ona je na sebi osjećala djelo Božje, koje natkriljuje sve blago ovoga svijeta, kraljevstva i krune. „Veliča duša moja Gospoda", govorila je negdje i opetovala svoju pjesmu, „i obradova se duh moj u Bogu, Spasu mojem. Eto, ponizne uzvisuje on, gladne napunja dobara, a bogate otpušta prazne. — To je po drugi put, što se nad nju spustila krjepost Duha svetoga. Prvi put je to bilo, kad je Sin Božji postao čovjekom, a sada po drugi put, kad je čovjek postao djetetom Božjim.

Radovala se je B. D. Marija, kad je vidjela, da se Duh sveti nad nju ponovno izlio. No radovala se ona i poradi toga, što se je krjepost Duha svetoga izlila nad apostole i nad ostale učenike, te počela odmah očitovati se. Svi prisutni naime, čim se napuniše Duha svetoga, počeše u sav glas, s neopisivim veseljem i s oduševljenjem ispovijedati vjeru u Krista, očitovati svoju ljubav napram njemu i hvale Bogu davati iz dubljine srdaca svojih. B. D. Marija poznavala je dobro apostole i učenike Isusove. To su bili većinom Galilejci priprosta roda, koji nijesu škole polazili. A sada eto vidi ih, da su puni mudrosti i da razumijevaju sv. Pismo i proročanstva; da su postali učeni i nadareni darom jezikâ, da znadu govoriti i propovijedati s velikim osvjedočenjem; da su moćni postali i dobili dar čudesa tvoriti; da su postali pripravni svjedočiti za Isusa pa ma morali i umrijeti za to. Kolike li promjene! Od neukih postadoše u jedan mah učeni, od strašivih odvažni, od nesavršenih sveti, u opće sposobni, da vrše svoju uzvišenu apostolsku službu. To je snaga i moć Duha svetoga!

Čim se je pročulo u gradu Jeruzalemu, što se dogodi u onoj kući, gdje bijahu apostoli, sabra se silan narod, da vidi to čudo. Bilo je pak onih svečanih dana u Jeruzalemu Židova iz svih krajeva svijeta: bilo ih je

iz Partske, Medske, Elamitske, iz Mezopotamije, Judeje, Kapadokije, iz Ponta, iz Azije, iz Frigije, Pamfilije, Egipta, Libije i iz krajeva oko Cirene; bilo je pridošlih iz Rima, sa Krete i iz Arapske. Ovi svi zapanjiše se i smetoše se, kad čuše, da apostoli znadu govoriti njihovim jezikom. *„I divljahu se svi i ne mogahu se načuditi; govoreći jedan drugomu: Nijesu li ovo Galilejci svi što govore? Pa kako mi čujemo svaki svoj jezik, u kojem smo se rodili?“* (Dj. Ap. 2. 7 i 8.) Kad je sve to vidjela B. D. Marija, radovala se tomu, što se ovako očituju djela Božja. Dakako bilo ih je u tom mnoštvu, koji se podsmijevahu govoreći: *„Nakitili su se mošta“*, to jest drugim riječima: pijani su. Ali kad na to ustade sv. Petar, kao glavar apostolski, te poče propovijedati sakupljenomu narodu o Kristu, povjerovaše mu i pokrstiše se onaj dan tri tisuće ljudi i postadoše kršćani. Oh, koliko je to godilo i obradovalo Mariju, kad i te tri tisuće po sv. krštenju primiše Duha svetoga!

Došavši ovako u pripovijedanju života Marijina do toga časa, kada je primila Duha svetoga, došli smo do vrhunca, do najsjajnije točke u njezinom životu na ovom svijetu. Kakovo je koje glazbilo, kakove glasove daje, je je li čemu vrijedno, najbolje se vidi onda, kada ga vještak uzme u ruke. Tako se može najbolje saznati, za kako uzvišene i velike stvari je sposobna koja duša, ako ju Bog Duh sveti kano ti u svoje ruke uzme i počne s njom djelovati. Duša čovječja onda živi i djeluje, kad ju giba Bog, Duh Božji. To je njezin život. I za to ona duša, koja nije primila Duha svetoga, ili ga je izagnala, životari doduše životom niskim, životinjskim, čovjeka nedostojnim, ali pravim, višim duševnim životom ne živi. Ljudi su djeca Božja; svoje porjetlo imadu od Boga. Tko svoje porjetlo od drugud, a ne od Boga hoće da ima, taj nije prâvo dijete Božje. Duša ljudska ako i na-

ginje na zlo, ipak je sposobna za milosti i darove Duha svetoga i, kad ih primi, osjeća se zadovoljnom i sretnom. Duša Duhom svetim nadahnuta živi život pun mira i radosti duševne, o kakovoj svijet ni slutiti ne može, a kamo li je dati. I koja duša tu slatkost okusi, jamačno ju zavoli, želi i traži. Traži je i ti, pa ćeš dobiti. Sa svim silama nastoj, da zadobiješ milost i darove Duha svetoga.

Nego na jedno nemoj zaboraviti. Utjeha i mir, što ju Duh sveti duši podaje, s kojim je sjedinjena, nije na ovom svijetu mir i utjeha neprekidna i nepomućena. — Često naime pošalje Bog i ovakovoj duši tugu, pečal, nemir. Dapače dogadja se, da po cijele tjedne i mjesece osjeća duša neku prazninu, strah da ju je Bog zapustio, neprestani nemir, za koji nema na svijetu lijeka. Tu onda ne pomažu ni molitve, ni sv. sakramenti, već ovisi jedino o volji Božjoj, kako dugo on hoće, da duša pati. To Bog dragi pripušta, da duša postane čišća, svetija i stalnija. Duša treba da Boga ljubi i u toj ljubavi ustraje i onda, kad joj se čini, da je zapuštena i da nju Bog ne ljubi. Ako duša Boga ljubi samo zato, što osjeća utjehu i mir, onda pokazuje, da ljubi većma sebe i svoje dobro nego Boga; dok ona duša, koja i u nevolji Boga ustrajno ljubi, pokazuje, da ljubi njega, koji je najveće i najsavršenije dobro i onda, kad duša pati i kad se od milja rastapa.

Znaj dobro, da nema na svijetu bolje ni sladje ni uzvišenije stvari, van Boga ljubiti i njemu jedinomu služiti. Jedno s drugim ide zajedno: Boga ljubiti i njemu služiti. Duša, koja je puna Duha svetoga, ne ljubi samo, nego i radi. Kad je nad apostole sašao Duh sveti, odmah se podiže sv. Petar i stade propovijedati o Raspetomu, o oprošćenju grijeha i o Isusovom uskrsnuću. A kad su oni prvi kršćani primili sv. krst i Duha svetoga, odmah se promijeniše u druge ljude i počeše živjeti i raditi prema onom, što su vjerovali.

Tko rado čita nabožne knjige, rado opći s pobožnim osobama, dugo u crkvi moli, ali svojih domaćih posala ne obavlja, ne brine se za svoju obitelj, nema ljubavi za siromahe, za bolesne ne mari, a po gotovo ako tko sebe smatra svecem i Božjim izabranikom, dok svaku riječ i i najmanji prigovor za uvrjedu smatra; taj po svoj prilici nema Duha svetoga, nego taj sebe i druge zavarava, jer njegov vanjski život odaje rasulo nutarnjega života. Tko imade Duha svetoga, taj donosi takodjer rod Duha svetoga. A to je ljubav, radost, mir, strpljivost, blagost, dobrota, krotkost, vjernost, čednost, čistoća i druge vrline.

O koliko ih imade, koji su primili Duha svetoga na sv. krstu, na potvrdi, u presv. pričesti, ali su ga izgubili. Čuvaj to blago i ne daj, da ti ga tko otme. To se redovito ne gubi na jedan put, već malo po malo. Što se tko više podaje svijetu, nasladama tjelesnim, to se sve više udaljuje od Duha Božjega. Za to treba sa svom revnošću boriti se protiv napasti, svladavati svoju mlitavost i svaki dan molitvom isprašati si novu pomoć i novu milost. „*Čuvaj što imaš, da nitko ne preotme tvoje krune*“, opominje Gospodin u knjizi Otkrivenja. (Otkr. 3. 11.)

Poglavlje trideset šesto.

Marija pod konac svojega života.

Osim riječi, koje nam ostavi zabilježene sv. evandjelist Luka u Djelima Apostolskim: *„Svi ovi* (naime apostoli i učenici) ***bili su jednoga duha i ustrajali su u molitvi sa ženama i s Marijom, materom Isusovom, i s braćom njegovom"***, (Dj. Ap. 1. 14.) sv. Pismo ne spominje više ni riječi o Mariji iz onoga vremena, koje je proteklo izmedju uzašašća Gospodinova na nebo i smrti Marijine. Tko bi dakle želio, bilo s kojega god razloga, da saznade sve točno, što se je poslije uzašašća Gospodinova dogodilo s presv. Materom Božjom, to bi mu moralo biti od Boga samoga objavljeno. O životu B. D. Marije nije nam ostavio ni sv. Ivan ni koji drugi apostol nikakove vijesti napisane, koji bi jedini mogli biti najvjerodostojniji svjedoci toga. Ono pak malo, što doznajemo o B. D. Mariji iz te dobe, doznajemo po predaji, koju nam zabilježiše sv. Oci i crkveni pisci.

Ponajprije možemo kao za izvjesno držati, da je B. D. Marija pozorno pratila sve dogodjaje, što su se ticali kraljevstva Kristova na zemlji, da je vijesti o tim dogodjajima dobivala i pamtila. Prema tim vijestima mijenjalo se njezino srce u toliko, što je sad osjećala radost, a sad žalost. Što su apostoli bez straha i odvažno propovijedali Raspetoga, te svoje propovijedanje potvrdjivali

čudesima; što se je množio broj vjernih i neprestano rasao: to je jamačno radovalo B. D. Mariju. No neprijatelji Kristovi nisu takodjer mirovali, nego su počeli kršćane progoniti. Sv. Petar i Ivan bješe šibani, sv. Stjepan kamenovan, sv. Jakobu odrubljena glava. Klevete i hule nisu prestale ni poslije smrti Isusove; a novi bijesni protivnik pokazao se u osobi Saula, mladoga i vatrenoga privrženika židovstva. On je iz kuća vukao muško i žensko u zatvor jedino za to, što su bili pristaše Isusove vjere. Sve je to opet peklo i žalostilo srce presv. D. Marije, kad god bi takova što vidjela ili čula.

No kraj svega napora od strane Kristovih protivnika i kraj svega progonstva širila se je vjera Kristova i sve dublji korjen zahvaćala. Petra i Ivana dalo je doduše visoko vijeće židovsko bičevati, i zabranilo im, da ne smiju više propovijedati Krista; ali su se oni veselili, što su imali zgodu da nešto pretrpe za Krista, pa su onda još s većim oduševljenjem i pred samim vijećem i pred narodom svjedočili za Gospodina svoga. Stjepan je doduše umro pod mogilom kamenja, ali on je umirući vidio nebo otvoreno i Isusa, gdje stoji ob desnu Oca pripravan pomoći svakomu, koji njega radi što trpi. Sv. Jakobu bila je glava mačem odrubljena, pa i sv. Petar je imao isto tako umrijeti; ali je andjeo Gospodnji došao i kroz četverostruku stražu izveo ga iz tamnice na veliko začudjenje sviju. Saul je bijesnio protiv kršćana; ali glas s neba pretvori ga u tili čas u oduševljena apostola. Veliko je progonstvo u Jeruzalemu prisililo mnogo kršćana na bijeg; ali upravo tim se je vjera Kristova raširila po cijeloj zemlji. Židovi nijesu htjeli podnipošto da prime vjere Kristove, pa je za to i nauk Isusov dopro medju pogane. Prvi od pogana bio je rimski stotnik Kornelije, koji je primio sv. kršćenje i Duha svetoga. Za malo pa je broj kršćana medju poganima bio veći, nego

li medju Židovima. Svi ti dogodjaji i bezbroj njima sličnih radošću su napunjali srce Marijino. Ona je na svemu tomu iz dna duše Bogu zahvaljivala, po gotovo ako uzmemo, kako uče crkveni pisci, da se je sve to dogodilo na prošnju B. D. Marije, koje zagovoru imade se pripisati sav taj uspjeh.

Kao što je Isus viseći na križu predao Majku svoju učeniku ljubimcu Ivanu, tako je i on tu posljednju volju učitelja svoga i izvršio. Od onoga vremena uze nju sv. Ivan k sebi. Nedvojbeno je dakle, da je B. D. Marija odsele boravila uz svojega posinka Ivana, i to barem s prvine u Jeruzalemu, dok se nijesu naime apostoli razišli po svijetu. Da je taj sretni posinak Matere Božje u društvu s njom neizmjerno napredovao u svetosti, vjeri, ljubavi i savršenstvu, ne treba ni spominjati.

Još manje možemo s izvjesnošću tvrditi, kakovo je bilo zanimanje presv. Bogorodice u to vrijeme. Nešto možemo doznati iz onih riječi, koje nam zabilježio sv. Luka o prvim kršćanima. „*Bili su,* veli, *ustrajni u nauci apostola, u zajednici i u lomljenju hljeba i u molitvama... I svi koji vjerovaše bijahu zajedno i imahu sve zajedničko. Tečevinu i imanje prodavahu i razdavahu svima, kao što tko trebaše. Svaki dan ostajali bi jednodušno u hramu, lomili hljeb i po kućama, i uzimali hranu u radosti i iskrenosti srca, hvaleći Boga i sav ih svijet imaše rado*". (Dj. Ap. 2. 42—47.) A na drugom mjestu veli: „*U naroda, koji vjerova, bješe jedno srce i jedna duša*". (Dj. Ap. 4. 32.) Slušati nauk, koji su apostoli propovijedali, lomiti hljeb t. j. primati presv. pričest i moliti bilo je zanimanje prvih kršćana. Bez dvojbe bijaše to i B. D. Mariji najmilija zabava. I ona je slušala propovijedanje apostola, ali moleći se Bogu za uspjeh i davajući dobar primjer drugim kršćanima, a ne da se utvrdi u vjeri i da bude podučena, kad je ona sama kraljica apostola i od sviju u vjeri stalnija i od sviju mudrija.

Najmilija svakako bijaše njoj sv. Pričest. Svaki dan ju je primala i svaki dan se je s Isusom sjedinjivala. O tko da opiše njezinu pobožnost, ljubav, radost i blaženstvo!

Molila je napokon ona i razmišljala o tajnama iz života Isusova, napose o tajnama njegove gorke muke. Sama presv. Bogorodica, kad se je jednom ukazala sv. Brigiti, izvolila joj je objaviti, da je svaki dan križni put obavila. Od kuće, u kojoj je Isus naredio presv. olt. Sakramenat, išla bi do kuće Kajfine; odanle do sudnice Pilatove, od Pilata do Kalvarije, od Kalvarije do groba, a od groba išla bi svaki put molit u hram. Iz hrama pošla bi opet kroz zlatna vrata preko potoka Cedrona u vrt Getsemani, gdje se je Isus krvavim znojem znojio, a zatim malo podalje na goru, na kojoj je uzašao na nebesa, i napokon vratila bi se kući na Sion. To je bio put, na kojem je ona svaki dan u pamet si dozivala gorku muku Isusovu i njemu hvalila na velikoj dobroti, što je na ovaj način spasio rod ljudski.

U ono vrijeme poslije uzašašća Isusova na nebo bila B. D. Marija srce cijele općine. Svatko je želio od prvih kršćana, da vidi Majku Isusovu; i što se je dalje širila Crkva, to je sve više kršćana, kako svjedoče medju ostalima sv. Justin mučenik i sv. Dionizije Areopagit, hodočastilo u Jeruzalem, da vide i da se poklone Materi Božjoj. Imade i dan danas slikâ, koje se većinom čuvaju u Rimu u tamošnjim crkvama, i za koje starinska predaja veli, da ih je naslikao sv. Luka, koji je bio po zanimanju i slikar. Te slike nam svjedoče o krasoti B. D. Marije, napose kako je njezin pogled mio i ljubezan, te nam je lako vjerovati, što takodjer iz predaje doznajemo, da je presv. Bogorodica svojim pogledom znala predobiti svako srce za Boga i obratiti najokorjelijega grješnika. U opće za stalno se može reći, da je B. D. Marija, bila ona

ovdje ili ondje, mnogo doprinijela svojim životom i primjerima, da se sve većma razgrani i što bolje utvrdi vjera Kristova.

Da li je B. D. Marija cijelo vrijeme do smrti svoje proživjela u Jeruzalemu, ne znamo za stalno, jer se u tom pitanju razilaze mnijenja pisaca. Vjerojatnije bit će mnijenje, da je presv. Bogorodica živjela neko vrijeme u Efezu u Maloj Aziji. U tom je gradu naime bio sv. Ivan biskup, pa se ne može uzeti, da ju je on ostavio i tako prekršio posljednju volju Isusovu. Istom kad je kratko vrijeme pred smrt izrazila želju, da još jednom vidi svetu zemlju, otputila se B. D. Marija na prijašnje svoje obitavalište i povratila se u Jeruzalem. U gradu Efezu bila je sagradjena prva crkva u čast B. D. Marije; u toj je crkvi poslije, i to god. 431. obdržavan općeniti crkveni sabor, u kojem je odsudjena kriva nauka Nestorijeva, koji je učio, da se B. D. Marija nema zvati Bogorodicom, već Kristorodicom. A to je dokazom, da je u tom gradu štovanje B. D. Marije bilo veće i općenitije. Smijemo pak naslućivati, da je razlog tomu štovanju upravo to bio, što je B. D. Marija boravila u Efezu. Pa i najnovija arheološka istraživanja izniješe na vidjelo, da se jošte nalaze tragovi one kućice, u kojoj je po starodrevnoj predaji obitavala B. D. Marija, kad je u Efezu boravila.

Bilo medjutim kako mu drago, kad je B. D. Marija, živući lijep niz godina poslije uzašašća Gospodinova na nebo, riječima i primjerom već dovršila svoj apostolat, i na sebi pokazala živi uzor sviju vrlina, što ih je Isus učio i svijetu pokazao, nije preostalo drugo, van da ju on pozove k sebi u slavu. I ona je jamačno željno očekivala taj čas, kao što je i Isus Gospodin želio, da ju pozove na vječnu nagradu.

Sv. Ivan unidje dakle s presv. Materom Božjom opet u ladju i proveze se pokraj onih krasnolikih obala i mno-

gobrojnih ostrva u egejskom moru do Jope. Odavle nastaviše put u Jeruzalem. Možemo si misliti, kako je drago bilo cijeloj općini jeruzalemskoj, a osobito sv. Jakobu, biskupu onoga grada, kad su opet u svojoj sredini vidjeli B. D. Mariju. Opet nam je nepoznato, koliko je vremena po drugi put u Jeruzalemu proživjela i koje je godine umrla.

Živjela je B. Djeva na zemlji, ali joj je srce i misao bila u nebu. Na nebeske je stvari mislila i, budući da je nebeske stvari skroz i skroz dobro poznavala, to ih je i svim srcem želila i za njima težila, naročito gorila je u njezinom srcu želja, da bude s Isusom. Tko da pojmi veličinu te njezine želje, silu i jakost njezinu! Ljubav se prispodablja obično vatri ili ognju. I doista čudnovata je njezina moć. Ne trpi nikakove zapreke pred sobom. Ili ugasne ili se digne u vis. Ako je u zemlji zatvorena, strahovitom silom provaljuje van, kao što pokazuju vulkani; ako je u željezu, probije si i odanle put, što pokazuje ubojito oružje svake vrsti. Sve čega se dohvati, u sebe pretvara, dok ga ne uništi. Takova je moć ognja. Slična je moć ljubavi Božje. Što se većma približavala ura, da se s Isusom sjedini, to ju je silnije privlačivala sila ljubavi Božje, to je sve željnije ona i sama čeznula za nebom i Bogom. *„Tko će mi dati krila kao u golubice, da poletim i da se smirim?“* (Ps. 54. 7) govorila je ona i uzdisala za Gospodinom svojim, dok nije od te želje preminula, kako će se pripovijedati u slijedećem poglavlju.

Poglavlje trideset sedmo.

Marijino preminuće.

Bez ikakove dvojbe treba da držimo, da je B. D. Marija umrla pravom smrću. Tako misli danas vaskolika Crkva. Tako uče sv. Oci, i to najznamenitiji i najdavniji. Kad je sam Isus umro, dolikovalo je, da i Majka njegova bude u tom Sinu slična. Smrt Marijina je takodjer dokaz, da je ona imala obično ljudsko tijelo, a ne, kako su neki krivovjerci mislili, da je imala nebesko ili nekakovo tobož andjeosko tijelo. Ne, bilo je u nje pravo ljudsko tijelo, koje je smrti podvrženo bilo. Niti sadržaje smrt u sebi kakovo nesavršenstvo, koje ne bi dolikovalo Materi Božjoj. Ne, smrt je kazna; pa ako nevin čovjek Boga radi pretrpi kakovu kaznu, može si steći veliku zaslugu pred Bogom i umnoženje milosti. Za to se i veli u sv. Pismu, da je *„smrt svetih dragocjena u očima Božjim"*. (Ps. 115. 5.) Nema dakle razloga da podvojimo, je li nije li umrla B. D. Marija, jer u tomu nema zla, to manje, što je, kako već spomenusmo, umro i sam Isus.

Drugo je pitanje, kako je umrla? Da li je naime od kakove bolesti, možda i dugotrajne, obolila i onda umrla; ili je od staračke slabosti preminula, ili nije bilo nikakova naravnog razloga smrti. Čini se, da je ovo drugo istina. Tako uči i sv. Bernardo, da je bolest, od koje umrije Marija, bila vatra ljubavi Božje, s koje bi bilo nje već davna nestalo s ovoga svijeta, da nije Bog drugačije hotio.

Pa to je način smrti uzvišeniji i zato za Mariju prikladniji poradi nevinosti i čistoće njezine. Nije dakle bilo u nje tjelesne bolesti, radi koje bi uslijedila smrt; nije bilo u nje ni staračke slabosti; već je silna ljubav i goruća želja za Isusom bila najbliži uzrok njezinog preminuća. Može se naime dogoditi, da od žestokoga čuvstva i silne napetosti duha oslabi tijelo, da sile tjelesne malo po malo popuste, dok tijelo sasvim ne smalakše, tako da duša ne može više s njim spojena ostati. Pa ako imademo pred očima, da se tu radi o prečistoj i bezgrješnoj Djevici, o presvetoj Bogorodici, o najsretnijoj i najžalosnijoj majci, o blagoslovenoj medju ženama, onda moramo uzeti, da ona nije svršila kao obične žene, nego da je i njezina smrt slavna i dična. Pa u tom smislu i govore starinske predaje.

Iznajprije doznajemo, da je njoj andjeo iz neba dojavio uru i čas, kad će se preseliti s ovoga svijeta u naručaj Sina svoga. Tu je milost Bog dragi, kako čitamo u životu svetaca, mnogim odabranim dušama iskazao, da im je prorekao dan, uru i čas njihove smrti. Nije dakle sasvim vanredna i neobična stvar, što Bog nije ni B. D. Mariji zatajio ure ni časa njezinog prelaza s ovoga svijeta. — Obične bi ljude ovakova vijest uznemirila, uplašila i rastužila. Ali presv. Bogorodica primila je tu vijest s neopisivom radosti i javila to kršćanima. Oni se na tu vijest rastužiše, ali se brzo i utješiše i ohrabriše, kad ih ona uvjeri, da će se uvijek za njih Sinu svojemu moliti. Iza toga uredi svoj stan, kao da se približuje velika svetkovina. Pa to i jest bila velika svetkovina za nju, kad je imao doći Sin Božji po nju, da ju uzme k sebi u nebeski raj.

I druga je jedna stvar, koju doznajemo po predaji, da su naime svi apostoli po nadahnuću Božjem došli u to vrijeme u Jeruzalem, da još jednom na ovom svijetu

vide B. D. Mariju, da budu nazočni kod njezinog svetog preminuća i da se njoj još jednom na koncu života poklone i dobiju od nje posljednji blagoslov. To je bila odluka Božje providnosti, a sasvijem je dolikovalo, da učenici Isusovi, tadanji biskupi, barem nekoliko njih, budu nazočni kod sprovoda Božje Matere. Da je taj dolazak sv. apostolâ veoma godio srcu B. D. Marije, samo se po sebi razumije; ona je iz sve duše Bogu zahvaljivala i na toj utjehi, što joj je milostivo priredio.

Ne ćemo pogriješiti, ako ustvrdimo, da je B. D. Marija, pošto se pozdravila s pojedinim apostolima, od njih čula, kako se Crkva Kristova širi. Svaki je od njih njoj pripovijedao, što se je njemu dogodilo, kako je Gospodin čudesima potvrdjivao istinu, koju su oni pripovijedali, i kako se broj kršćana dan na dan množi. Do zadnjega svojega daha mislila je ona i brinula se za kraljevstvo Sina svojega na zemlji.

I već nastupila noć. Svjetlo od svjetiljakâ podavalo njezinom licu još veći sjaj i milotu, da je sve prisutne duboko ganulo. Kad je na to B. D. Marija stala se opraštati od apostola, hrabreći ih neka se ne boje progonstva, ni muka, ni smrti, što budu morali pretrpjeti za Krista, i obećavajući im svoju pomoć, porazdijeli ono malo ruha, što je njezino bilo, pobožnim ženama, koje takodjer bijahu nazočne kod preminuća. Na to se zadubi njezina duša u stvari nebeske, te ona poče apostolima govoriti o nebeskom kraljevstvu tolikim žarom srca, da su se slušatelji divili. Videći napokon, gdje dolazi po nju Gospodin u svjetlom oblaku i u pratnji nebrojenoj od andjela, lice joj posu rumen, a oči zasjaše nebeskim sjajem; cijelo joj se biće preobrazi; na to raširi ruke, da blagoslovi posljednji put apostole, a zatim uzdahne po posljednji put izgovorivši riječi: *„U ruke tvoje, o Gospode, izručam duh svoj“*, i nakon što je izgovorila te zadnje riječi, iz-

dahnu. I Gospodin uze njezinu dušu i odvede ju usred zborova andjeoskih ravno u nebeski raj.

Tako eto kazuje pradavna crkvena predaja. Sv. Ivan Damaščanin dapače veli, da je Isus sam donio svojoj ljubeznoj majci sv. Popudbinu, koju je ona s neopisivim žarom i pobožnošću primila. I doista jedva da bi koji drugi način smrti dolikovao B. D. Mariji, nego li taj, što ga sada nä čusmo. Ako li je to pak najodličniji način, onda je takodjer istinit. Jer sva su djela Božja najprikladnija, najumjesnija, najmudrija, najsavršenija i najistinitija. Sve što jest u istinu u Božjim stvarima, to je ujedno i najshodnije i najprikladnije. A što se one točke tiče, da je Isus došao po Mariju i da je po tom došla u ekstazu t. j. postala kano ti izvan sebe od one silne radosti, to nikomu ne smije biti nevjerojatno. Jer tu milost iskazao je Bog mnogim drugim svecima, kako čitamo u životu svetaca, pa nije onda čudo, da je to učinio Gospodin Majci svojoj, kraljici sviju svetih.

Marijino lice ostade preobraženo i poslije smrti. Milota i sjaj ostade nepromijenjeno rasprostrta po licu. Pogled na njezin sveti obraz tješio je tužne apostole i sjećao ih na riječi Isusove: *„Ja sam uskrsnuće i život: tko u mene vjeruje, pa ako i umre, živjet će. I svatko, koji živi i vjeruje u mene, ne će umrijeti na vijeke“*. (Iv. 11. 25. 26.) Gledajući njezino sv. tijelo, gdje mirno počiva, a duša joj već u blaženstvu i slavi, vidjeli su svojim očima, kako su istinite one riječi, što ih je andjeo Gabrijel rekao Mariji: *„Milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti medju ženama“*. (Luk. 1. 28.)

Kolike li razlike izmedju prve Eve i Marije, druge Eve! Ona Eva u raju zemaljskom sakriva se i bježi u strahu ispred lica Božjega, jer je u savjesti peče krivnja; a Marija eto gori od želje i ljubavi, da se sastane sa Bogom. Ili, kako veli sv. Ivan Damaščanin: „Eva, koja

je pristala na nagovor zmije, odsudjuje se, da će u boli radjati djecu i da će umrijeti, te se meće u tmine predpakla. A ova u istinu blažena, koja je riječi Božjoj povjerovala . . . i bez ikakve boli porodi i čitavu sebe Bogu posveti, pa kako da nju smrt proždere? Kako da nju predpakao primi? . . . Njoj je pripravljen ravan, izgladjen i lagan put u nebo".

Dodje napokon i vrijeme da se tijelo B. D. Marije sahrani. Na odredjeno mjesto blizu vrta Getsemanskog poniješe apostoli sv. tijelo na nosiljci, a veliko mnoštvo vjernika pratilo je povorku, pjevajući psalme i svete pjesme, dok čete andjelâ, pridruživši se ovomu sprovodu, uzveličaše ga svojim nebeskim pjevanjem. Bila je to više svečanost i slava, nego li žalobni sprovod. Nije nitko imao razloga da plače, nego više da se raduje i veseli blaženstvu i slavi presv. Bogorodice. Sveto tijelo odmah sahraniše u kamenu grobnicu u dolini jozafatskoj i zatvoriše ju kamenom pločom.

Kod ljudi je običaj, da barem prvih dana iza ukopa opet posjete grob svojih milih pokojnika. Svaki dan obično idu na grob, gdje se ponovi naravno žalost njihova, ali i utjeha se odatle crpi. Tako su, kako doznajemo iz pradavne crkvene predaje, i apostoli i kršćani jeruzalemski radili, te kroz tri dana ostali kod groba moleći i pjevajući svete pjesme, i proseći pomoć u nebeske matere, koju eto izgubiše na ovom svijetu, ali da im bude moćnija zagovornica na nebu. I kad god bi ondje bili, čuli bi na nebu pjevanje andjeosko od neopisive krasote.

I to doznajemo po pradavnoj crkvenoj predaji, da jedan od apostola — bio je to sv. Toma — nije prispio na sprovod B. D. Marije, nego došao upravo, kad su se apostoli vraćali s groba. Žaleći veoma, što nije zatekao B. D. Mariju živu, zaželi da barem vidi još jednom njezino nebesko lice i zamoli apostole, neka otkriju grobnicu.

Njemu za volju otvoriše grobnicu — bilo je to treći dan poslije smrti — i kad pogledaše u nju, nadjoše da je prazna. Tijela u njoj ne bijaše, već samo plahte, u koje je bilo sv. tijelo omotano, a ugodan miris napunjao je grobnicu. Tomu se naravno začude apostoli, a prva misao, koja im sunula u glavu, bijaše ta, da je B. D. Marija uskrsnula na nebo. O tom su se kasnije sve većma uvjerili i drugim vjernicima pripovijedali; i tako se ta predaja sačuvala sve do dana današnjega. Dosjetili su se oni odmah, da onaj, koji je izvolio uzeti ljudsko tijelo od Marije, i čovjekom postati i roditi se, premda je Bog i kralj slave; i koji je u narodjenju i poslije narodjenja sačuvao nepovrijedjeno njezino djevičanstvo; da je on isti izvolio takodjer poslije preminuća njezina tijelo neoskvrnuto sačuvati od truleži i gnjiloće i uzeti ga k sebi u nebo, prije nego li bi uskrsnulo kod općenitoga i zajedničkoga uskrsnuća na sudnji dan.

Marija, naša nebeska pomoćnica.

Poglavlje trideset osmo.

Marijino uznesenje na nebo.

U Psalmu 131. čitamo: *„Ustani, Gospodine, k pokoju svojem, ti i kovčeg posvećenja tvojeg.“* (Ps. 131. 8.) Sv. Oci i tumači sv. Pisma tvrde, da se u ovim riječima imade pod kovčegom ili škrinjom razumijevati B. D. Marija. Tako da je smisao tih riječi ovaj: Nije dolikovalo, da presveto tijelo dragoga Spasitelja ostane u grobu i da sagnjije, nego da uskrsne slavno. Nije takodjer dolikovalo, da istruhne i raspadne se tijelo Marijino, taj kovčeg zavjetni, koji je čovjeka s Bogom sdružio, taj živi hram Višnjega, u kojem se je vječna Riječ ujedinila s naravlju čovječanskom i postala tijelom. Taj kovčeg posvećenja svojega dolikovalo je, da uskrisi Gospodin, Sin njezin, i da ga uznese u nebeske visine. Ustao je Gospodin k pokoju svojemu t. j. u kraljevstvo nebesko, pa je ustao i kovčeg posvećenja njegova — B. D. Marija. Tvrdimo dakle, da je B. D. Marija preminula doduše pravom naravnom smrću — nije naime preminula kao mučenica za sv. vjeru, kao što su neki tvrdili, ali se baš ničim dokazati ne može; — i da je poslije preminuća — po svoj prilici treći dan — uskrsnula iz groba i bila uznesena na nebo. To nije doduše članak vjere, ali bi ipak bio preuzetan, koji bi se to usudio zanijekati.

Crkva katolička, ta nepogrješiva učiteljica istine, kojoj je Bog povjerio sveti poklad nauka svojeg, što ga moramo

vjerovati, da ga čuva i nama nepokvaren predaje, uči riječima i potvrdjuje primjerom ovu istinu. Ona naime od pamtivijeka slavi svetkovinu uznesenja B. D. Marije na nebo, i to 15. kolovoza, koja je najveća Marijina svetkovina. I za to se kod Hrvata zove: Velika Gospojina. A u časoslovu, koji se taj dan moli, veli ovako: „Dodjite, sinci moji, poklonimo se kralju nad kraljevima, jer je danas Djeva mati uzeta u nebeske dvore". Tako na početku časoslova; a na početku mise: „Radujmo se u Gospodinu, jer slavimo svečan dan u čast B. D. Marije, koje uznesenju na nebo vesele se andjeli i slave Sina Božjega." Tako slavi Crkva katolička od pamtivijeka ovaj svečani blagdan i tim svetkovanjem ispovijeda vjeru u tu tajnu uznesenja B. D. Marije ili njezina uzeća na nebo. I tu tajnu propovijeda Crkva i uči, a kršćani ju jednodušno po svem svijetu vjeruju, ko što su vjerovali neprekidno kroz sve vijekove kršćanstva.

I doista ova je istina tako drevna, da siže do najdavnijih vremena kršćanskog vijeka. Sv. Oci grčki i latinski priznavali su tu istinu i slavili su ovu svetkovinu. Od njih potiče crkvena predaja, a neki izmedju njih i zabilježili su taj dogodjaj u svojim spisima. Najstarije svjedočanstvo imademo od sv. Dionizija Areopagite, koji je osobno poznavao B. D. Mariju, i bio nazočan kod preminuća njezina. U spisu naima na sv. Timoteja, koji je bio u Efezu biskup poslije sv. Ivana, i sam nazočan kod toga velebnoga dogodjaja, opisuje sv. Dionizij preminuće Marijino. Iz toga spisa doznajemo takodjer, da je ondje bio sv. Jakob apostol i sv. Petar. (Cf. Brev. R. l. VI. in II. Noct. de IV. die infr. Oct. Assumptionis).

Osim toga evo što piše sv. Ivan Damaščanin: „Danas bezgrješna Djevica, koja nije nikakova nagnuća k zemaljštini u svoje srce pripustila, nego je odrasla u razmišljanju o nebeskim stvarima, nije se povratila u

zemlju; nego budući u istinu živo nebo, postavlja se u nebeske šatore... Ona, koja je svima rodila pravi život, kako da bude podvržena smrti? Ali pokorava se zakonu, što ga izdao onaj, kojega rodi, i kao kćerka staroga Adama podvrgava se očinskoj odsudi; jer i njezin Sin, koji je sam život, nije smrti odbio. Ali kao Mati Boga živoga uzilazi k njemu, kako je dostojno." (Hom. VI. s. J. Damasc. de Virg. dormitione.) A sv. Bernardo imade više govora u slavu uznesenja B. D. Marije na nebo. Znamenito je takodjer svjedočanstvo sv. Grgura, biskupa u Touru u Francuzkoj, koji u svojem djelu „de gloria Martyrum" (cap. IV.) opisuje zadnje dane presv. Bogorodice, njezino blaženo preminuće i uzeće na nebo. Važno je takodjer svjedočanstvo Modesta, biskupa jeruzalemskoga, od kojega imademo propovijedi o B. D. Mariji i o njezinom slavnom uznesenju na nebo, a da ne spominjemo svjedočanstva drugih sv. Otaca i crkvenih pisaca.

Učitelji pako crkveni i bogoslovci ne samo da uče tu istinu, nego s velikom nasladom i milinom tumače nam razloge, poradi kojih se to imalo dogoditi. Medju tim razlozima navode oni na pose ove:

B. D. Marija je mati Božja. Poradi toga dostojanstva podignuta je ona nad sve stvorove i nad same andjele. Po tom svojem dostojanstvu ona je prva iza Boga i veća od sviju andjela i svetaca, pa je za to dolikovalo, da njoj u dio padne ta slava i čast. — Drugi razlog, što navode bogoslovci i učitelji crkveni, jest ovo: B. D. Marija je mati Isusova. On je od Marije uzeo svoju čovječju narav. Tijelo dakle Isusovo i tijelo Marijino jest tijelo od tijela, krv od krvi, kao što je tijelo djeteta od tijela materina. Pa ako tijelo Isusovo prebiva u nebu, gdje mu se klanjaju andjeli, dolikuje, da i tijelo Marijino bude ondje, gdje i tijelo sina njezinoga Isusa, da se i njoj

klanjaju andjeli i poštovanje joj svoje iskazuju, akoprem manje, jer Marijino tijelo nije sjedinjeno s Božanstvom u jednu osobu kao što je Isusovo. Isus je pravi Bog i pravi čovjek, a Marija je samo čovjek, premda svetošću natkriljuje i čiste duhove. — Ovo, što spomenusmo, dovodi nas i do trećega razloga, za što je dolikovalo, da B. D. Mariju dopadne takova slava. Ona se je naime na takav način odazivala glasu milosti Božje i s njom sudjelovala, da si je svojim krjeposnim i svetim životom toliku slavu zaslužila, da natkriljuje slavu sviju andjela i svetaca. Pa kao što Isus sam o sebi veli, da je trebalo da Krist trpi i tako unidje u slavu svoju, t. j. da si ju svojom mukom zasluži; tako je trebalo da i Marija unidje u slavu svoju, pošto je toliko trpjela i podnosila na ovom svijetu. Jer ako Gospodin tako postupa sa svecima, koji su sluge Božji, da ih naime nakon mukotrpna života uvodi u svoju slavu, kako ne će to učiniti s Majkom svojom, koja zaslugama natkriljuje sve svece zajedno. I za to dolikuje, da B. D. Marija potpuno uživa svoju nagradu, da bude blažena i na tijelu i na duši, dok ostali sveci blaženstvo uživaju na duši, a na tijelu će uživati istom poslije sudnjega dana. — Napokon kad pomislimo, da je B. D. Marija sa svojim Sinom Isusom tolike godine na ovoj zemlji boravila, toliko mu usluga i ljubavi učinila, tako ga vruće ljubila; pa kad pomislimo, da je i Gospodin B. D. Mariju ljubio većma nego sav ostali svijet: — nije li onda naravno, da se to dvoje srdaca što tjesnije združi, i da Isus što prije nagradi Majku svoju za onu njezinu ljubav i službu, kakovu majka djetetu svojem iskazuje, i to takovom nagradom, koja dolikuje i Bogu djelitelju i Materi Božjoj. To su dakle razlozi, što no ih navode učitelji crkveni i bogoslovci, da razjasne, koliko je moguće ljudskomu umu da shvati, da ono što vjeruje, nije nemogućnost niti kakova smiješna stvar. —

Možemo napokon i to nadodati, da je po svjedočanstvu sv. Pisma Henoh uzet u raj. (I. knj. Mojs. 5. 24. i Sirah 44. 16.) Isto tako uzet je i sv. Ilija prorok u nebo na ognjenim kolima, kako čitamo u knjizi sina Sirahova. (48. 9.) Za to pravo veli Papa Benedikto XIV., da bi smiješno bilo, nerazumno i ludo dvojiti o tako jasnoj i potvrdjenoj istini.

Tu istinu, da je B. D. Marija s tijelom svojim uzeta na nebo, potvrdjuje dakle pradavna crkvena predaja i eto ugled sv. Otaca, crkvenih učitelja i učenih bogoslovaca. Crkva pako slavi posebnim blagdanom uspomenu na taj slavni dogodjaj. Taj se blagdan, kako već spomenusmo, slavi od pamtivijeka. Ne možemo za sigurno ustvrditi, da su već apostoli slavili taj blagdan, kao što znademo, da su slavili blagdan uskrsnuća Isusova i blagdan Duhova. Ali imade tragova, da se je već za vrijeme cara Konstantina u IV. stoljeću slavio blagdan uznesenja Marijina na nebo već po cijelom istoku. Sigurno je pako, da se je počeo slaviti odmah poslije općenitoga crkvenoga sabora, koji se obdržavao g. 431. u Efezu, kako to tvrdi Papa Benedikto XIV.

Kad je car Marcijan — u sredini petoga stoljeća — pozvao jeruzalemskoga biskupa u Carigrad te ga upitao, da li se tijelo B. D. Marije nalazi još u grobu kod Jeruzalema, jer da bi ga svečano dao prenijeti u veličanstvenu crkvu, što ju bijaše sagradila njegova žena sv. Pulherija, dobio je odgovor, da je preblažena Djevica s dušom i s tijelom u nebo uzeta i da se po Palestini svuda svečano slavi uspomena njezina veličanstvenoga u nebo uzeća. I doista od drugih svetaca se čuvaju i poštivaju sv. moći, ali još nitko nije čuo ni vidio, da je tko imao svetih moći od B. D. Marije, osim od njezine oprave.

*

„Od Crkve sam naučio, piše sv. Bernardo, da se imade s najvećim poštovanjem slaviti onaj dan, kada je sv. Marija iz ove tužne doline donijela radost na nebo.“ — Od davnoga dakle vremena pa sve do dana današnjega slavi se na svečan način uspomena na taj velebni dogodjaj.

A sada bi nam valjalo progovoriti nekoliko riječi o samom uznesenju, kako se je dogodilo. Ako kod kojeg štiva, a to nam sigurno kod ovoga dršće ruka i lomi se pero, mislî nestaje, a riječî ne nalazimo, da taj dogodjaj opišemo.

Što se same riječi tiče, kad se kaže: uzeće Marijino ili uznesenje, valja znati, da imade neka razlika. Za Isusa se naime kaže: uzašašće, a za Mariju uznesenje. Isus je uzašao na nebesa, a Marija je uznesena ili uzeta na nebo. Isus je uzašao na nebo sam svojom moći, te nije trebao tudje pomoći ni od jednoga stvora. Marija je uznesena ili uzeta na nebo, ali opet ne pomoću andjela ili drugih stvorova, bez kojih kao da ne bi mogla u nebo; nego je uzeta vlastitom moći, koju imade duša spojena s tijelom slavnim. Ali ta moć nije od nje, kao što je moć u Bogu od Boga, jer Bog ne može ništa imati, što bi dobio od drugud, dok moć, koju imade bilo koji mu drago stvor, jest od Boga. U jednu dakle ruku Marija je uzeta na nebo onom moći, koju je Bog podijelio tijelu slavnom, koje nije više teško, ne teži više k zemlji, nego imade posebne vlastitosti, medju koje spada i ta, da se može sámo gibati u sve moguće pravce i to brzinom većom od munje. U tom smislu pravo se veli za Isusa, da je sam uzašao, a za Mariju, da je od Boga danom moći uznesena ili uzeta. Ali opet nijesu dobre one slike, na kojima se prikazuje, kako andjeli nose Mariju u nebo, ako se to misli, da ona ne bi mogla biti uzeta na nebo bez pomoći andjeoske. Andjeli

su pred nju došli i pratili su svoju kraljicu od groba do dvorova nebeskih, ali joj nijesu trebali pomagati kod uznesenja.

U sv. Pismu čitamo, kako je kralj Salamon dočekao mater svoju Bethsabeu. „*Ustade kralj i podje joj na susret i pokloni joj se, i sjede na prijestol svoj, i namjesti se prijestol materi njegovoj, i ona sjede njemu s desne strane.*“ (III. kr. 2. 19.) Taj doček kralja Salamona samo je slaba sjenka onoga dočeka, kojim je onaj nebeski Salamon, Isus Krist, dočekao Mater svoju i uveo ju u nebeske dvore i posadio ju na prijestol do sebe. On je zapovjedio zborovima andjeoskim, neka podju u susret svojoj kraljici, prorocima, neka izadju pred Majku Mesije, o kojoj su mnogo dičnih stvari unaprijed kazali, patrijarsima, neka dočekaju kćerku svoju, i svim četama pravednika, neka prirede put preslavnoj Djevici, koja je rodila Boga i postala uzrok njihove radosti i njihova blaženstva. Sve to nebesko dvorjanstvo izašlo je na susret kraljici nebeskoj i dopratilo ju k prijestolju, koje joj bijaše od iskona svijeta pripravio kralj nad kraljevima. Kod ulaska njezina razlijegaše se nebesima andjeosko pjevanje, podvici i pozdravi svih nebesnika; nova radost nastade u nebu, jer eto ulazi Majka nebeskoga kralja. Ni jedno slavlje, što se na svijetu obavlja, ni jedan triumf, što se je priredjivao rimskim carevima, ne može nam da poda ma i slabu samo sliku onoga nebeskoga slavlja, koje se priredilo, kad je Marija ulazila u nebo.

Za dušu ubogoga Lazara veli sam Spasitelj, da je od andjelâ bila donesena u krilo Abrahamovo. No B. D. Mariju dočekao je sam Sin njezin, Isus Krist, i uzeo ju u svoj naručaj. Pa kao što je ona njega, kao majka nejako čedo, u svojem naručaju nosila, i nebrojenih mu usluga učinila; tako sada on njoj vraća milo za drago,

te joj iskazuje čast i slavu, da su se svi andjeli stali čuditi i jedan drugoga kano ti pitati, kako čitamo u sv. Pismu: *„Tko je to, što uslazi iz pustinje, plivajući u raskošju nebeskom, naslonjena na dragoga svoga?“* (Pj. nad pj. 8. 5.) *„Tko je to, što ide kao zora kada sviće, lijepa kao mjesec, odabrana kao sunce, strašna kao uredjeni bojni redovi vojske?“* (Pj. nad pj. 6. 9.)

Tko da opiše sada onu radost, kojom se prelijevaše srce Marijino? ono blaženstvo, koje osjećaše kod sastanka svoga sa ljubljenim si Isusom? Ta kolika je razlika izmedju neba i zemlje! Tu na zemlji živjela je u sredini nevjerovanih, lakomišljenih i zlobnih ljudi; a sada na nebesima opkoljena je milijunima čistih duhova, koji plamte i gore od prevelike ljubavi napram Bogu. O kakova je rajska slast u tom ognju prečiste ljubavi! Ali kao što iščezava malena, slaba uljenica u blistavom svjetlu sjajnoga sunca, tako nekako iščezavaju svi ti andjeoski zborovi, kad se porede s veličanstvom i slavom Božjega Sina, kojega sada njegova preblažena Mati s dušom i s tijelom u nebeskom blaženstvu gleda i uživa. O kakav je to bio susretaj! Kakav je to bio ogrljaj! Sada je B. D. Marija obilno nagradjena za svu onu neizrečenu bol i tugu, koju je pretrpjela gledajući Sina svojega na križu umirati. Sada vidi njegovo božansko Veličanstvo. Sva preuzeta od rajskoga veselja i ljubavi materinske pada na koljena preblažena Djeva i veli: O moj Bože i moj Sinko! A Isus ju ljubezno pridigne i privede, da se pokloni i pozdravi Boga Oca i Boga Duha svetoga. I kao što se veli za Sina, da sjedi ob desnu Oca, jer sve nebesnike slavom i veličanstvom natkriljuje; tako se može reći i za Mariju, da je nju Sin posadio sebi s desne strane, jer iza Sina od sviju zborova andjeoskih i od sviju svetaca odličnije mjesto zauzima.

Ondje sjedi ona sada na prijestolju slave s desne strane Sinu svojemu, kojemu se klanja. Ondje ona razveseljava svu državu Božju svojim miljem i zanosi nebesa ljepotom svojom. Ona sada donosi pobožne prošnje djece svoje na zemlji, koja ju od srca poštuju, pred prijestolje Višnjega. Ona ondje izmoljava možnim zagovaranjem svojim milost grješnicima, postojanost pravednicima i svima, koji ju od srca zazivaju, darove vječnoga spasenja.

Marijino krunisanje. — Apostoli kod groba Marijina.

Poglavlje trideset deveto.

Marijino krunisanje.

Po riječima sv. Pavla *„nije oko vidjelo, niti uho čulo, niti je u srce ljudsko prišlo, što je Bog pripravio onima, koji ga ljube“*. (1. Kor. 2. 9.) Još je manje ljudski um shvatio ono blaženstvo, koje je Bog pripravio onoj, koja ga je rodila i neizrečeno ljubila. Nekoć je sv. Augustin, jedan od najvećih umova na svijetu, jedan od najumnijih učitelja Crkve, pokušao da opiše sreću i slavu, što ju izabranici Božji uživaju u nebu. Na to mu se ukaže sv. Jeronim, njegov prijatelj i znanac, takodjer učitelj Crkve, koji je baš u ono vrijeme umro i došao u nebesku slavu, i reče mu, da je uzaludno njegovo nastojanje, uzaludan trud; jer nit može opisati ljudsko pero, nit ljudski jezik može iskazati ono, što sveci u nebu uživaju. Pa već samo to, što je nebesko veselje vječno, nadilazi svaki pojam ljudskoga uma, koji ne može da shvati, što je to vječnost? Što onda da govorimo o slavi Marijinoj u nebu? Težak je to posao i nemoguć.

No nije ni svrha ovih redaka, da se opiše slava Marijina onako, kakva jest. Ali imade nade, da će i ovo nekoliko riječi, napisanih po nauci sv. Otaca i katoličkih bogoslovaca, nešto barem doprinijeti, da se srca čitalaca rasplamte od ljubavi napram Mariji, majci Božjoj; a tim takodjer i Gospodu Bogu veoma ugode i sebi steknu za-

sluge velike kod Boga u vječnoj slavi. Za to se eto laćamo toga posla.

Kad se je Isus opraštao od svojih učenika, prije nego je pošao na smrt, rekao im je ovo: *„Neka se ne plaši srce vaše . . . U kući Oca mojega imade mnogo stanova.“* (Iv. 14. 1. i 2.) Tim je riječima hotio Gospodin da uvjeri svoje učenike, neka se ne boje, kao da ne bi u nebu bilo mjesta za sve, premda su zasluge i dobra djela različita. Svaki će dobit po svojoj zasluzi; jedan manje, drugi više. Ali svi će biti sretni i zadovoljni, nitko ne će drugomu zavidjati, nego će se svi zajedno u vijeke radovati. U nebu naime imade raznih mjesta, mnogo stepena i redova. Kao što se zvijezde na nebu razlikuju i veličinom i sjajem, premda je svaka sjajna i krasna, tako i blaženi na nebu razlikuju se u blaženstvu prema stupnju svetosti i savršenosti, koju si je tko stekao, premda je svaki u pravom smislu i u istinu blažen. Nad svim nebesnicima stoji presv. Mati Božja. Na najviši stepen, na prvo i najodličnije mjesto podignuta je Marija u najljepše nebesko prebivalište na prijestolju presvetoga Trojstva.

Bog je prečisti i neizmjerno savršen duh, koji nema tijela niti u prostoru stanuje. I za to Bog za pravo nema svoga mjesta, svoga prijestolja ili stolice. Nebo je njegovo prijestolje, a zemlja podnožje nogu njegovih. Bog je posvudan te ispunjuje cio svijet. Nikakav stvoreni prostor ne može Boga u se primiti, niti ga obuhvatiti i opkoljivati; nego Bog sve stvorove opkoljuje i obuhvaća. Pa kad govorimo, da Bog sjedi na svojem prijestolju, ili kad slikar o tomu takovu sliku naslika, to biva za to, jer mi ljudi po našoj slaboj čovječjoj pameti ne znamo si Boga drugačije pomisliti, niti drugačije o njemu govoriti, nego mislimo i govorimo na ljudsku. — Tako isto kad velimo, da blaženi gledaju Boga

u nebu, ne smije se onda misliti, kao da sveci očima Boga vide. Bog je duh, a duha ne mogu vidjeti tjelesne oči, nego oči duševne t. j. razum. Blaženi u nebu spoznaju Boga, oni znadu i razumiju, tko je Bog i kako je savršen, vječan, nepromjenljiv, posvudan, sveznajući, premudar i svemogući, neizmjerno svet i pravedan, dobrostiv i milosrdan, istinit i vjeran. Ali to njihovo spoznanje nije kao naše slabo, nejasno, nepotpuno. Mi ljudi naime slabo Boga spoznajemo, i znademo što Bog nije, ali ne znademo, što je Bog, dok blaženi u nebu znadu potpuno i jasno, što je Bog. Pa kao što smo mi ljudi, kad nešto vidimo očima svojim, najsigurniji, da je ono istina, što smo vidjeli; jer je oko najsavršenije ljudsko ćutilo: — tako se veli, da blaženi gledaju ili vide Boga, jer ga umom svojim, rasvijetljenim svjetlom slave, spoznaju dobro i jasno, potpuno i savršeno, kako se samo dade pomisliti.

To spomenusmo, da ne bi tko krivo razumio, što se govori.

Nego ako Bog i nema u običnom smislu svoga sjedala u nebu, to ipak, kad je govor o Isusu Kristu, koji je pravi Bog i pravi čovjek, mislimo reći, da on imade za svoje kraljevsko prijestolje i u nebeskim dvorima neko uzvišeno mjesto, koje je kao sredina neba, u kojem on prebiva, a do njega odmah B. D. Marija, kao kraljica nebeska. Ostali pak stvorovi, andjeli i sveci, što su veću svetost i pravednost postigli, to su na uzvišenijem mjestu i bliže toga prijestolja. Pobliže pako opisivati to mjesto i te razne stepene nije dano čovjeku.

Kada se govori, da je B. D. Marija u nebu okrunjena, to mislimo reći, kako to uče i sv. Oci i bogoslovci, da je presv. Trojstvo u istinu posadilo B. D. Mariju na uzvišeno kraljevsko prijestolje i svim nebesnicima objavilo kakove će prednosti ona odsele u nebu uživati. Časna

Marija iz Agrede piše, da je Bog Otac tom zgodom ovako progovorio andjelima i svecima: „Naša kći Marija, po Našoj od vijeka odluci od sviju stvorova odabrana, nije se nikad pokazala nevrijednom toga dostojanstva i toga imena, koje joj Mi podijelismo. Ona imade pravo na Naše kraljevstvo; i za to treba da se pripozna i okruni kao zakonita gospodarica i jedina kraljica." — Druga osoba presv. Trojstva, Isus Krist, reče za tim ovo: „Mojoj pravoj i rodjenoj Materi pripadaju svi stvorovi, koje sam ja stvorio i otkupio, te nad svima, nad kojima sam ja kralj, treba da i ona bude zakonita i previšnja kraljica." — Napokon reče i Duh sveti: „Budući da Marija imade dostojanstvo moje jedine, izabrane zaručnice, i budući da je u tom vjerna ostala, za to njoj pripada kruna kraljevska za sve vijeke."

Nakon toga postaviše tri osobe presv. Trojstva B. D. Mariji na glavu krunu divna sjaja i neizrečene vrijednosti, kakova nije nikada postavljena bila na glavu kojega stvora, niti će biti. U isto vrijeme zaori po nebu glas: „Prijateljice, izabrana od sviju stvorova, nebesko je kraljevstvo tvoje. Ti si kraljica, gospodarica i vladarica nad Serafinima, nad svim našim slugama, nad andjelima i nad svekolikim našim stvorovima. Zapovijedaj, kraljuj i vladaj nad njima sretno!"

Tako piše ta odabrana duša o tom svetom činu krunisanja Marijina. A sada čujmo nekoliko riječi, što bogoslovci uče o blaženstvu nebeskom presvete Bogorodice Marije.

Blaženstvo sastoji u tom, da blaženi u nebu Boga gledaju, kako je to prije rastumačeno, i uživaju t. j. raduju se, što je Bog tako savršen i neizmjeran, i što je to savršenstvo Božje ujedno i njihovo najveće dobro. O tom blaženstvu tvrdimo, da je B. D. Marija natkrilila sve ljude i sve andjele. To je vjera Crkve katoličke, koju is-

povijeda u časoslovu pjevajući: „Uzvišena je sv. Bogorodica u nebesko kraljevstvo nad zborove andjeoske"; a sv. Oci jednodušno to prihvaćaju, a pradavna predaja isto nam potvrdjuje. Po tom slijedi, da B. D. Marija spoznaje veličanstvo Božje jasnije i bolje od svakoga andjela, a u Bogu vidi i spoznaje više nego svi andjeli i svi ljudi zajedno. Za nju više nema tajni vrhunaravskih; ona spoznaje tajnu presv. Trojstva, tajnu Utjelovljenja Sina Božjega i tako redom sve istine sv. vjere, koje su ljudskomu umu sakrivene i nedohitne. To znadu i vide andjeli i drugi blaženici, ali ne znadu svi jednako jasno; jer kao što se zvijezda razlikuje od zvijezde po sjajnosti, tako andjeli i sveci po gledanju Boga. I kao što je svjetlost sunca nad svjetlom svake zvijezde, tako je i blaženstvo B. D. Marije nad blaženstvom svih andjela i svetaca. Naravno, da je s druge strane blaženstvo Isusa Krista kao čovjeka daleko nad blaženstvom B. D. Marije.

Osim blaženstva samoga, t. j. osim toga što nebesnici gledaju Boga i uživaju, što sačinjava bitni i glavni dio blaženstva, spadaju na rajsko veselje i druge nuzgredne radosti i nagrade, što ih Bog vjernima svojim dao. Bogoslovci zovu neke osobite od njih aureole ili krunice. Blaženstvo je kruna, a one prednosti su male krune, koje su raznovrsne i porazdijeljene prema posebnim zaslugama. Tako n. pr. bogoslovci govore o aureoli djevičanstva. Nitko ne mora Bogu služiti u vjekovitom djevičanstvu. Ali ako tko to ipak učini Bogu za ljubav, kao što su to učinile i čine nebrojene djevice i redovnice, zaslužio si je u nebu za to uz glavnu nagradu — krunu — posebnu nagradu, posebnu radost, što je svladao tijelo svoje i izvojštio nad stotinama napasti konačnu pobjedu. Isto tako govore bogoslovci o aureoli učiteljskoj. Ako je tko sav život svoj posvetio tomu, da ljude podučaje u istinama vjere, kao što su to učinili

apostoli, bezbrojni biskupi, učitelji, vjerovjesnici i t. d., obećana mu je osim glavne, bitne nagrade — krune — posebna nagrada od Boga: *„Tko bude pravdi učio mnoge, sjat će kao svijezda na sve vijeke."* (Dan. 2. 3.) Isto će tako i mučenike, koji su krv svoju prolili za Boga i za sv. vjeru, dopasti za to posebna nagrada osim napomenute bitne, koja dolazi od neposrednoga gledanja Boga licem u lice.

U tom dakle smislu uče bogoslovci, da je B. D. Marija bila obdarena svim onim osobitim nagradama, kojima su bili obdareni ostali ugodnici Božji, jedni ovima a drugi onima, tako da u ni jednoga andjela i sveca nije bilo, česa ne bi u obilnoj mjeri posjedovala njihova kraljica. Nekomu je nebesniku podijelio Bog posebnu moć, da može svojim zagovorom ljudima pomoći, kako Crkva drži o sv. Josipu. Drugomu je posebnu radost priredio, što je rado milostinju dijelio siromasima; treći uživa posebnu slavu, što je mnogo duša spasio. Sve te posebne prednosti zajedno uzevši ne mogu natkriliti one, što ih imade presv. Mati Božja. I za to pjeva Crkva, da je ona uzvišena nad sve andjeoske zborove. Zborova andjeoskih imade devet. Sveci u nebu ili se dijele na posebne zborove, ili se pribrajaju ovim andjeoskim. Razlika je medju njima ta, da je različit stepen blaženstva u raznim zborovima. Nad svim tim zborovima pako nalazi se B. D. Marija.

Ona je zasjela prijestolje, kakovo nju ide prema njezinom uzvišenom dostojanstvu, slavi i gospodstvu. Sa strahopočitanjem treba da upire naše oko pred njezino nebesko prijestolje i s pouzdanjem neka moli srce naše: Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grješnike sada i na čas smrti naše. Amen.

Sve na veću slavu Božju i Marije preblažene Djevice.

Gdje je što?

Cijena knjigama,

koje je izdalo književno društvo sv. Jeronima, a mogu se još kupiti: u Dubrovniku kod Pretnera, na Rijeci kod P. Balbi, u Senju kod Devčića i dr. i I. Hreljanovića, u Spljetu kod Morpurga, u Varaždinu kod Štiflera i Štreihera, u Križevcu kod Neuberga, u Zagrebu kod odbora, u kući družtvenoj, Trenkova ulica br. 14, u knjižari Dioničke tiskare (jugoslav. akademije), u knjižari Kugli i Deutsch, u sveuč. knjižari Rob. Auera, u knjižari Strmeckia, Ivančića i Hribara, u Metkoviću kod Ante Nikolacza, trgovca.

Životinje. Diel III. i IV. Napisao prof. Šebišanović (Sa sl.) 20 nč.
Životinje. Diel V., VI., VII. i VIII. Napisao D. Trstenjak. (Sa sl.) 20 nč.
Životi svetaca i svetica Božjih. Napisao dr. Fr. Iveković. Za mjesece lipanj do prosinca. 20 nč. svaki svezak.
Prirodni zakonik za svakoga. Svjetlarstvo. Od dra. B. Šuleka. 30 nč.
Mijat Briguša, pripovijest za puk. Napisao Drag. Stražimir (Sa 2 sl.) 20 nč.
Pripovijesti iz povjesti hrv. iz okolice križevačke. Od D. Ferkića. 10 nč.
Ratarstvo za puk. Napisao Drag. Stražimir. 20 nč.
Večernji razgovori o sv. obredih kat. crkve. Napisao Gj. Šimončić. 10 nč.
Govedarstvo. Napisao M. Kučenjak. 20 nč.
Opis zemalja, u kojih obitavaju Hrvati. Od Vj. Klaića. I., II., III. Po 20 nč.
Voćarstvo za puk. Napisao Fr. Kuralt. (Sa slikami.) 20 nč.
Domaća perad ili živad. Priredio Andrija Hajdinjak. 15 nč.
Vjekopis biskupa tršćanskoga **Dobrile.** Od Cvj. Rubetića. 15 nč.
Supruga (žena) prava kršćanka. Za puk napisao Isidor F. Paulić. 15 nč.
Nauk o domaćem uzgoju. Napisao Ferdo Filipašić. 20 nč.
Krmadarstvo ili kako valja svinje gojiti. Napisao Nikola Vežić. 10 nč.
Kovačeva Barica. Seoska pripovijest. Napisao Dragutin Lihl. 20 nč.
Pripovijesti iz hrvatske povjesti. Od Vj. Klaića I., II. i III., po 25 nč.
Švilogojstvo za puk. Napisao Stjepan Mažuranić. (Sa 23 sl.) 15 nč.
Živinski liečnik. Napisao Ivan Jagić. (Sa 9 sl.) 30 nč.
Stolna crkva u Djakovu. (Sa 3 slike.) 1 for.
Pripovijetke za puk Lava N. Tolstoga I. i II. sv., svaki 20 nč.
Zbirka korisnih pouka u kućanstvu i gospodarstvu. Priredio Ivan Krst. Cerovski. 30 nč.
Dobro diete. Dobar mladić. Dobar muž. Od Cvjetka Grubera. 30 nč.
Grof Borovački. Pripovijest od J. Zorića. 50 nč.
O pristojnom ponašanju i o čistoći. Za puk napisao J. Kotarski. 15 nč.
Opis naše zemlje ili crte iz obćega zemljopisa. Sastavio Lovro Matagić. (Sa 12 slika.) 30 nč.
Naši svagdašnji griesi. Napisao Ivan Filakovac. 20 nč.
Pčelarenje sa pokretnim saćem. Napisao Kvirin Broz. (Sa sl.) 30 nč.
Jagica i Mijo. Slika iz seoskoga i obrtničkoga života. Od J. Zorića 40 nč.
Pobožna duša. Napisao I. K. Pagani. Preveo Stjepan Korenić. 40 nč.
Fabiola ili drevni kršćani. Od I. Gojtana. 15 nč.
Molitvenik za hrvatski puk. Od Kanižlića. Nevezan 1 for.
Segregacija u Jurjevici. Pučka pripovijest od J. Zorića. 30 nč.
Lučba za puk po Vertovcu. Priredio L. Matagić. 35 nč.
Čovjek od rodjenja do ženitbe i II. sv. **od ženitbe do smrti.** Po Albanu Stolcu priredio Stjepan Korenić. Svaki 15 nč.
Život g. Isusa Krista Od nadbisk. J. Stadlera. Knj. I., II. i III. po 40 nč.
Majstor Adam. Pripovijetka od V. Novaka. 25 nč.
Vračara Klara. Od I. Lepušića. 30 nč. — **Štitite životinje.** 10 nč.
Okovi. Napisala Milena S. Pokupska. 30 nč.
Magnetizam i elektricitet. Napisao Oton Kučera. (Sa 42 sl.) 25 nč.
Život bl. djevice Marije. Napisao dr. Josip Pazman. Sv. I. i II. po 40 nč.
Pripovijesti iz bosanskog života. Napisali Osman Aziz. 15 nč.
Domaća ljekarna. Napisao Škender Horvat. 30 nč.
Stari Slaveni. Povjesničke crtice. Sastavio Julius Gollner. 35 nč.